

KURITUSTA VAI VÄKIVALTA?
Kuritusväkivalta Helsingin Sanomien kuvaamana 1984–2020

Viliina Jyrinki
Maisterintutkielma
Sosiaalityö
Yhteiskuntatieteiden ja
filosofian laitos
Humanistis-
yhteiskuntatieteellinen
tiedekunta
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Viliina Jyrinki	
Työn nimi Kuritusta vai väkivaltaa? Kuritusväkivalta Helsingin Sanomien kuvaamana 1984–2020	
Oppiaine Sosiaalityö	Työn tyyppi Pro gradu
Aika Kevät 2021	Sivumäärä 67 +1 liite
Ohjaaja Kuronen, Marjo	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksessa tarkastellaan kuritusväkivaltaa Helsingin Sanomien julkaisuissa vuosina 1984–2020. Tarkoituksena on selvittää, mitä ja miten kuritusväkivallasta kirjoitetaan sekä millaista asemaa vanhemmalle ja lapselle rakennetaan. Tutkimukseen on valittu 135 julkaisua. Teoreettis-metodologisina lähtökohtina tutkimuksessa ovat sosiaalinen konstruktionismi ja etnometodologia. Kuritusväkivaltaa tarkastellaan kulttuuris-historiallisesti rakentuvana sosiaalisena konstruktiona, jota mediatekstit rakentavat, uusintavat ja vahvistavat. Analyysimenetelminä on käytetty laadullista sisällönanalyysia ja kategoria-analyysia. Sisällönanalyysissa koodaamisen ja teemoittelun avulla paikannetaan aineistosta toistuvia asiakokonaisuuksia ja tiivistetään lopuksi havainnot kokonaiskuvaksi. Kategoria-analyysissa tarkastellaan jäsenkategorioiden kautta kulttuurisen tiedon rakentumista. Tutkimus osoitti, että kiinnostus kuritusväkivaltaa kohtaan on kasvanut jatkuvasti. Kuritusväkivallasta käytettiin pääasiassa sanasta kuritus johdettuja termejä, mutta 2000-luvulta alkaen yleistyivät myös väkivalta -termit. Kuritusväkivaltaa lähestyttiin kasvatuksena, sosiaalisena ongelmana ja rikoksena. Samaan aikaan termien muutoksen kanssa alkoi painottua sosiaalisen ongelman näkökulma. Teemana rikos oli selvästi harvinaisempi. Lapsi – vanhempi kategoriapareja löytyi neljä. Lapsi määriteltiin vanhemman kautta jääden näkymättömäksi toiminnan kohteeksi tai vahingoitetuksi väkivallan kokijaksi. Vanhempi suhteessa lapsen oli kurittava tai väkivaltainen. Medialla on merkittävä rooli julkisen mielipiteen muodostamisessa. Sen tapa puhua kuritusväkivallasta kertoo laajemmin yhteiskunnassa vaikuttavasta suhtautumistavasta ilmiöön. Tiedon lisääminen median tuottamasta kuvasta tuo ymmärrystä kuritusväkivaltaan kytkeytyvistä keskusteluista. Tietoa ilmiölle annetuista kulttuurisista merkityksistä tarvitaan, jotta voidaan tehokkaasti tukea lapsen oikeutta väkivallattomaan lapsuuteen.</p>	
Asiasanat kuritusväkivalta, kuritus, väkivalta, lapsuus, vanhemmuus, kategoria-analyysi, sosiaalinen konstruktionismi	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	

KUVIOT

Kuvio 1: Hakutulokset ja tutkimukseen valitut julkaisut	21
Kuvio 2: Tutkimusaineiston julkaisut eri hakusanoilla	23
Kuvio 3: Tutkimusaineiston julkaisujen jakautuminen vuosittain	35
Kuvio 4: Toistetuimmat kuritusväkivallasta käytetyt termit 1984–2020 (N1144).....	38
Kuvio 5: Eri termejä sisältävien luokkien käyttömäärät vuosikymmenittäin.....	40

TAULUKOT

Taulukko 1: Median yhteiskunnalliset tehtävät	13
Taulukko 2: Kuritusväkivallasta käytetyt käsitteet Helsingin Sanomissa 1984-2020	37
Taulukko 3: Kuritusväkivallasta käytetyt termit luokittain	39

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
2 KURITUSVÄKIVALTA SOSIAALISENA KONSTRUKTIONA	4
2.1 Mikä on väkivaltaa?.....	4
2.2 Lapsiin kohdistuva väkivalta	5
2.3 Kuritusväkivalta.....	8
2.4 Media ja valta	12
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
3.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset	16
3.2 Sosiaalinen konstruktionismi ja etnometodologia metodologisina lähtökohtina	16
3.3 Sanomalehti tutkimusaineistona	18
3.4 Aineisto: kuritusväkivaltaa koskevat julkaisut Helsingin Sanomissa 1984–2020	19
3.5 Aineiston analyysi	23
3.5.1 Laadullinen sisällönanalyysi	24
3.5.2 Katogoria-analyysi.....	25
3.5.3 Aineiston analyysiprosessi	29
4 KURITUSVÄKIVALTA HELSINGIN SANOMISSA	35
4.1 Keskustelu kuritusväkivallasta Helsingin Sanomissa 1984–2020.....	35
4.2 Kuritusväkivallasta käytetyt termit.....	37
4.3 Kuritusväkivalta kasvatuksena, sosiaalisena ongelmana ja rikoksena	41
4.3.1 Kuritusväkivalta kasvatusmenetelmänä	41
4.3.2 Kuritusväkivalta sosiaalisena ongelmana.....	44
4.3.3 Kuritusväkivalta rikoksena.....	47
5 LAPSI – VANHEMPI KATEGORIAPARIT	49
5.1 Näkymätön lapsi – väkivaltainen vanhempi.....	49
5.2 Näkymätön lapsi – kurittava vanhempi	51
5.3 Vahingoittunut lapsi – väkivaltainen vanhempi	53
5.4 Vahingoittunut lapsi – kurittava vanhempi.....	54
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	57
6.1 Kuritusta vai väkivaltaa?	57
6.2 Lapsi vanhemman varjossa.....	59
6.3 Kuritusväkivaltaa tutkimassa.....	61
LÄHTEET	64
LIITTEET	71

1 JOHDANTO

Tarkastelen tässä tutkimuksessa, miten kuritusväkivaltaa konstruoidaan Helsingin Sanomissa vuosina 1984–2020. Jäin pohtimaan kuritusväkivalta -ilmiötä ensimmäisen kerran aikaisemmassa työssäni, jossa kohtasin lapsena väkivaltaa kokeneita ihmisiä. Tuolloin kiinnitin huomiota siihen, miten ihmiset tekivät eroa kokemustensa ja suhtautumistapansa kautta kuritusväkivallan ja muun väkivallan välille, mutta eivät keskenään samalla tavalla. Ihmettelin, miksi lapsen lyöminen on yhdessä tilanteessa kasvatuskeino ja toisessa väkivaltaa.

Kuritusväkivallasta tuli lailla kiellettyä Suomessa vuonna 1984 (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983/361). Tämän jälkeen suhtautuminen lapsen kurittamiseen on kokenut käytännön ja asenteiden tasolla suuren muutoksen. (Ellonen 2012, 31). 1980-luvulla lähes puolet suomalaisista aikuisista hyväksyi ruumiillisen kurituksen käytön, kun vuonna 2012 vastaava määrä oli noin 15 % ja vuonna 2017 13 %. (Hyvärinen 2018, 11; Sariola 2012.) Suurin muutos hyväksynnän vähenemisessä on tapahtunut 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Asenteiden lisäksi lasten kokema väkivalta on myös konkreettisesti vähentynyt 1990-luvulta 2010-luvulle tultaessa. (Sosiaali- ja Terveysministeriö 2010, 17.)

2000-luvun alussa Lastensuojelun keskusliitto lanseerasi ruumiillisen kurituksen tilalle termin kuritusväkivalta, jonka johdonmukaista käyttöä myös Sosiaali- ja terveysministeriö suositteli. Perusteluna oli, että aikaisemmin käytössä ollut ruumiillinen kuritus oli harhaanjohtava liittäessään menettelyn kasvatukseen ja nyt haluttiin korostaa toiminnan väkivaltaista luonnetta. (Sariola 2012, 2; STM 2010, 16.) Miksi sitten enää tutkia kuritusväkivaltaa, jos sitä ei juuri kukaan Suomessa hyväksy? Tai onko tarpeen puhua kuritusväkivallasta, kun pyrkimyksenä on irrottaa toiminnan yhteys kasvatukseen?

Vastaisin, että on tarpeellista niin kauan, kunnes kasvatustarkoituksessa ei enää satuteta lasta fyysisesti tai henkisesti. Viimeisimmässä kyselytutkimuksessa edelleen 28 % suomalaisista kertoi hyväksyvänsä tukistamisen ja luunapin. Näitä ei kuitenkaan pidetty kuritusväkivaltana. Samassa kyselyssä 24 % kertoi tukistaneensa lasta. (Hyvärinen 2018, 11–15.) Maailmanlaajuisesti tuhansia lapsia kuolee vuosittain kuritusväkivallan seurauksena ja vielä useampi loukkaantuu vakavasti (Krug, Dahlberg, Mercy, Zwi, Lozano 2005, 84). On

kiinnostavaa, miten tietyn, hyvin haavoittuvaisen, ihmisryhmän oikeus fyysiseen koskemattomuuteen kyseenalaistetaan edelleen.

Fyysisen väkivallan lisäksi on alettu kiinnittää enemmän huomiota myös henkiseen väkivaltaan ja otettu käyttöön henkisen kuritusväkivallan käsite. Henkisen väkivallan on tutkitusti todettu olevan lapsen kasvulle ja kehitykselle yhtä lailla haitallista kuin fyysisen kurittamisen. (Hyvärinen 2017, 5.) Rikosuhri- ja asennetutkimukset osoittavat, että kuten kuritusväkivalta myös henkinen väkivalta on vähentynyt. Tästä huolimatta vuonna 2013 tehdyssä tutkimuksessa 23 % ysiluokkalaisista oli kokenut henkistä väkivaltaa kotonaan. Lapsiin kohdistuva väkivalta on usein piilorikollisuutta ja henkisen väkivallan osoittaminen vielä fyysistä haastavampaa. (Fagerlund, Peltola, Kääriäinen, Ellonen, Sariola 2014, 25, 49.) Kuritusväkivallan kriminalisoiva laki koskee kuitenkin yhtä lailla myös henkistä väkivaltaa.

Julkista keskustelua kuritusväkivallasta näkee vähän. Mediassa tilaa vaikuttavat saavan vahvemmin ihmisten tunteisiin vetoavat uutiset raa'asta perheväkivallasta tai lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Selvää on, että kuritusväkivalta käsitteenä ja mitä sen piiriin ymmärretään kuuluvaksi, ei ole kiveen hakattu. Ymmärrys kasvatuksesta, lapsuudesta ja nuoruudesta sekä lasten ja nuorten oikeuksista ovat sidoksissa vallitsevaan aikaan ja yhteiskuntaan. Tutkimustieto eri kasvatuskeinojen vaikutuksesta lapsen kehitykselle on laajentanut ja laajentaa ymmärrystä siitä, miten hyvinvoivia lapsia kasvatetaan. Pelkkä tutkimustieto ei kuitenkaan riitä, vaan tiedon lisäksi on oltava yhteiskunnallista tahtoa vaikuttaa lasten ja nuorten hyvinvointia tukeviin rakenteisiin. Vanhempien tulee saada riittävästi tietoa ja tarvittava tuki, jotta asenteet ja muutos käytännössä toteutuisivat.

Median tehtävänä on toimia tiedon välittäjänä ja tarjota kansalaisille alusta, joka mahdollistaa näkemysten esille tuomisen. Julkinen mielipide muodostuu median tuottaessa dialogia kansalaisten ja päättäjien välille. (Nieminen & Pantti 2009, 27–28). Mediatekstejä tutkimalla saadaan tietoa siitä, miten kuritusväkivalta määrittyy julkisessa puheessa. Tässä tutkimuksessa kysyn, mitä ja miten Helsingin Sanomat on viime vuosikymmeninä kirjoittanut kuritusväkivallasta, millaisia merkityksiä kuritusväkivalta saa ja millaista asemaa vanhemmalle ja lapselle tuotetaan. Lähestyn kuritusväkivaltaa sosiaalisena konstruktiona, jota tuotetaan, pidetään yllä ja uusinnetaan muun muassa juuri mediassa. Ilmiön tarkastelu sosiaalisesti rakentuneena on tutkimuksellinen keino rajata tarkastelukulmaa siten, että saadaan tietoa, miten kuritusväkivalta julkisessa puheessa määrittyy.

Tutkimukseni ensimmäisessä osassa taustoitan aihetta tarkastelemalla, miten kuritusväkivaltaa on määritelty ja mitä ilmiöstä tiedetään. Avaan myös median valtaa kuritusväkivallan määrittelijänä. Tutkimuksen toisessa osassa kerron tutkimusaineistosta, sen keruusta ja käyttämistäni analyysimenetelmistä sekä analyysin kulusta. Tutkimustulokset esitän kahdessa pääluvussa, joista ensimmäisessä keskityn siihen, mitä ja miten Helsingin Sanomissa kirjoitetaan kuritusväkivallasta. Tarkastelen vuosikymmenien aikana kuritusväkivallasta käytettyjä termejä ja sitä, millaista ymmärrystä kuritusväkivallasta on niiden kautta rakennettu. Toisessa pääluvussa esittelen aineistossa vanhemmalle ja lapselle tuotettua asemaa tarkastelemalla vanhempi – lapsi kategoriaparia. Tutkimuksen päättävässä johtopäätökset -luvussa kokoan yhteen tutkimustulokset ja pohdin tutkimusprosessia, tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta. Lopuksi tarkastelen mahdollisuuksia jatkotutkimuksille.

2 KURITUSVÄKIVALTA SOSIAALISENA KONSTRUKTIONA

2.1 Mikä on väkivaltaa?

Väkivalta on kaikkea muuta kuin yksiselitteisesti määriteltävä ilmiö tai käsite. Sen määrittelyä pidetään tutkijoiden keskuudessa vaikeana. (Rossi & Karkulehto 2017.) Väkivaltaan liitettyjen käsitteiden epäselvyys on Ellosen (2007, 14) mukaan ongelmallista erityisesti tutkimuksen näkökulmasta. Määrittelyihin ja väkivallalle annettuihin nimiin sisältyy aina arvolatauksia (Notko 2000, 8). Jonkin nimeäminen väkivallaksi osoittaa, että teko on negatiivinen, paheksuttava, ihmisten koskemattomuutta loukkaava ja väärä (Ronkainen 2017).

Väkivalta on siis käsitteenä materiaalisen lisäksi diskursiivinen ja ilmenee niin kokemuksissa kuin diskursiivisissa rakenteissa. (Notko 2000,8 Hearn 1998, 15 mukaan.) Esimerkiksi lapsiin kohdistuva kotiväkivalta voi olla kielellisyyden ulkopuolelle jäävä psyykkinen ja ruumiillinen kokemus, mutta se on myös julkisesti havaittavana ilmiönä tulkinnallinen ja kielelliseen nimeämiseen liittyvä ilmiö. (Forsberg 2005, 75–76.) Väkivallan määrittelyyn liittyvästä arvottamisesta seuraa, että väkivallaksi nimeäminen sisältää moraalisen kannanoton ja samalla se tekee nimeämisestä poliittista. (Ronkainen 2017.)

Väkivallan raja on tulosta kulttuurisesta, historiallisesta ja sosiaalisesta neuvottelusta. (Ronkainen 2017.) Historialliset konstruktiot puolestaan vaikuttavat valtion, lainsäädännön ja muiden instituutioiden antamiin määritelmiin. (Notko 2000,8 Hearn 1998, 15 mukaan.) Näin ollen suhtautuminen esimerkiksi perheen sisällä tapahtuvaan väkivaltaan voi vaihdella ajallisesti ja paikallisesti eri yhteiskunnissa ja kulttuureissa mutta myös saman yhteiskunnan sisällä. (Forsberg 2005, 75.) Väkivallan erottaminen omaksi alueekseen on tehnyt vaikeammaksi sen tunnistamisen ja tunnustamisen. Se liittyy kaikkeen arkielämään eikä sitä siksi voida kutsua tietyksi asiaksi, se on ennemmin sana, jolla viitataan lukemattomiin erilaisiin ihmisten kokemuksiin. (Notko 2000,8 Hearn 1998, 15 mukaan.)

Väkivallan ja siihen liittyvien käsitteiden määrittelyä on tuotettu niin rikosoikeuden ja -lainsäädännön, sosiaali- ja terveysalan, tutkimuksen kuin yhteiskunnallisen keskustelun

kentällä. Määrittelijöillä on ymmärrettävästi erilaisia lähtökohtia ja tarpeita määrittelyn luomiselle. Väkivallaksi nimeämiseen voi kuulua eronteon tekemistä legitiimin ja eilegitiimin väkivallan välille (Ronkainen 2017). Määrittelyissä tehdään eroa esimerkiksi teon tarkoituksellisuudelle, laadulle tai seurauksille. (Paavilainen & Pösö 2003, 13; Ronkainen 2017.) Väkivallan aluetta on myös viimeisen parinkymmenen vuoden aikana laajennettu kattamaan uudenlaisia henkistä hyvinvointia sekä itsemääräämisoikeutta loukkaavia tekoja (Ronkainen 2017). Maailman terveysjärjestön WHO:n määritelmässä on hyvin nähtävissä väkivallan käsitteen laajentuminen kattamaan hyvin monen tyyppisiä väkivallan muotoja:

”väkivalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön ja joka johtaa tai joka voi hyvin todennäköisesti johtaa kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen tai perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen”. (Krug ym. 2005, 21.)

Tutkimukseni aiheena kuritusväkivalta osuu keskelle edellä kuvattua käsitteiden määrittelyn ongelmaa ja niiden ajallista ja paikallista muuttumista ja laajentumista. Tarkastellessani kuritusväkivaltaa teoreettinen viitekehykseni tulee konstruktivistisen ajattelun perinteestä. Väkivallan käsitteen katsotaan tällöin rakentuvan sosiaalisissa suhteissa ja olevan ajallisesti ja paikallisesti tulkittu ilmiö.

2.2 Lapsiin kohdistuva väkivalta

Kuritusväkivalta on yksi lapsiin kohdistuvan väkivallan muoto, johon liittyvät erityispiirteet erottavat sen muusta lapseen kohdistuvasta kaltoinkohtelusta ja väkivallasta. Rajat eri väkivallan muotojen välillä ovat kuitenkin häilyviä ja tulkinnanvaraisia ja eri väkivallan muodot ovat usein kytköksissä toisiinsa. (Söderholm & Kivitie-Kallio 2012, 16.) Esittelen tässä luvussa aluksi lapsiin kohdistuvan väkivallan käsitteiden muotoutumista, väkivallan tunnistamista ja sen määrittelyä sosiaalisesti ongelmaksi. Seuraavassa alaluvussa tarkastelen lähemmin kuritusväkivaltaa.

Kaltoinkohdeltujen lasten tutkimisesta kiinnostui tiettävästi ensimmäistä kertaa laajemmin ranskalainen oikeuslääketieteen professori Ambroise Tardieu. Hän julkaisi useita lasten pahoinpitelyä koskevia kirjoituksia 1800-luvun jälkipuolella ja käsitteli osittain myös lasten laiminlyöntiä. Siitä huolimatta saatiin odottaa 1960-luvulle asti ennen kuin asia nousi

laajemmin tietoisuuteen ja kiistattomia kliinisiä todisteita lasten kuolemaan johtaneista pahoinpitelyistä löytyi. Laajemmassa mittakaavassa lapsen laiminlyöntiä on alettu tutkimaan vasta 1980-luvun lopulla. (Söderholm & Kivitie-Kallio 2012, 15; Söderholm & Politi 2012, 77.)

Lapsen pahoinpitelyn tunnistamista ja nimeämistä 1960-luvulla on kutsuttu usein ”löytämiseksi”. Konstruktionistisesta näkökulmasta tarkasteltuna olettaen on, että lapsen pahoinpitelyä tapahtuu kaikkina aikoina, mutta se nousee ongelmaksi vain tietyssä ajassa ja tilassa. (Pösö 1995, 32–33.) Käsitys lapsiin kotona kohdistuvasta julmuudesta ja väkivallasta on historian kuluessa aktivoitunut uusina nimeämisinä ja painopisteinä, ilmiö on tarkentunut ja saanut uusia sävyjä, ja tieto vahingollisista vaikutuksista on kasvanut. (Forsberg 2005, 85.)

Perheessä tai parisuhteessa tapahtuvaa väkivaltaa on kutsuttu maailmanlaajuisesti useilla termeillä. Suomessa keskustelulle ominaista on ollut yksinkertainen perheväkivalta-sanana käyttö (Notko 2000, 5). Suomessa lapsen pahoinpitely tunnistettiin sosiaalisesti ongelmaksi 1970–1980-lukujen taitteessa. (Pösö 1995, 35.) Tuolloin lapsia koskettava kotiväkivaltaa alettiin jäsentämään perheväkivalta -käsitteen kautta. Ilmiötä pidettiin enemmän jonkinlaisena ihmissuhde- tai vuorovaikutushäiriönä kuin miesten naisiin ja lapsiin kohdistuvana väkivaltana. (Forsberg 2005, 82.)

Perheväkivallan käsitettä on pidetty monella tapaa ongelmallisena. Erityistä kritiikkiä on syntynyt perheväkivaltakäsitteen sukupuolisokeudesta ja uhrin ja tekijän asetelman peittymisestä. (Esim. Notko 2000; Forsberg 2005.) Uhreja erottelematon neutraali lähestymistapa ei tunnista väkivallan dynamiikalle olennaisia sukupuoleen ja sukupolveen liittyviä valta-aspekteja. (Forsberg 2005, 82.) Sittemmin käyttöön on otettu parisuhteissa tapahtuvasta väkivallasta tarkempia ilmaisuja kuten parisuhde- ja lähisuhdeväkivalta, naisiin kohdistuva väkivalta tai sukupuolistunut väkivalta. (Notko 2000; Niemi, Kainulainen, Honkatukia 2017.) Lapsiin kohdistuvan väkivallan tutkimus ja määrittelyt näyttävät erkaantuneen perheväkivalta- keskustelusta, joka on vahvemmin kiinnittynyt puolisojen väliseen väkivaltaan. Lapsiin kohdistuvan väkivallan tutkimuksissa näkee enää harvoin käytettävän perheväkivallan käsitettä.

Kuten parisuhteessa tapahtuvaa väkivaltaa myös lasten kotonaan kokemaa väkivaltaa tarkastellaan nykyään tarkemmin rajatuilla käsitteillä, kuten lasten kaltoinkohtelu, lasten pahoinpitely, lapseen kohdistuva väkivalta sekä kodissaan väkivallalle altistuneet lapset. Taustalla on laajemman väkivalta -käsitteiden yleistymisen sekä empiiriset tutkimustulokset, jotka osoittavat, että väkivallan näkeminen tai väkivaltaiselle ilmapiirille altistuminen vaikuttaa lapseen yhtä paljon kuin henkilökohtainen väkivaltakokemus. (Forsberg 2005, 83.)

Lapsiin kohdistuvan väkivallan käsitteitä on laaja joukko ja ilmiön tulkinnallisuudesta kertoo se, että käsitteiden määrittely saattaa vaihdella suurestikin kontekstista riippuen tai sama määrittely voi tuottaa eri käsitteen toisessa asiayhteydessä. Käsitteet eivät ole sisällöllisesti teoriassa ja käytännössäkin kovin tarkkarajaisia ja vakiintuneita. Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttämä lapsen kaltoinkohtelu (child maltreatment) on eräänlainen sateenvarjo -käsite, joka kattaa alleen erilaisia lapsen huonon kohtelun muotoja. Se voi olla lapseen kohdistuvaa negatiivista tekemistä tai tekemättä jättämistä. (Paavilainen & Pösö 2003, 15.)

Muita sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettyjä käsitteitä ovat lapsen pahoinpitely (child abuse) ja lapsen laiminlyönti (child neglect). (Paavilainen & Pösö 2003, 15.) Suomessa terveyttä ja hyvinvointia mittaavissa kansallisissa kyselytutkimuksissa yleisesti käytössä on ollut käsitteinä perheväkivalta, lähisuhdeväkivalta lasten ja nuorten kokema väkivalta ja kaltoinkohtelu (Esim. Halme, Hedman, Ikonen, Rajala 2018; October 2018). Rikosuhritutkimuksissa on käytetty puolestaan perhe- ja lähisuhdeväkivallan, perheessä koetun väkivallan, lapsiin kohdistuva väkivallan ja kuritusväkivallan käsitteitä (Esim. Fagerlund ym. 2014; Danielsson & Kääriäinen 2017).

Käsitteellä lasten kaltoinkohtelu kuvattu sekä fyysistä, psyykkistä että seksuaalista väkivaltaa ja lapsen hoidon laiminlyöntiä (Paavilainen & Pösö 2003, 15; Söderholm & Kivitiä-Kallio 2012, 16; Krug ym. 2005). Myös lapsiin kohdistuva väkivalta on saanut käsitteenä kaltoinkohtelun kanssa sisällöllisesti hyvin yhteneväisiä määritelmiä. Lapsiin kohdistuvaksi väkivallaksi on katsottu fyysinen, psyykinen, kemiallinen ja taloudellinen väkivalta sekä seksuaalinen hyväksikäyttö. (Taskinen 2003, 19–20.) Yhdeksi väkivallan muodoksi on eritelty myös lapselle sepitetty tai aiheutettu sairaus. (Söderholm & Kivitiä-

Kallio 2012, 16.) Maailman terveysjärjestön (WHO) vuonna 1999 julkaistu määritelmä tiivistää eri käsitteiden alla ilmenevät näkemykset lapsiin kohdistuvasta väkivallasta:

”Lapsiin kohdistuva väkivalta tai kaltoinkohtelu sisältää kaikki vastuuseen, luottamukseen tai valtaan perustuvassa suhteessa ilmenevät fyysisen ja/tai emotionaalisen huonon kohtelun, seksuaalisen hyväksikäytön, laiminlyönnin tai kaupallisen tai muun hyväksikäytön muodot, jotka johtavat todellisen tai potentiaalisen vahingon aiheuttamiseen lapsen terveydelle, elämälle, kehitykselle tai arvokkuudelle.” (Krug ym. 2005, 89.)

Väkivallan määrittelyyn ovat osallistuneet niin tutkijat, asiantuntijat, viranomaiset, lastensuojelujärjestöt, lainsäätäjät kuin tuomioistuimet. Suomessa sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisilla on perinteisesti ollut vahva rooli lasten pahoinpitelyn määrittelijöinä. (Pösö 1995, 37.) Eri alojen asiantuntijat ja tutkijat saattavat käyttää keskenään eri käsitteitä ja tulevat määritelleeksi väkivallan eri tavalla tai ainakin korostavat eri näkökulmaa. Lähiaikoina kirjavia käytäntöjä on pyrkinyt selkeyttämään ja ohjaamaan osaltaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Se julkaisi vuonna 2020 väkivaltakäsitteiden sanaston, jota suosittelee käytettäväksi väkivallan vastaisessa työssä (Bildjuschkin, Ewalds, Kettunen, Koivula, Mäkelä, Nipuli, October, Peltonen, Siukola 2020).

2.3 Kuritusväkivalta

Kuritusväkivallan määrittely normaalista kasvatus- ja rankaisukäytännöstä sopimattomaksi ja rikolliseksi on ollut Suomessa pitkä prosessi. Lainsäädännön muutokset voidaan nähdä ennemminkin pitkän neuvottelun tuloksina, kuin lähtökohtana muutokselle. Viitteitä kuritusväkivallan uudelleen tarkastelusta voi nähdä jo siinä, että se kiellettiin valtion kouluissa 1914. Varsinainen muutos alkoi tapahtua kuitenkin vasta pari vuosikymmentä myöhemmin. Se alkoi rikoslainsäädännöstä ja lastenkotilaitoksista ja siirtyi viimeisenä kotona tapahtuvaan kuritusväkivaltaan. Ensimmäiset muutokset ovat havaittavissa rikoslainsäädännön muokkaamisessa 1940-luvulla, jolloin Laki nuorista rikoksenteijöistä kielsi lapsen ruumiillisen kurituksen rikosoikeudellisena käytäntönä (Husa 1996, 74; Laki nuorista rikoksenteijöistä 262/1940).

1950-luvun lopulla lastensuojelun kentällä alkoivat nousta ajatukset yksilön vapauksista ja oikeuksista. (Pulma 1987, 160.) Samalla kuritusväkivalta alettiin nähdä eri tavalla ja käytännön muutos lähti lastensuojelulaitoksista. Osassa lastenkotilaitoksia luovuttiin kuritusväkivallasta jo 1950-luvun alussa ja 1960-luvulla sosiaaliministeriö kielsi kuritusväkivallan koulukodeissa. (Harrikari 2004, 48. STM 2013, 8, 9.) Seuraavalla

vuosikymmenellä puututtiin jälleen rikoslakiin poistamalla vanhempien oikeus kurittaa huollettavana olevaa lasta. (Husa 1996, 74–75.)

Kuritusväkivallan hyväksyttävyydestä ja kasvattajan oikeudesta käyttää kuritusväkivaltaa käytiin vilkasta yhteiskunnallista keskustelua 1970–1980-luvun taitteessa. Myös valtion taholta otettiin ensimmäisen kerran virallisesti kantaa ruumiillisen kurituksen kitkemisen puolesta vuonna 1980. (STM 2010, 29.) Keskustelu kytkeytyi osaksi laajempaa lapsipoliittista keskustelua sekä lapsi- ja perhelainsäädännön muutosta. Lapsen asemaa ja oikeuksia alettiin tarkastella koko yhteiskuntapolitiikkaa läpäisevänä kysymyksenä, lapsesta tuli itsenäinen oikeuksiensa subjekti. (Hämäläinen 2007, 356; Satka, Moilanen, Kiili 2002, 249–253.) Vanhempien lapsiinsa kohdistama kuritusväkivalta kiellettiin yksiselitteisesti vuonna 1984 voimaan tullessa Laissa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (1983/361).

Ruumiillinen kuritus tai kuritusväkivalta on hyvin yleisesti määritelty lapsen kohdistuvaksi väkivallaksi, jolla on kasvatuksellinen tarkoitus. (Ellonen 2012, 31; STM 2010, 17; Straus & Donnelly 2001, 4; Zolotor & Puzia 2010, 230.) Määrittelyn tulkinnallisuus nousee esille silloin, kun pyritään sisällöllisesti erottamaan kuritusväkivalta muusta lapsen pahoinpitelystä. Rajanveto väkivallan ja kurittamisen välillä on hämärä, sillä vakavuusasteeltaan molemmat voivat olla hyvin samanlaisia tai toisaalta aivan erilaisia tekoja (Ellonen 2007, 15). Suomessa laki ei tee eroa kurittamisen ja väkivallan välille, mikä tarkoittaa, että kurittaminen kuuluu lainsäädännön näkökulmasta väkivaltailmiön piiriin. (Emt.)

Tutkijat ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijat ovat hakeneet eroa kuritusväkivallan ja muun väkivallan välille väkivallan vakavuusasteesta, mutta ovat päätyneet erilaisiin tulkintoihin. Kuritusväkivallan on tulkittu olevan tarkoituksellisen kivun, mutta ei vamma aiheuttamista. (Straus & Donnelly 2005; STM 2010; Tupola ym. 2012,100.) Sosiaali- ja terveysministeriön toimintaohjelmassa (2010, 17) kuritusväkivalta määrittyy toiminnaksi, ”jolla aikuinen pyrkii fyysistä ylivoimaa käyttäen aiheuttamaan lapselle kipua tai epämukavan olon mutta ei fyysistä vammaa, rangaistukseen, tai säädelläkseen lapsen käyttäytymistä”. Yhden tulkinnan mukaan kaikenlainen fyysinen kuritus on nähty kuritusväkivaltana (Zolotor & Puzia 2010). Rikosuhritutkimuksessa lievä väkivalta ja kuritusväkivalta rinnastuvat ja niistä tehdään eroa vakavasta väkivallasta ja henkisestä väkivallasta. (Fagerlund ym. 2014, 48; October 2018, 25.)

Suomessa kuritusväkivallasta käytettiin pitkään nimitystä ruumiillinen kuritus. Tämä termi on käytössä myös kuritusväkivallan kieltävässä laissa (361/1983). Lastensuojelujärjestö Lastensuojelun Keskusliitto on ollut kuritusväkivallan vastaisessa työssä aktiivinen toimija ja osallistunut käsitteiden uudelleenmäärittelyyn. Se lanseerasi käsitteen kuritusväkivalta ruumiillisen kurituksen vastaisen kampanjansa yhteydessä 2000-luvun alussa (Sariola 2012, 2). Kuritusväkivalta on käsitteenä tämän jälkeen nopeasti yleistynyt ainakin asiantuntijoiden ja tutkijoiden parissa. Myös Sosiaali- ja Terveysministeriön lasten kuritusväkivaltaa ehkäisevää toimintaohjelmaa suunnittelemaan asetettu työryhmä kannatti kuritusväkivallan johdonmukaista käyttämistä. Ruumiillinen kuritus oli työryhmän mielestä harhaanjohtava, sillä se liittyy menettelyn lapsen kasvatukseen kuuluvaksi. (STM 2010, 16.)

Kuritusväkivalta on perinteisesti kuvattu fyysisenä väkivaltana. Vuonna 2010 edellä mainitussa STM:n toimintaohjelmassa määriteltiin kasvatustarkoituksessa tehty henkinen väkivalta kuritusväkivallaksi, mutta asia saa hyvin vähäistä huomiota. (STM 2010, 36.) Sen sijaan Lastensuojelun Keskusliiton kasvatusasenteita tarkastelevassa julkaisussa henkiseksi kuritusväkivallaksi nimetty ilmiö saa laajempaa huomiota. (Hyvärinen 2017, 5). Tätä määritelmää on käytetty sittemmin myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Kansallisen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelman tavoite- ja toimenpidesuunnitelmassa 2018–2025. (Korpilahti 2018.)

Kuritusväkivaltaa on kuvattu sellaisina tekoina kuten tyrkkiminen, töniminen, ravistelu selkäsauna tai läimäyttämisen, nipistäminen, tukistaminen, korvasta vääntäminen tai jollakin esineellä, kuten risulla tai kepillä lyöminen. (Fagerlund ym. 2014, 48; Zolotor & Puzia 2010, 230.) Samanlaiset tekotavat on tosin määritelty myös pahoinpitelyksi. Näin ollen se, missä tarkoituksessa ja millaista vahinkoa teko aiheuttaa saa merkittävän roolin arvioitaessa onko toiminta kuritusväkivalta. (Taskinen 2003, 20; Tupola ym. 2012, 100.) Vakavaa, kuritusväkivallasta erillistä, väkivaltaa taas on rikosuhritutkimuksessa kuvattu nyrkillä tai esineellä lyömiseksi, potkaisemiseksi ja aseella uhkaamiseksi tai sen käyttämiseksi. (Fagerlund ym. 2014, 48.)

Lapsille henkisestä väkivallasta aiheutuneet haitat ovat olleet enenevästi keskustelussa viime vuosikymmeninä. Huolimatta keskustelun tuoreudesta, kyseessä ei ole uusi asia, vaan lapsia on henkisesti alistettu kasvatustarkoituksessa läpi historian. (Hyvärinen 2017, 5.) Kun tarkastellaan lapsiin kotona kohdistuneen väkivallan käsitteiden ja havaitsemisen ajallisia

muutoksia, voidaan huomata, ettei kyse ole erilaisten vastausten antamisesta samaan pysyvään ongelmaan, vaan itse ilmiö on määritelty historian saatossa yhä uudestaan. (Forsberg 2005, 85.) Väkivallan aluetta on laajennettu kattamaan viimeisten parinkymmenen vuoden aikana uudenlaisia henkistä ja hyvinvointia sekä itsemääräämisoikeutta loukkaavat teot. (Ronkainen 2017.) Myös YK:n lapsen oikeuksien komitea on osallistunut lapsiin kohdistuvan henkisen väkivallan määrittelyyn. (YK:n lapsenoikeuksien komitea 2011, 10.)

Henkinen väkivallan ja henkisen kuritusväkivallan määrittelyssä on samanlaisia haasteita, kuin fyysisen kurittamisen erottamisessa muusta väkivallasta. Käsite on sen verran tuore, että keskustelua aiheesta on vähäisesti ja suurimmaksi osaksi henkinen (vastaavasti psykologinen tai emotionaalinen) väkivalta, kaltoinkohtelu ja laiminlyönti on pidetty erillään fyysiseksi pahoinpitelyksi mielletystä kuritusväkivallasta. (Fagerlund 2014; Paavilainen & Pösö 2003; Söderholm & Politi 2012; Taskinen 2003.) Hyvärinen (2018, 5) liittää henkisen väkivallan osaksi kuritusväkivallan käsitettä ja kuritusväkivalta määrittyy lasten kaltoinkohtelun muodoksi, jolla ”aikuinen pyrkii fyysistä tai henkistä väkivaltaa käyttäen aiheuttamaan lapselle kipua tai epämukavan olon, rangaistakseen tai säädelläkseen lapsen käyttäytymistä.

Henkisen kuritusväkivallan muodoiksi on määritelty muun muassa toistuva huomiotta jättäminen, negatiivinen huutaminen, halventaminen, nimittely, simputtaminen, uhkailu ja pelottelu. (Hyvärinen 2018, 18; Korpilahti 2018, 61; STM 2010, 36.) Samoja tekemuotoja liitetään myös emotionaaliseen, henkiseen ja psyykkiseen väkivaltaan. (Söderholm & Politi 2012, 80; Nousiainen ym. 2016; Fagerlund ym. 2014, 48.) Myös henkisen kuritusväkivallan ja henkisen väkivallan välille olennaisen eron tekee se, mikä teon motiivi on, missä tarkoituksessa vanhempi toimii. Henkinen väkivalta on samalla tavalla kriminalisoitua kuten fyysinenkin väkivalta, mutta todistamisvaikeuksien vuoksi teot päätyvät harvemmin oikeuteen (Hyvärinen 2018, 5; STM 2010, 36).

Kuritusväkivallan määritelmän muokkaamiseen on osallistunut ja edelleen osallistuu useat eri toimijat. Lainsäätäjät, oikeuslaitos, viranomaiset, sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, lastensuojelujärjestöt ja tutkijat määrittelevät kuritusväkivaltaa omista tarpeistaan ja näkökulmistaan. 1950-luvulla virisi ajatus lapsen yksilöllisistä oikeuksista ja 1970-luvulla, erityisesti lastensuojelujärjestön ajama, muutospyrkimys lapsen asemassa alkoi konkretisoitua poliittisessa päätöksenteossa. Kotona tapahtuvan kuritusväkivallan kieltävä

laki tuli voimaan 1984, mutta tapa ymmärtää kuritusväkivalta muokkautuu edelleen. 2000-luvun alussa, jälleen lastensuojelujärjestön aloituksesta ja valtion tuella otettiin käyttöön kuritusväkivallan käsite. Yleisestä ruumiillisen kurituksen käsitteestä siirryttiin väkivaltaa korostavan käsitteen suosimiseen. 2000-luvulla kuritusväkivalta on laajentunut käsittämään myös henkisen väkivallan tekoja.

2.4 Media ja valta

Tarkastellessani Helsingin Sanomien kirjoituksia kuritusväkivallasta lähestyn sanomalehtä kuritusväkivallan konstruoijana. Määritellesään erilaisia ilmiöitä, kuten kuritusväkivaltaa, media on vallankäyttäjä, joka voi vaikuttaa esimerkiksi siihen, milloin joku ilmiö määrittyy ongelmaksi. Lapsen pahoinpitely tunnistettiin merkittäväksi sosiaalisesti ongelmaksi 1960-luvulla, kun lastenlääkäri Henry Kempe kollegoineen kirjoitti aiheesta. (Hove; Isaacson; Cole 2013.) Ilman mediaa tieto ei olisi kuitenkaan välittynyt suurelle yleisölle. Lastenlääkäreiden kirjoitukset herättivät tiedotusvälineiden huomion. Tutkija Barbara Nelson on jopa väittänyt median osittain ”luoneen” ongelman (Hove ym. 2013; Nelson 1984, 75 Goddard & Saunders 2000, 38 mukaan). Median keskeinen rooli lapsen pahoinpitelyn nostamisessa julkiseen keskusteluun on laajasti tunnustettu ja sen asema lasten kaltoinkohtelun esillä pitäjänä on säilynyt vuosikymmenien kuluessa. (Mendes 2000, 50; Lonne & Parton 2014.)

Moderni mediajärjestelmä on rakentunut länsimaisen poliittisen ja taloudellisen järjestelmän rinnalla keskeiseksi modernin yhteiskunnan instituutioksi, jonka tarkoitus on palvella kansalaisten kulttuurisia ja poliittisia tarpeita. (Nieminen & Pantti 2009, 26.) Media on nykyisin vahvasti taloudellinen instituutio, mutta sen merkittävämpänä tehtävänä on pidetty roolia demokratian toteutumisessa, sen ylläpitäjänä ja kehittäjänä. (Nieminen & Pantti 2009, 27; Väliverronen 2009, 24.) Tätä asemaa on toki viime aikoina myös kyseenalaistettu. (Väliverronen 2009, 24.)

Median valtaa demokraattisissa valtioissa tukee sananvapaus eikä median toimintaa mielellään rajoiteta. Ennakkosensuuri ei kuulu länsimaiseen demokratiaan, mutta sananvapauden käyttäjällä on vastuu, puhutaan jälkikäteissensuurista. Sananvapauden rajat määritellään puolestaan rikoslaissa. (Nieminen & Pantti 2009, 33.) Lainsäädäntö pidetään mieluummin löyhänä ja tavoitteena on, että media itsensäantelyn kautta luo tarkemmat rajat siitä, miten vallitsevaa arvo- ja uskomusjärjestelmää noudatetaan. Julkisen sanan neuvosto

ja sen ohjeet ovat tärkeä osa suomalaista median itsesäätelyn perinnettä. (Nieminen & Pantti 2009, 33–34.)

Demokraattisen yhteiskunnan toimintaan liittyen medialla on Niemisen ja Pantin (2009, 27–28) mukaan neljä yhteiskunnallista tehtävää (Taulukko 1). Ensinnäkin median kuuluu välittää tietoa yhteiskunnallisesti merkittävistä asioista. (Nieminen & Pantti 2009, 27.) Esimerkiksi kuritusväkivallan kriminalisointia voi pitää tällaisena asiana, sillä se koskettaa jokaista kasvattajaa ja sen rikkominen on rangaistava teko. Kansalaisilla tulee olla tietoa siitä, mitä lainsäätäjät ovat päättäneet, millä perusteilla ja mitä siitä seuraa. Toiseksi medialla on kriitikon tehtävä ja sen kuuluu arvioida valtaapitävien toimia (Nieminen & Pantti 2009, 27). Kolmanneksi tiedon välittäjänä median tulisi antaa kansalaisille myös mahdollisuus tuoda esille mielipiteitään. Neljäs tehtävä on puolestaan tuottaa dialogia kansalaisten ja päätöksentekijöiden välille. (Emt.)

Taulukko 1: Median yhteiskunnalliset tehtävät

Tiedon välittäjä	Jakaa kansalle sellaista tietoa, että itsenäisten mielipiteiden muodostaminen yhteiskunnallisista asioista mahdollistuu
Kriitikko	Seurata ja arvioida valtaapitävien toimia
Foorumi	Tarjota kansalaisille alusta tuoda julkisuuteen erilaisia näkemyksiä
Dialogin tuottaja	Synnyttää dialogia päätöksentekijöiden ja kansalaisten välille, jonka tuloksena syntyy julkinen mielipide

Median tehtävä ei siis ole toimia pelkästään neutraalina viestijänä, vaan kuritusväkivalta ilmiön syvempi tarkastelu kuuluu niin ikään medialle. (Nieminen & Pantti 2009, 4.) Näin media vaikuttaa siihen, miten ihmiset esimerkiksi kuritusväkivallan näkevät ja siihen suhtautuvat. Tätä korostaa se, että nykyisin median avulla yhä enemmän merkityksellistetään todellisuutta ja suunnataan omaa arvomaailmaa ja toimintaa. (Nieminen & Pantti 2009, 4.)

Media on merkittävä toimija sosiaalisten ongelmien konstruomisessa. Se, miten paljon tietty asia saa tilaa mediassa, vaikuttaa kansalaisten näkemyksiin ilmiön merkittävydestä. (Hoynes 2018, 496.) Tämä koskee myös lasten pahoinpitelyä ja kaltoinkohtelua, johon liittyen medialla on ollut keskeinen tiedottajan rooli. Se on vaikuttanut sekä julkisen mielipiteen muotoutumiseen että siihen, miten asiaan halutaan puuttua. Lakien ja järjestelmän kehittäminen vaatii kansalaisten tuen, ja tämä on mahdollistunut median tiedonvälityksen avulla. Lapsen pahoinpitely saama medianäkyvyys on hyvin todennäköisesti auttanut tehokkaampien lastensuojelullisten keinojen kehittämisessä. Julkisuudella on kuitenkin ollut myös negatiivinen puoli medianäkyvyyden ollessa usein hyvin sensaatiohakuista. On väitetty, että media keskittyy yksilöihin ja yksittäisiin tapauksiin unohtaen rakenteelliset tekijät. (Lonne & Gillespie 2014; Maydell 2017; Mendes 2000, 50.)

Median suhteen yhteiskunnalliseen todellisuuteen tekee kiinnostavaksi se, että media samalla rakentaa ympäröivää todellisuutta ja on osa sitä. (Nieminen & Pantti 2009, 2–3.) Oman kysymyksenasettelun näkökulmasta kiinnostavinta on median valta asenteiden ja käyttäytymisen muokkaajana. Norman Fairclough (1997) tarkastelee median kykyä vaikuttaa tietoon, uskomuksiin, arvoihin, sosiaalisiin suhteisiin ja sosiaalisiin identiteetteihin. Tämän tyyppinen median valta johtuu Norman Fairclough'n (1997, 10) mukaan joukkotiedotusvälineiden vaikutusvallan kielellisestä ja diskurssiivisesta luonteesta. Asioiden merkityksellisyys rakentuu sen avulla, miten media asian esittää. Mediatekstit eivät vain heijasta todellisuutta, vaan luovat siitä omia muunnelmia, joiden syntyyn vaikuttaa tekstien tuottajien yhteiskunnallinen asema, edut ja päämäärät. (Fairclough 1997, 10, 136.) Media esimerkiksi toistaa ja samalla tuottaa eriarvoisuutta kuvaamalla edelleen maailmaa kapeasta, valkoisesta, keskiluokkaisesta ja miehisestä näkökulmasta.

Tutkimusten mukaan sanomalehtien uutisoinnissa korostuu lapsiin kohdistuneet äärimmäisen vakavat väkivallanteot sekä seksuaalinen väkivalta. (Hove ym. 2013; Maydell 2018.) Tutkimusten kohteena olleet sanomalehdet julkaisivat pääasiassa rikosuutisia ja uhrin ääni pääsi harvoin kuuluville. (Maydell 2018; Lonne & Gillespie 2014.) Tutkimuksissa sanomalehtien havaittiin myös kielellisillä valinnoilla objektivoivan uhria ja lieventävän väkivaltaisen teon vakavuutta. (Goddard & Saunders 2000, 37.)

Hove ym. (2013) on esittänyt kaksi kehystä, joita media käyttää lasten pahoinpitelystä uutisoidessaan. Näitä ovat episodinen/yksilöllinen (episodic/individual) ja temaattinen/sosiaalinen (thematic/societal) kehys. Käyttäessään ensin mainittua kehystä media lähestyy lasten pahoinpitelyä rajattuna ilmiönä, jolloin huomio on yksittäisen tapauksen tarkassa ja kattavassa kuvauksessa Toisessa kehyksessä median tarkastelussa on lasten pahoinpitely laajempina sosiaalisena ongelmana. Tällöin julkaisut voivat sisältää tilasto- ja tutkimustietoa ja laajempia yhteiskunnallisia selityksiä ilmiölle. (Hove ym. 2013.)

Laaja sananvapaus ja lukijakunta antavat medialle valtaa vaikuttaa ilmiöiden määrittelyyn ja julkiseen mielipiteeseen. Medialla on valtaa vaikuttaa siihen, mistä puhumme ja millä sanoilla puhumme. Se voi valita tiettyjä näkökulmia ja jättää toiset huomiotta, antaa puheenvuoron toisilla tai vaientaa toiset. Media rakentaa ja muokkaa joka päivä kuvaa todellisuudesta. Sillä on ollut vahva roolinsa siinä, että lapsen pahoinpitely alettiin nähdä sosiaalisena ongelmana ja se käyttää edelleen valtaa esimerkiksi valitessaan, mikä väkivallan muoto saa näkyvyyttä.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tarkastelen tässä tutkimuksessa, mitä ja miten Helsingin Sanomissa on kirjoitettu kuritusväkivallasta vuosien 1984–2020 aikana. Kuritusväkivalta on tutkimuksellinen käsite, jonka avulla pääsen käsiksi keskusteluun, jota lapsiin kohdistuvista kurituksellisista kasvatuskeinoista on 36 vuoden aikana käyty. Olen ottanut tutkimukseen pitkän ajallisen ulottuvuuden, sillä se antaa mahdollisuuden tarkastella vuosikymmenten aikana tapahtunutta muutosta julkisessa keskustelussa.

Tarkastelujakso lähtee vuodesta 1984, koska kuritusväkivallan kriminalisoiva laki tuli Suomessa voimaan kyseisen vuoden alusta ja sen jälkeen on tapahtunut huomattavia muutoksia vanhempien asenteissa ja lasten kokeman väkivallan määrässä (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983/361; Sariola 2012; Ellonen ym. 2008; Fagerlund ym. 2014). Yleinen ilmapiiri tuomitsee nykyisin laajasti kuritusväkivallan, mutta yksimielisyyttä siitä, mikä on kuritusväkivaltaa, ei edelleenkään ole (Ks. esim. Hyvärinen 2018, 11). Tarkastelemalla kuritusväkivallan julkista määrittelyä saadaan tietoa siitä, millaisia kilpailevia määrittelyjä kuritusväkivallasta on ja onko niissä tapahtunut muutoksia nykypäivään tultaessa.

Tutkimuskysymyksiäni ovat: *Mitä ja miten kuritusväkivallasta kirjoitetaan, mitä merkityksiä ilmiölle annetaan sekä millaista asemaa lapselle ja vanhemmille teksteissä tuotetaan.*

3.2 Sosiaalinen konstruktionismi ja etnometodologia metodologisina lähtökohtina

Tutkimukseni teoreettis-metodologisina lähtökohtina ovat etnometodologia ja sosiaalinen konstruktionismi. Sosiaalinen konstruktionismi tuli yhteiskuntatieteelliseen ja humanistiseen tutkimukseen kielellisen käänteen seurauksena. Tuolloin kvantitatiivisen ja empiirisen tutkimusotteen sijaan merkityksien ja toimintatapojen muotoutumista sekä identiteettien ja yhteisöllisyyden rakentamista alettiin tarkastella kielen kautta rakentuvina. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 12).

Sosiaalis-konstruktionistisia lähestymistapoja on erilaisia, mutta niitä yhdistää Vivien Burrin (2003) mukaan neljä tekijää. Lähtökohtana on ensinnäkin kriittinen suhtautuminen kaikkea itsestäänselvyytenä pidettyä kohtaan. Lisäksi käsityksemme katsotaan olevan historiallis-kulttuurisesti muodostuvia ja tiedon sosiaalisissa prosesseissa syntyvää. Neljäs konstruktionisteja yhdistävä näkökulma on puolestaan tiedon ja sosiaalisen toiminnan tarkastelu toisiinsa kietoutuvina. (Burr 2003, 2–5.) Tarkastelen kuritusväkivaltaa konstruktiona, jota rakennetaan, uusinnetaan ja vahvistetaan tutkimissani mediateksteissä. Lähtökohtani on, että se miten kuritusväkivalta määritetään ja ymmärretään, muovautuu tiettyssä ajassa ja paikassa.

Sosiaalinen konstruktionismi ei kuitenkaan tutkimuksessani tarkoita sitä, että kielen ja toiminnan ulkopuolella oleva todellisuus täysin kiistettäisiin. Kuritusväkivallan tarkastelun kannalta tämä tarkoittaa olettamusta, että vanhemmat voivat aiheuttaa lapsilleen kipua kasvatustarkoituksessa, vaikka sitä ei olisi määritelty ruumiilliseksi kuritukseksi tai kuritusväkivallaksi. Sen sijaan sosiaalisissa käytännöissä nimetään ja luodaan merkityksiä tuolle toiminnalle. Suhteeni sosiaaliseen konstruktionismiin on tässä tutkimuksessa lähellä Jaber F. Gubrium ja James A. Holsteinin etnometodologiaviritteiseksi konstruktionismiksi kutsuttua lähestymistapaa. Siinä todellisuuden sulkeistamista käytetään analyttisenä otteena, jonka avulla päästään tutkimaan ilmiöiden merkitysten muotoutumista. (Forsberg 2015, 125, 128.)

Empiirisen tutkimukseni toisessa vaiheessa analyysimenetelmänä käyttämäni kategoria-analyysin käsitteet ovat lähtöisin etnometodologisesta tutkimusperinteestä. Se voidaan kuitenkin nähdä osana etnometodologian ja sosiaalisen konstruktionismin yhteistä metodiperhettä. Sosiaalisen konstruktionismin tutkimusperinteeseen kategoria-analyysi kytkeytyy, kun kielenkäyttö ja muu sosiaalinen toiminta ymmärretään kategorioiden olemassaolon lähtökohdaksi. (Jokinen, Juhila, Suoninen 2012, 11.) Etnometodologiselle lähestymistavalle keskeistä on huomion kiinnittäminen empiirisen todellisuuden jäsentämiseen. Käsitteenä etnometodologia viittaa ihmisten metodeihin järkeillä, käyttää arkitietoa ja tehdä selkoa maailmasta. (Forsberg 2015, 125–127.) Etnometodologian luoja tunnettu Harold Garfinkel rakensi kirjoituksillaan perustaa Harvey Sacksin myöhemmin kehittämälle kategoria-analyysille. (Juhila, Jokinen, Suoninen 2012, 17.) Kategoria-analyysia avaan tarkemmin luvussa 3.

3.3 Sanomalehti tutkimusaineistona

Sanomalehti valikoitui tutkimusaineistokseni, koska halusin tarkastella kuritusväkivallalle julkisuudessa rakennettuja merkityksiä. Tyypillisenä media-aineistona sanomalehti sisältää useita erilaisia ilmaisumuotoja, mutta tässä tutkimuksessa olen rajannut aineiston koskemaan vain mediatekstejä. Tutkimusaineistona mediatekstit sopivat hyvin erilaisten tutkimusongelmien selvittämiseen. Niiden avulla voidaan tutkia esimerkiksi faktoja, kokemuksia tai kuten tässä tutkimuksessa kulttuurista merkitysten tuottamista. (Vuori 2021a.) Mediatekstit mahdollistavat myös useita vaihtoehtoja laadullisen tutkimuksen analyysitapojen ja teoreettis-metodologisten viitekehysten suhteen. Tutkimukseni teoreettisena viitekehysenä sosiaalinen konstruktionismi johdattaa tarkastelemaan sanomalehteä tilana, jossa erilaisia yhteiskunnallisia ilmiöitä määritellään.

Julkisessa keskustelussa sanomalehdillä on perinteisesti vahva rooli. Kolme neljästä suomalaisesta lukee päivittäin sanomalehteä ja radion ja television ohella ihmiset tavoitetaankin parhaiten sanomalehden avulla. (Wiio & Nordenstreng 2017, 20.) Suomalaiset myös luottavat sanomalehtiin. (Reuters instituutti 2020.) Sanomalehtien rakentama julkisuus voidaan nähdä institutionaalisen areenana, jossa yhteiskunnallisten ilmiöiden tunnistaminen, tulkinta ja määrittely tapahtuu. (Roivainen 1999, 28.) Helsingin Sanomat ei siis ole vain neutraali tiedon välittäjä kuritusväkivallasta puhuttaessa, vaan toimii aktiivisena kuritusväkivalta -ilmiön rakentajana.

Mitkään tapahtumat eivät itsessään ole uutisen arvoisia, vaan uutisten päätymistä mediaan edeltää monivaiheinen valinta- ja tulkintaprosessi. (Hall 1997, 5–6 Roivainen 1999, 28 mukaan.) Median luomat muunnelmat todellisuudesta muodostuvat tekstin tuottamisen eri vaiheissa tehdyistä valinnoista. Näihin valintoihin kietoutuu puolestaan valtasuhteet, ideologiat ja yhteiskunnalliset vaikuttimet. (Fairclough 1997, 136.) Sanomalehden kirjoitusprosessi tapahtuu myös aina vuorovaikutuksessa yleisön kanssa. Vaikka dialogisuus on eri luonteista kuin kasvokkaisessa viestinnässä, kirjoituksissa on otettava huomioon oletettu yleisö. (Roivainen 1999, 29.)

Suomalaisissa tutkimuksissa on tarkasteltu vähän sitä, miten media kirjoittaa väkivallasta. Viestintätieteiden puolella on tutkittu väkivallan esiintymistä lööppijulkisuudessa. (Syrjälä 2007.) Lisäksi mediaa on tutkittu Jokelan ja Kauhajoen kouluampumisiin liittyen, mutta

huomion kohteena on ollut mediasisällön sijaan pääasiassa journalistien toiminta kriisitilanteessa. (Ks. Raittila; Koljonen, Väliverronen 2010.) Sukupuolentutkimuksen kentällä on tutkittu sukupuolistunutta väkivaltaa mediassa. (Karkulehto; Rossi; Halonen 2017.) Sosiaalitieteissä puolestaan Satu Venäläinen (2017) on väitöskirjassaan tarkastellut naisten tekemälle väkivallalle annettuja merkityksiä iltapäivälehdissä. Lapsiin kohdistuva väkivalta mediassa on kiinnostanut lähinnä opinnäytteiden tekijöitä. Pro graduissa on tarkasteltu niin ikään lasten seksuaalisen hyväksikäytön uutisointia sanomalehdissä. (Kontio 2007; Leinamo 2019.) Marjo Laamon (2014) Pro gradussa on käsitelty puolestaan kuritusväkivaltaa Helsingin Sanomien verkkokeskustelussa.

Kansainvälistä tutkimusta media-aineistolla tehdystä lapsiin kohdistuneesta väkivallasta on jonkin verran. Aihe on kiinnostanut erityisesti australialaisia tutkijoita. Useissa kansainvälisissä tutkimuksissa on tarkasteltu, mitä ja miten sanomalehdet kirjoittavat lapsiin kohdistuneesta väkivallasta. Tutkijoita on kiinnostanut, miten eri väkivallan muodot saavat tilaa sanomalehdissä. (Ks. esim. Hove ym. 2013; Maydell 2018; Goddard & Saunders 2000.) Huomion kohteena on myös ollut se, millaista kieltä sanomalehdet käyttävät, miten lapsiuhreista puhutaan ja kuka ylipäätään pääsee ääneen mediassa. (Goddard & Saunders 2000; Lonne & Gillespie 2014.) Lisäksi tutkijat ovat tarkastelleet tiedotusvälineiden lapsen pahoinpitelystä rakentaman kuvan vaikutusta politiikkaan. (Lonne & Parton 2014.) Väkivallan medianäkyvyyden suhdetta lapsen pahoinpitelystä tehtyihin ilmoituksiin on niin ikään tutkittu. (McDevitt 1996; Saint-Jacques, Villeneuve, Turcotte, Drapeau 2012.) Suomessa Matti Piispa (2007) on tarkastellut kuritusväkivallan vastaisen mediakampanjan herättämää julkista keskustelua mediassa.

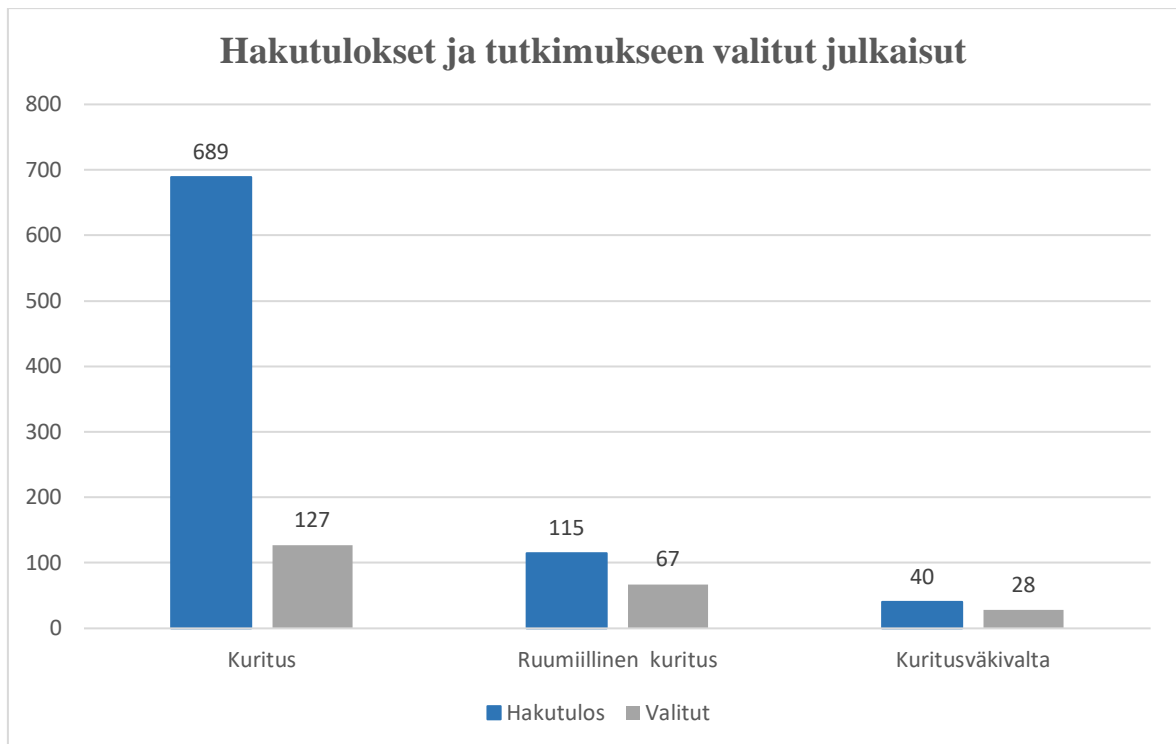
3.4 Aineisto: kuritusväkivaltaa koskevat julkaisut Helsingin Sanomissa 1984–2020

Valitsin Helsingin Sanomien kuritusvaltaa koskevat kirjoitukset tutkimusaineistokseni, koska Helsingin Sanomat on Suomen pääuutismediaan laajalevikkisin päivälehti. Se tavoittaa päivittäin painetun ja digilehden kautta noin 1,8 miljoonaa lukijaa. (Kansallinen mediatutkimus 2020.) Lisäksi Helsingin Sanomilla on perinteisesti ollut erityinen asema yhteiskunnallisen keskustelun rakentajana. (Roivainen 1999, 30.) Tutkimusintressini kohdistui kuritusväkivallasta rakennettuihin määrittelyihin julkisessa keskustelussa ja

yksittäisenä mediana Helsingin Sanomien voi katsoa olevan merkittävimpiä toimijoita tällä areenalla.

Keräsin aineistoni Helsingin Sanomista vuosilta 1984–2020 käyttäen lehden omaa digitaalista arkistoa. Lehdellä on kaksi erilaista arkistoa, jotka ovat kaikkien saatavilla. Iso osa artikkeleista vaatii kuitenkin lukijalta digilehden tilauksen. Toisesta arkistosta löytyy Helsingin Sanomissa julkaistuja uutisia ja toimituksellisia julkaisuja vuodesta 1990 alkaen. Hakukoneella voi rajata hakua ajallisesti sekä koskemaan jotakin tiettyä lehden osastoa. Helsingin Sanomien toisesta digitaalisesta arkistosta *Aikakoneesta* löytyvät näköislehdet vuosilta 1889–1997. Myös tässä arkistossa on mahdollista sanahaku aineistosta, mutta aikarajoitusta ei voi asettaa.

Tuoreemman aineiston hakukone näyttää kaikki julkaisut, joissa hakusana mainitaan, lisäksi se tunnisti myös hakusanan eri muodoissa. Digisoiduista paperilehdistä haettaessa tulokset eivät vastaa julkaisujen määrää samalla tavalla, vaan hakukone näyttää tuloksissa lauseet, joissa hakusana ilmaantuu. Tuolloin hakutuloksissa voi olla samasta julkaisusta useampi tulos, jos sana siinä toistuu. Molemmissa arkistoissa oli sanomalehdet tai niiden julkaisut vuosilta 1990–1997. Käytin näiden vuosien aineiston keruuseen uudempaa hakukonetta, jolloin vanhemmasta hain aineistoa ajalta 1984–1989.

Kuvio 1: Hakutulokset ja tutkimukseen valitut julkaisut

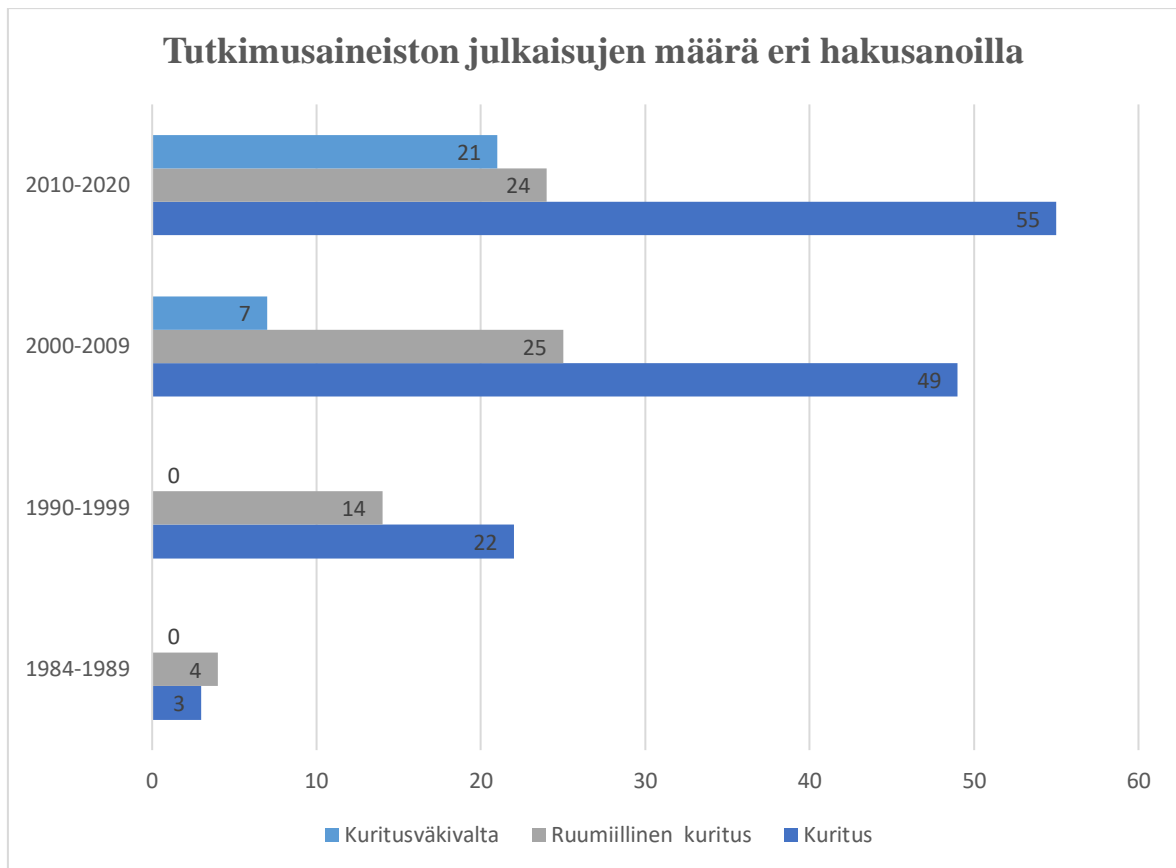
Hain ensimmäiseksi arkistoista hakusanalla *kuritusväkivalta* ja sain hakukoneesta tulokseksi 40 julkaisua. Vanhemmasta hakukoneesta ei odotetusti tullut tuloksia tälle hakusanalle, sillä käsite on suhteellisen uusi. Luin kaikki haun tuottamat julkaisut läpi ja valitsin 28 tutkimukseen sopivaa julkaisua. Seuraavan haun tein sanaparilla *ruumiillinen kuritus*. Aikaväliltä 1990–2020 tulokseksi tuli 102 julkaisua. Ajalta 1984–1989 hakutuloksia oli 13. 1990–2020 vuoden julkaisuista tutkimukseen sopivia julkaisuja oli 67, mutta niistä osa oli kuulunut jo aiempaan *kuritusväkivalta* -hakuun, joten uusia mukaan otettavia julkaisuja oli 56. Vuosien 1984–1989 13 julkaisusta tutkimukseen valikoitui 4. (Kuvio 1.)

Kolmas hakusanani molemmissa arkistoissa oli *kuritus*. Näistä vuodesta 1990 tuotettuja julkaisuja oli yhteensä 664, joista 127 oli tutkimukseen sopivia. 127 julkaisusta 44 oli sellaisia, joita ei sisällynyt aiempiin hakuihin. Vanhemmassa arkistossa hakutuloksia oli 1008, mutta niistä ajalta 1984–1989 oli vain 25. Näistä 3 oli tutkimukseen sopivia. (Kuvio 1.) Yhteensä tutkimukseen valikoitui 135 Helsingin Sanomissa ajalla 14.1.1984-30.11.2020 julkaistua tekstiä. Näistä artikkeleita oli 54, mielipidekirjoituksia 36, uutisia 19, pääkirjoituksia 10, reportaaseja 9 ja kolumneja 4. Lisäksi aineistossa oli yksi arvostelu, radio-ohjelman esittelyteksti sekä ilmoitus.

Tekstien valikoiminen tutkimukseen tapahtui siten, että kävin aluksi läpi hakusanoilla löydetty julkaisut. 1990-luvulta lähtien olevien julkaisujen kohdalla katsoin otsikot ja karsin niistä pois selvästi muuta kuin lapsiin kohdistuvaa kuritusväkivaltaa koskevat julkaisut. Digitoitujen paperilehtien kohdalla hakukone ei näyttänyt otsikoita, vaan sen osan tekstistä, jossa hakusana ilmeni. Lyhyestä tekstiosasta oli mahdollista päätellä, mitä aihetta julkaisu käsittelee. Ensimmäisen karkean rajauksen jälkeen silmäilin tekstejä tarkemmin ja valitsin ne, joissa käsitellään lapsiin omien vanhempien tai huoltajan taholta kohdistuvaa kuritusväkivaltaa.

Tutkimusaineiston ulkopuolelle jätin tekstit, jotka liittyivät esimerkiksi muuhun kuin lapsiin kohdistuvaan kuritusväkivaltaan tai väkivaltaan, käsittelevät lasten oikeuksia ja vanhemmuutta yleisellä tasolla tai käsittelevät kuritusväkivaltaa muualla kuin kotona tapahtuvana, esimerkiksi laitokset ja koulut. Tutkimukseen valituista julkaisuista karsiutui myös ne tekstit, joissa kuritusväkivalta, kuritus tai ruumiillinen kuritus on mainittu, mutta tekstissä ei muuten käsitellä kyseistä aihetta.

Valitsemisani artikkeleissa kirjoitetaan kotona tapahtuvasta kuritusväkivallasta eri näkökulmista, välillä itsenäisenä ilmiönä, välillä osana muuta väkivallan, kasvatuksen, sosiaalisten ongelmien, perheiden ja lasten oikeuksien sekä rikosten ympärillä käytyä keskustelua. Tutkimukseen valitsemani julkaisut sisältävät kaiken tyyppiset tekstit lehden kaikista osastoista, joissa aiheesta kirjoitettiin. 80 % julkaisuista oli osastoista *Kotimaa* (53), *Ulkomaat* (15), *Mielipide* (31) ja *Pääkirjoitus* (9). *Kotimaan* uutisia ja journalistisia artikkeleita sisältävän osaston julkaisuja oli näin ollen noin 39 % kaikista valituista julkaisuista ja mielipidekirjoituksia noin 23 %. Muut valitut julkaisut sijoituivat tasaisesti seuraaviin osastoihin: Kulttuuri, Kaupunki, Perhe, Elämä, Ihmiset, Tiede, Alakerta, Horisontti, Sunnuntai, Radio/TV ja Nuorten Posti.

Kuvio 2: Tutkimusaineiston julkaisut eri hakusanoilla

Tutkimusaineistoksi, karsinnan jälkeen, valitsemani julkaisut löytyivät pääasiassa hakusanalla *kuritus*. Erityisesti 2000–2020 välisellä ajalla *kuritus* tuotti yli kaksinkertaisesti enemmän tutkimukseen soveltuvia julkaisuja kuin hakusanat ruumiillinen kuritus ja kuritusväkivalta. Kaiken kaikkiaan yli puolet tuolta ajalta valituista julkaisuista löytyi sanalla *kuritus*. (Kuvio 2.)

3.5 Aineiston analyysi

Esittelen seuraavissa kahdessa luvussa tutkimuksessani käyttämiäni analyysimenetelmiä laadullista sisällönanalyysia ja kategoria-analyysia. 135 julkaisua sisältävä tutkimusaineistoni on laaja, minkä vuoksi oli hedelmällistä yhdistää näitä kahta menetelmää, jotta sain hyödynnettyä koko aineiston. Laadullinen sisällönanalyysi mahdollisti suuremman aineiston käsittelyn ja vastasi tutkimuskysymykseeni, *mitä kuritusväkivallasta Helsingin Sanomissa kirjoitettiin ja millaisia merkityksiä kuritusväkivallalle tuotettiin*. Rajatulla aineistolla oli puolestaan mahdollista kategoria-analyysia hyödyntäen lähestyä kysymystäni siitä, *millaista asemaa lapselle ja vanhemmille tuotettiin*.

3.5.1 Laadullinen sisällönanalyysi

Laadullisessa sisällönanalyysissä huomio on tutkimusaineiston kertomissa asioissa, aiheissa ja teemoissa. Teemoittelu ja laadullinen analyysi nähdään usein samana asiana eri nimityksillä. (Vuori 2021b.) Toisaalta teemoittelua pidetään myös yhtenä sisällönanalyysin muotona tai koodauksen tavoin aineiston jäsentämistapana ennen muuhun analyysitapaan siirtymistä. (Tuomi & Sarajärvi 2018; Vuori 2021b.) Käytän itse koodausta ja teemoittelua molempiin tarkoituksiin, sekä sisällönanalyysin välineinä että aineiston jäsentämisen apuna myöhempiä analyysia varten. Ensimmäisessä tulososiossa koodaaminen ja teemoittelu ovat osa laadullista sisällönanalyysia, jonka avulla kuritusväkivalta -ilmiöstä tiivistetään sanallinen ja havainnollinen kuvaus (Tuomi & Sarajärvi 2018). Samalla koodauksen ja teemoittelun avulla jäsenneily aineisto antaa mahdollisuuden lähestyä aineistoa toisessa tulosluvussa syvemmin kategoria-analyysia hyödyntäen.

Koodaus on lähtökohtana kaikessa laadullisessa tutkimuksessa ja toimii perustana laadulliselle sisällönanalyysille. (Juhila 2021a; Vuori 2021b.) Koodaamisessa järjestetään ja tehdään aineistoa hallittavaan, yksinkertaisempaan muotoon, mutta samalla aineiston järjestäminen tuo esille uusia näkökulmia. Koodaukseen liittyy aina tutkijan tekemä valintaprosessi, sillä aineistoa on mahdollista koodata useista eri näkökulmista. Tämän vuoksi tutkimuskysymykset on pidettävä mielessä koko koodausprosessin ajan. Koodaamista voidaan tehdä teoria- tai aineistovetoisesti. (Juhila 2021a.)

Koodauksen jälkeen siirrytään varsinaiseen analyysivaiheeseen. Laadullisessa sisällönanalyysissä se tarkoittaa tutkimuksellisesti kiinnostavien johtopäätösten tekemistä. Tällöin tuodaan esille, mikä eri aineiston osia on erottanut ja mikä yhdistänyt. Yksityiskohdista pyritään muodostamaan kokonaiskuva. (Vuori 2021b.) Teemoittelussa tavoitteena on tutkimuskysymysten kannalta keskeisten teemojen paikantaminen toistuvia piirteitä ja asiakokonaisuuksia hahmottamalla. Olennaista on, että teemojen tulee muodostua analyysin tuloksena aineistossa toistuvista asioista. Ne eivät siis ole tutkijan mielessä valmiiksi olleita teemoja. Lisäksi ne muodostavat laajempia kokonaisuuksia eivätkä paikannu vain yksittäisiin aineistoyksikköihin. (Juhila 2021b.)

Laadullisessa aineiston analyysissä aineiston on lopulta tarkoitus olla selkeästi ja tiiviisti järjestetystä muodosta, jossa sen tarjoama informaatio on säilynyt. Analyysin edetessä konkreettisista ilmauksista siirrytään kohti abstraktimpia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi

2018) Luvussa *Aineiston analysointi* käsittelem tarkemmin, miten toteutin tutkimusaineiston analysoinnin.

3.5.2 Katégoria-analyysi

Tarkastelen tutkimuksessani sitä, mitä ja miten Helsingin Sanomissa on kirjoitettu kuritusväkivallasta, millaista määrittelyä on tehty ja millaisia merkityksiä keskustelussa on rakennettu. Katégorioiden kautta voidaan tarkastella kulttuuria ja moraalialia, joiden rakentumisessa katégorioilla on keskeinen rooli (Jokinen, Juhila, Suoninen 2012, 9–10). Olen kiinnostunut siitä, miten tutkimusaineistossa kuvataan vanhempaa ja lasta, millaista asemaa heille rakennetaan. Huomion kiinnittäminen katégorioihin antaa keinoja tarkastella juuri näitä asioita, sillä katégorioita ja niiden käyttämistapoja tutkimalla on mahdollista paljastaa mitä pidämme arvokkaana, ongelmana, normaalina tai poikkeavana (Jokinen ym. 2012, 9–10).

Järjestämme ihmisiin liittyvää arkitietoamme katégorioiden ja niitä kuvaavien toimintojen ja piirteiden avulla. Harvey Sacks on kehittänyt katégorisaation käytäntöjen tarkasteluun jäsenkatégorisoinnin analyysin (MCD analysis). Helmi Järviluoma ja Irene Roivainen (1997) näkevät jäsenkatégorisoinnin taustalla fenomenologian, sosiaalisen konstruktionismin, etnometodologian, naturalismin sekä joidenkin kognitiivisen psykologian lähestymistapojen teoriaperinteitä. (Järviluoma & Roivainen 1997.) Useat tutkijat ovat kehittäneet myöhemmin Sacksin ideoita ja laajentaneet käsitteitä. Arja Jokinen, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen (2012, 9–10) puhuvat katégoria-analyysistä avarana sosiaalitieteellisenä lähestymistapana, jonka tunnetuin pioneeri Harvey Sacks oli. Tulkinta katégoria-analyysistä on saanut vaikutteita laajemmin etnometodologian ja sosiaalisen konstruktionismin metodiperheistä. Näitä ovat diskurssianalyttiset, narratiiviset ja retoriikkaan keskittyvät tutkimussuuntaukset sekä keskustelu- ja katégoria-analyysii yhdistävä tutkimus. (Jokinen ym. 2012, 11.)

Lähtökohtana jäsenkatégorisoinnin analyysissä on se, että merkittävä osa arjen sosiaalisesta vuorovaikutuksessa tarvitusta tiedosta järjestäytyy jäsenkatégorioiksi. Katégorioiden tutkijoille katégoriat ovat kollektiivinen ilmiö ja kulttuurinen resurssi, joka auttaa ihmisiä toimimaan vuorovaikutustilanteissa. Katégoriat ovat konstruktioita sen sijaan, että ne nähtäisiin pysyvänä kulttuurisena koodistona. (Järviluoma & Roivainen 1997.)

Harvey Sacksin jäsenyysskategorisoinnissa on useita käsitteellisiä välineitä, joita myöhemmät tutkijat ovat myös lisänneet. Käsitteiden suomennoksissa on jonkin verran eroavaisuuksia. (Jokinen ym. 2012; Järviluoma & Roivainen 1997; Nikander 2010.) Esittelen niistä keskeisimmät ja käytän Jokisen, Juhilan ja Suonisen (2011, 27) käännöksiä. *Kategoria* (*category*) on Sacksille ihmistä kuvaava ilmaisu. Tällaisia ovat ilmaisut, kuten *nainen*, *professori* tai *vegetaristi*. Jokainen ihminen voi olla jäsenenä useammassa kategoriassa, jolloin toimija voi aina tehdä valinnan siitä, mihin kategoriaan ihmisen liittyy. (Juhila ym. 2012, 27.)

Kategoriat muodostavat merkittävän osan kulttuurisesta tietovarannostamme. Tietomme ihmisten yhteiskuntaa ja yhteiselämää koskevista asioista varastoituu pääasiassa kategorioihin ja niitä hyödyntämällä, valikoimalla ja muokkaamalla pystymme muodostamaan ymmärrystä yhteiskunnasta, itsestämme ja toisistamme. Kategorioilla ja kategorisoinnilla on historiallinen ulottuvuus, joka tekee siitä historiallisesti, paikallisesti sekä tilannekohtaisesti elävää. Kategorioita ei siis käytetä ja tulkita kaikkialla tai kaikkina aikoina samalla tavalla. Tästä johtuen ei ole tiettyä yhteisesti jaettua tietovarantoa, mutta arkisessa kanssakäymisessä kuitenkin oletamme näin olevan. Kategorioiden tutkimus on sen kulttuurisen tiedon tarkastelua, joka esiintyy arkisessa toiminnassa. (Juhila, Jokinen, Suoninen 2012a, 47–47, 49.)

Kategoriat suuntaavat toimintaamme ja suhdetta kategorisoituun henkilöön. Liitämme kategorioihin automaattisesti kulttuurista tietoa. Sen perusteella, että kuulemme jonkun olevan äiti tai lapsi, päätelemme tietävämmä näistä henkilöistä paljon muutakin, kuin mitä meille sillä hetkellä sanotaan. Kategorisointi on käytännön toimintaan suuntautumista. Kategorioiden käyttö ja tunnistaminen on vuorovaikutuksellinen tapahtuma, johon sisältyy aina valintaa. Nämä valinnat liittyvät puolestaan seurauksellisuuteen; valinnat tuottavat seurauksia. Valitseminen voi johtaa myös neuvotteluihin, silloin kun osallistujat eivät jaa näkemystä valitusta kategoriasta. (Juhila ym. 2012, 27; Juhila ym. 2012a, 49, 51–53.)

Kategoriasidonnaiset toiminnot (*category bound activities*) kuvaavat Sacksin jäsenkategoria-analyysissä sitä, että tietynlaiset kategoriat ja kulttuurisesti tyypilliset toiminnot liitetään toisiinsa, kuten itkeminen vauvaan tai leikkiminen lapseen. (Nikander 2010, 205; Sacks 1972, 260 Juhila, Jokinen, Suoninen 2012, 27 mukaan.) Sacksin jäsenkategoriaa myöhemmin kehittäneet tutkijat ovat täydentäneet ajatusta siten, että

kategorioihin nähdään liittyvän myös muita määreitä kuin toiminnot. Eri tutkijoiden esille tuomia määreitä ovat ”luonnolliset” ominaisuudet, motiivit, oikeudet, velvollisuudet, tiedot ja kompetenssit. (Juhila, Jokinen, Suoninen 2012a, 60–61.)

Lena Jayysi katsoi, että kategoriaan yhdistetään toimintojen lisäksi piirteitä ja nämä kaikki valitaan yleensä yhtä aikaa. Kategoriapiirteet ovat Jayysin mukaan joko ”luonnollisia” kategoriasidonnaisia piirteitä tai tilannekohtaisia kategorioiden diskurssissa tuottamia piirteitä. (Jayysi 1984, 36–37, 212–213 Järviluoma & Roivainen 1997 mukaan.) Rod Watson, Peter Eglin ja Stephen Hester erottelivat niin ikään luonnollisen ja tilannekohtaisen kategorian. Luonnollisessa erottelussa tietty kategoria, kuten perhe, otetaan rutiinomaisesti annettuna ja siihen tarvitsee liittää siksi vain minimaalisesti informaatiota. Sen sijaan tilannesidonnainen kategorisointi vaatii enemmän kontekstisidonnaista tietoa. (Watson 1997 Järviluoma & Roivainen 1997 mukaan.)

Sacks kutsui toisiinsa liittyviä kategorioita kategoriakokoelmiksi (collection of categories). (Sacks 1972, 219 Juhila ym. 2012, 27 mukaan.) Kokoelmat voivat perustua esimerkiksi sukupuoleen, johon kuuluu mies ja nainen. (Juhila ym. 2012, 27.) Tai ainakin perinteisesti on kuulunut. Osa kategoriakokoelmista on nähtävissä tiimeinä, kuten perhe, elämänvaihe tai työorganisaatio. Kategorioilla on niissä yleensä hierarkkinen järjestys, aikuinen on edellä lasta ja esimies alaista. Tällöin myös kategorioihin liitetyt toiminnot vaihtelevat. Aikuiselta ja lapselta odotetaan eri asioita. Yleisimmin käytetyt kokoelmat sisältävät vain kaksi tiiviissä sidoksissa olevaa kategoriaa. Tällaisiin kategoriapariin (standardized relational pair), kuten vanhempi–lapsi, liitetään monenlaisia oikeuksia ja velvollisuuksia. (Sacks 1972, 222–223 Juhila ym. 2012, 28 mukaan; Järviluoma & Roivainen 1997; Ruusuvuori 2017, 394.) Toisen kategoriaparin mainitseminen tekee myös sen parista diskursiivisesti läsnä olevan. (Nikander 2010, 205.) Kategoriakokoelma ja sen käyttämisen soveltamissäännöt muodostavat jäsenyysskategoriavälineen. (Ruusuvuori 2017, 394.)

Edellä mainittuja soveltamissääntöjä ovat taloudellisuussääntö (economy rule), johdonmukaisuussääntö (consistency rule) ja kuulijan maksimi (viewer’s maxim). Taloudellisuussääntö viittaa siihen, että ihmisen kuvaamiseen riittää yksi kategoria, vaikka vaihtoehtoja olisi useita. Johdonmukaisuussäännöstä puhutaan puolestaan, kun tiettyyn kategoriaan identifioidun henkilön perusteella myös muut kokoelman henkilöt kategorisoidaan samalla tavalla. (Juhila ym. 2012, 29; Järviluoma & Roivainen 1997.) Niissä

tilanteissa, kun ihmistä kuvataan useammilla kategorioilla, jotka on mahdollista kuulla saman kokoelman jäsennyksinä, niin myös tehdään. Tästä käytetään nimitystä kuulijan maksimi. Esimerkiksi äiti, isä ja lapsi kuullaan yleensä perhe -nimisen kokoelman jäseniksi. (Juhila ym. 2012, 29.)

Sacksin jäsenyysskategorisointia hyödynnettäessä huomio kiinnittyy kuritusväkivaltakeskustelusta esiin nouseviin kategorioihin ja siihen, miten niitä on käytetty ja merkityksellistetty. Ruusuvuoren (2017, 391) mukaan Sacksin ajattelussa huomioitavaa oli, ettei tutkijan valitsema kategorioita tulisi pitää itsestään selvästi merkityksellisinä, vaan lähtökohta on vuorovaikutukseen osallistuvien tavat käyttää ja merkityksellistää kategorioita (Ruusuvuori 2017, 391). Tutkimusaineistolta on mahdollista kysyä esimerkiksi, millaisia merkityksiä isän, äidin ja lapsen kategorioille kuritusväkivallasta käydyssä keskustelussa annetaan ja millaisia kategoriavalintoja keskustelussa tehdään. Sacksilaisittain tutkimuksen tulisi olla hyvin aineistolähtöistä ja jopa tutkimuskysymystenkin tulisi nousta aineistosta (Sacks 1984, 27).

Sacksin jäsenyysskategorisointi antaa välineen tarkastella myös kuritusväkivaltakeskusteluun liittyviä moraalisia jäsennyksiä. Kuten edellä mainittu Sacksin kategoriasidonnaisilla toiminnoilla tarkoitetaan sitä, että useat toiminnot kuullaan kytkettyinä tiettyihin kategorioihin. Osa kategorioista puolestaan järjestäytyy hierarkkisesti ja niiden yhteydessä kategoriasidonnaisia toimintoja arvioidaan sopiviksi tai epäsopiviksi, positiivisiksi tai negatiivisiksi. Tällä tavalla tulee mahdolliseksi arkielämän moraalisien jäsennyksien tunnistaminen. (Ruusuvuori 2017, 395–396.) Kategorisointi on moraalisien järjestyksen tuottamista kuvausten tekemisen ja tunnistamisen avulla. Erityisesti tämä koskee sellaisia määreitä, kuin oikeus ja velvollisuus, joihin sisältyy vahvoja moraalisia odotuksia ja oletuksia. Jos kategorian edustajan toiminta ei ole määreiden mukaista, liittyy tilanteeseen selontekovelvollisuus. (Juhila ym. 2012a, 71–72.)

Selontekoja ovat Marvin B. Scottin ja Stanford M. Lymanin (1986) jäsenysten mukaan puolustavat, oikeuttavat ja syyttävät selonteot. Puolustava selonteon avulla henkilö voi vetäytyä vastuusta. Esimerkiksi ulkoiset olosuhteet ovat voineet vaikuttaa siihen, että yksilö on tahtomattaan rikkonut moraalista järjestystä. Oikeuttavassa selonteossa henkilö on tarkoituksellisesti toiminut odotusten vastaisesti, mutta pyrkii perusteluilla tekemään käytöksestään moraalisesti perusteltua. Tekijä kantaa vastuun, mutta ei pahoittele.

Syyttävässä selonteossa puolestaan on läsnä sekä vastuu että katumus moraalirikkeestä. Nämä eri selontekotavat ilmenevät usein yhdessä ja niitä käytetään arvioidessa myös muiden toimintaa. (Juhila 2012, 136–137.)

Annettuja selontekoja tutkimalla on mahdollista tarkastella sosiaalisen maailman rutiininomaista moraalista järjestystä. Kun moraalinen järjestys murtuu ja tarvitaan selontekoja, asiat ovat menneet jollakin tavalla vikaan, on syntynyt ongelma. Selontekoja antavat tekijöiden lisäksi myös lähellä olevat ihmiset tai yhteiskunnalliset toimijat tavallisista kansalaisista asiantuntijoihin. (Juhila 2012, 140–142.) Kun vanhempi tukistaa lastaan, hän voi selittää tapahtumaa esimerkiksi omalla väsymyksellä ja lapsen hankalalla käytöksellä. Vanhempi sukulainen saattaa puolustaa vanhemman tekoa sillä, että vaikka sitä nykyisin ei nähdä sopivana, se on ollut aikaisemmin normaali ja toimiva tapa. Sosiaalityöntekijä saattaa puolestaan selittää tapahtumaa vanhemmuuden haasteilla sekä riittämättömillä tukiverkostolla ja palveluilla.

3.5.3 Aineiston analyysiprosessi

Analyysini on siis edennyt kaksivaiheisesti, jossa olen ensin hyödyntänyt laadullista sisällönanalyysia ja sen jälkeen kategoria-analyysia. Aloitin tutkimus aineiston käsittelyn käyttämällä koodaamiseen liittyviä menetelmiä. Ensimmäiseen vaiheeseen kuului aineiston järjesteleminen ja muokkaaminen (Juhila 2021a). Sen jälkeen pyrin tunnistamaan ja nimeämään tutkimusaineistosta löytämiäni sisällöllisiä osatekijöitä sekä yhdistelin ja erottelin tekstejä yhteisten ominaisuuksien mukaan ja nimesin näitä luokkia. (Juhila 2021a; Vuori 2021b.) Käytin ensimmäisessä tulososiossa myös koodaamiseen liittyvää mahdollisuutta numeerisen tiedon keräämiseen aineistosta. Esittämäni taulukot esimerkiksi eri kuritusväkivallasta käytettyjen termien yleisyydestä ja vaihtelusta eivät kuitenkaan ole päätuloksia, mutta laadullisessa tutkimuksessa niiden kautta on mahdollista laajemmin kertoa tutkimusaineistossa esiintyvien asioiden yleisyydestä. (Juhila 2021a.)

Kokosin Helsingin Sanomista keräämäni aineiston, 135 julkaisua, aluksi erillisistä tiedostoista samaan yhtenäiseen tiedostoon. Merkkasin annetun otsikon, päivämäärän, kirjoittajan ja lehden alaosaan, jossa julkaisu on ilmestynyt. Samalla koodasin julkaisut vuoden ja juoksevan numerojärjestyksen mukaan (Esim. HS 1/1992). Jatkossa viittaan tiettyihin julkaisuihin tätä koodausjärjestelmää käyttäen. Aineistoksi valitut julkaisut on

esitelty liitteissä. Tässä vaiheessa aineiston julkaisut olivat järjestettynä samaan tiedostoon aikajärjestykseen siten, että jokainen julkaisu oli kokonaisena mukana.

Aineiston järjestelyn jälkeen luin läpi jokaisen julkaisun kiinnittäen huomion termeihin *kuritus*, *ruumiillinen kuritus* ja *kuritusväkivalta*. Otin huomioon kyseisten termien kaikki taivutusmuodot ja poimin niitä ympäröivät tekstikohdat laajoina, suorina sitaatteina. Tehtyjä valintoja ohjasi tutkimuskysymykseni, *mitä kuritusväkivallasta kirjoitettiin Helsingin Sanomissa*. Näin sain kerättyä aineistosta kaikki kuritusväkivaltaa käsittelevät osat. Valitsin mahdollisimman laajoja sitaatteja, jotta valituista teksteistä on luettavissa, missä kontekstissa kuritusväkivallasta kirjoitetaan. Esimerkiksi joitakin kuritusväkivaltaan liittyviä käsitteitä käytetään aineistossa monissa eri tarkoituksissa, eikä aina ollut yksinkertaista tulkita, mihin ilmiöön käytetyillä käsitteillä viitattiin. Kattavat sitaatit mahdollistivat termien käytön tarkastelun myöhemmin laajemmassa kontekstissa.

Tässä aineiston koodamisvaiheessa karsiutuivat pois ne tekstinosat, jotka eivät olleet tutkimuskysymykseeni nähden relevantteja. Esimerkiksi aikuisiin kohdistuva tai laitoksissa ja kouluissa tapahtuvan kuritus tai tutkimusten toteuttamistapojen esittelyä koskevat tekstinosat jätin pois (HS 1/2018; HS 4/2017). Usein julkaisuissa käsiteltiin kuritusväkivallan lisäksi myös muita väkivallan muotoja tai kiusaamista. Nämä karsin pois tarkemmasta analyysistä silloin, kun niiden kautta ei ollut määritelty kuritusväkivaltaa (Esim. HS 3/2019, HS 9/2017, HS 2/2017).

Useimmiten tekstin karsiutumiseen vaikutti kuitenkin se, että julkaisun aihe oli pääasiassa muu kuin kuritusväkivalta. Julkaisuissa, jotka sivusivat joltakin osin kuritusväkivaltaa, aiheina olivat esimerkiksi henkilökuvaus (HS 1/2020), uskonnollisen yhteisön kuvaus (HS 8/2014), maahanmuuttajat lastensuojelun asiakkaina (HS 9/2012), Suomen ja Venäjän suhteet (HS 7/2012), lastensuojelu (HS 2/2005) ja nuorten syrjäytyminen (HS 1/1995) ja kasvatus (HS 2/2020).

Edellä kuvatussa koodaamisen vaiheessa en rikkonut aivan aluksi tehtyä aineiston järjestelyä, vaan aineisto oli tämän jälkeen edelleen yhdessä tiedostossa ja julkaisut omina kokonaisuuksina aikajärjestyksessä. Tekstiä oli mukana 135 julkaisusta eli yksikään aineiston keruussa valituista julkaisuista ei jäänyt koodaamisen jälkeen kokonaan pois. Koodattua tekstiä jäi yhteensä 116 sivua.

Olin ennalta päättänyt termit *kuritusväkivalta*, *kuritus* ja *ruumiillinen kuritus*, joiden avulla haravoin aineistoa. Tällä tavalla rajasin aineiston ilmiöön (*kuritusväkivalta*), joka on tutkimukseni kohteena. Muuten pyrin aineistovetoisemman tyylin mukaisesti (Juhila 2021a) luokittelemaan aineistoa siitä itsestä käsin, välttämällä ennako-oletuksia.

Kun olin poiminut aineistosta termien *ruumiillinen kuritus*, *kuritus* ja *kuritusväkivalta* ympärillä olevat tekstit jatkoin luokittelua poimimalla tekstistä kaikki muut *kuritusväkivaltaa* kuvaavat käsitteet. Termeistä osa oli sellaisia, joita tekstissä käytettiin nimenomaan kuvaamaan tiettyä ilmiötä eli tässä tapauksessa *kuritusväkivaltaa*. Tällaisia olivat edellä mainittujen lisäksi *kasvatusväkivalta*, *henkinen kuritusväkivalta*, *henkinen kuritus*, *rankaiseva väkivalta*, *fyysinen kuritus* ja *oikaisu/ojentaminen*, *fyysinen hyökkäys* sekä *ruumiillinen* ja *fyysinen rankaisu*. Alla olevista esimerkistä on nähtävissä, miten termiä *fyysinen rankaisu* käytetään aineistossa kirjoitettaessa *kuritusväkivallan* kieltävästä laista. Toisessa sitaatissa *fyysinen ojennus* ja *ruumiillinen kuritus* kuvaavat lisäksi *kuritusväkivaltaan* liittyvää toimintaa.

Kirjassa kirjoitetaan, että "lapsen fyysinen rankaisu on Suomen lain mukaan kielletty, mutta se on pääasiassa oikeusistuimia varten". (HS 4/2008)

Luunapit, tukkapöllyt ja lyönnit kuuluvat yhä monen suomalaisen perheen arkeen, vaikka ruumiillinen kuritus kiellettiin vuonna 1984. Ylen teettämän tutkimuksen mukaan seitsemän kymmenestä vanhemmasta ei hyväksy fyysistä ojentamista lainkaan. (HS 1/2016)

Osa termeistä oli puolestaan sellaisia, jotka voivat kuvata *kuritusväkivallan* lisäksi muita ilmiöitä tai ovat usean ilmiön yläkäsitteitä, kuten *väkivalta*. Muita tällaisia termejä olivat *lievä*, *vakava*, *fyysinen*, *ruumiillinen* ja *symbolinen väkivalta*, *kaltoinkohtelu*, *kurikasvatus*, *kurinpito* sekä *pahoinpitelyyn* liittyvät termit. Näissä tapauksissa kiinnitin huomiota siihen, missä kontekstissa termiä käytettiin, mitä muita termejä rinnalla käytettiin ja millaista toimintaa kuvattiin. Tulkintaani vaikutti erityisesti se, rinnastettiinko tekstissä nämä käsitteet aiemmin mainitsemiini termeihin, joilla aineistossa kuvattiin yksistään *kuritusväkivallan* ilmiötä. Tarkasta lukemisesta huolimatta joissakin tapauksissa jäi epäselväksi, mihin tekstissä tietyllä termillä viitattiin. Jätin tällaiset tapaukset pois taulukoista.

Käytän termiä *pahoinpitely* esimerkkinä havainnollistaakseni sitä, milloin tulkitsein puhuttavan *kuritusväkivallasta*.

---vanhemmat voivat turvautua Suomessa pahoinpitelynä kiellettyyn ruumiilliseen kuritukseen. (HS 1/2001)

Näyttää siltä, että pienten lasten ruumiillinen kuritus ei enää ole yhtä suuri ongelma kuin aiemmin. Nyt lasten pahoinpitelyt liittyvät yleensä perheen laajaan ongelmakenttään---
(HS1/1994)

Ensimmäisessä (HS 1/2001) sitaatissa pahoinpitely ja ruumiillinen kuritus rinnastetaan. Ruumiillinen kuritus on siis pahoinpitelyä ja tässä yhteydessä käytettynä molemmat viittaavat samaan ilmiöön. Toisessa esimerkissä (HS 1/1994) tilanne ei ole yhtä selkeä. Ensimmäisessä virkkeessä ruumiillisen kurituksen kerrotaan vähentyneen ja seuraavassa puolestaan todetaan lasten pahoinpitelyjen liittyvän nyt muihin asioihin. Puhuttaessa siitä, mihin lasten pahoinpitelyt liittyvät ”nyt” annetaan oletus, että aikaisemmin pahoinpitelyt liittyivät johonkin muuhun.

Tulkitsen viittauksen pahoinpitelyistä liittyvän sitaatin edelliseen virkkeeseen, jossa puhutetaan ruumiillisesta kurituksesta. Näin katson, että ruumiillinen kuritus käsitetään tässä katkelmassa myös pahoinpitelynä. Huomioitavaa on, että ruumiilliseen kuritukseen viitataan yhtenä pahoinpitelyn muotona, jonka lisäksi pahoinpitely voi olla myös muuta ”perheen laajaan ongelmakenttään” liittyvää pahoinpitelyä (HS 1/1994).

Seuraavan kolmen tekstikatkelman kohdalla olen tulkinnut puolestaan siten, että termillä pahoinpitely ei kuvata kuritusväkivaltaa ilmiönä.

Ruumiillinen kuritus ja pahoinpitely ovat kaksi aivan eri asiaa! (HS 2/2006)

Mikäli kuritus on kuitenkin lähinnä pahoinpitelyä ja tekee elämän kodissa todella mahdottomaksi, voivat liiton työntekijät avustaa myös kotoa muutossa. HS 1/1985

Tutkimuksen mukaan kuritetut lapset - ellei heitä ole suorastaan pahoinpidelty - pyrkivät pitämään vanhempiensa tekoa välttämättömänä, mutta eivät aio lyödä omia lapsiaan. (HS 2/1990)

Ensimmäinen sitaatti (HS 2/2006) osoittaa, että *pahoinpitely* haluttiin terminä selkeästi erottaa kuritusväkivallasta. Kaksi jälkimmäistä esimerkkiä ovat haastavampia. Molemmissa (HS 1/1985; HS 2/1990) vihjataan, että kuritukseen voi liittyä pahoinpitelyä. Kuritus voi olla jossain tapauksessa ”lähinnä pahoinpitelyä” (HS 1/1985) tai kuritettu lapsi voi olla ”suorastaan pahoinpidelty” (HS 2/1990). Näissä teksteissä tehdään kuitenkin eroa kurituksen ja pahoinpitelyn välille; kurituksesta ja pahoinpitelystä puhutaan eri ilmiöinä, jotka kyllä

kietoutuvat toisiinsa. Teksteissä kuritus voi olla pahoinpitelyä, mutta pahoinpitely ei kuritusta.

Merkkasin jokaisen tunnistamani termin aineistoon eri väreillä. Lopuksi laskin montako kertaa kutakin termiä oli käytetty vuosittain. Yhdistelin numeerista tietoa myös taulukoimalla termien käyttömäärät koko tutkimusajalla 1984–2020 sekä eri vuosikymmenten aikana. Näin pystyin vertailemaan termien käytössä tapahtuvaa muutosta eri aikoina. Taulukoinnin jälkeen muodostin tunnistamistani termeistä neljä luokkaa. Poimin tutkimusaineistosta eri luokkiin (kuritus, väkivalta, pahoinpitely, rankaisu) kuuluvia termejä sisältävät tekstin osat ja tallensin ne omiin tiedostoihin. Rajasin poimitut tekstikohdat tarkasti enintään kahden virkkeen suoriin sitaatteihin. Tämän jälkeen tarkastelin lähemmin sitä, missä yhteyksissä eri termejä aineistossa käytetään.

Lähdin hahmottamaan kokonais kuvaa Helsingin Sanomien kuvaamasta kuritusväkivallan ilmiöstä teemoittelun avulla. Siinä tavoitteena on tutkimuskysymysten kannalta keskeisten teemojen paikantaminen. Etsin aineistosta toistuvia piirteitä ja asiakokonaisuuksia. Kuten tutkimuksen raportoinnissa yleensä, myös tässä tutkimuksessani hyödynnän teemojen esittelyn yhteydessä aineistosta poimittuja sitaatteja. Niiden avulla havainnollistin sitä, mille pohjalle teemoitteluni perustin. (Teemoittelusta ks. Juhila 2021b.)

Kävin läpi jälleen julkaisut yksi kerrallaan keskittyen siihen, mitä julkaisussa kirjoitettiin kuritusväkivallasta ja mikä oli tekstin keskeisin näkökulma aiheeseen. Kirjasin tämän perusteella ylös jokaisen tekstin keskeisimmän teema ja nimesin sen. Taulukoin lopuksi eri teemat ja vertailin niiden määrällisiä eroja koko tutkimusajanjaksolla (1984–2020) sekä teemoja ja niiden vaihtelua eri vuosikymmenillä.

Toisessa tulosluvussa 5 vastaan tutkimuskysymykseeni, miten Helsingin Sanomissa tuotetaan vanhemman ja lapsen kategorioita. Valitsin kategoria-analyysissä käyttämäni aineiston vuosilta 2000–2020. Tutkimusaineiston suuren koon vuoksi päädyin tekemään kategoria-analyysin rajatummalle aineistolle. Kyseinen ajanjakso valikoitui siksi, että ensimmäisessä analyysissäni olin havainnut käsitteiden ja keskustelun teemojen osalta merkittävän suunnanmuutoksen 2000-luvun alussa. Aluksi poimin aineiston 2000–2020 välillä ilmestyneistä julkaisuista tekstit, joissa esiintyi vanhemman ja lapsen kategoria. Pyrin ottamaan laajan sitaatin, yleensä koko kappaleen tai useamman, jos tekstissä puhuttiin

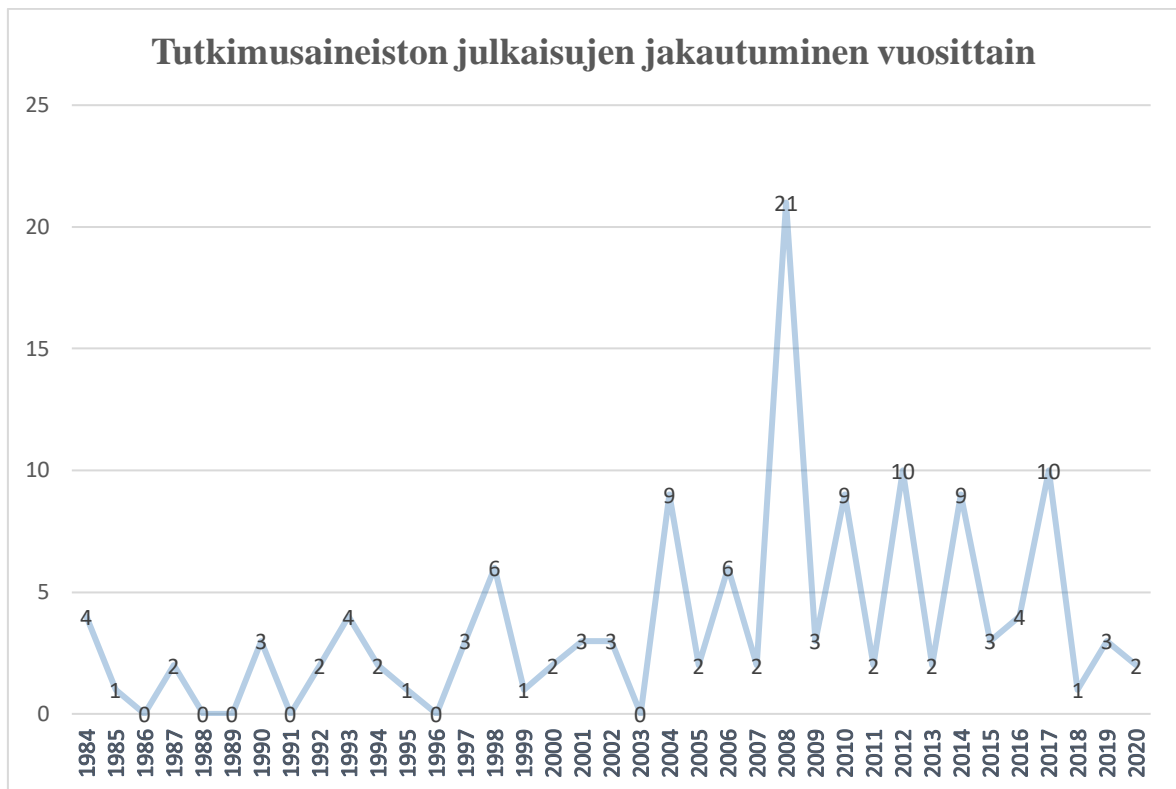
lapsesta ja vanhemmasta. Tämän jälkeen poimin aineistosta kategorioihin vanhempi ja lapsi liittyviä määreitä.

Juhila, Jokinen ja Suoninen (2012, 61) ovat koonneet eri tutkijoiden täydentämistä määreistä listan, johon kuuluvat toiminnot, ”luonnolliset” ominaisuudet, motiivit, oikeudet, velvollisuudet, tiedot ja kompetenssit. Näitä oli sekä vanhempaan että lapseen liittyen useita kymmeniä, mutta vanhempaan yhdistettynä huomattavasti enemmän. Muodostin näistä lopulta neljä erilaista vanhemman ja lapsen kategorialaajaa ja tarkastelin lähemmin näiden kategorioiden ja kategoriaparien rakentumista. Otin lopuksi jokaiseen kategoriaan liittyen sitaatin, joka havainnollistaa aineistosta tekemiäni tulkintoja ja analysoin niissä esiintyviä kategorioita yksityiskohtaisemmin.

4 KURITUSVÄKIVALTA HELSINGIN SANOMISSA

4.1 Keskustelu kuritusväkivallasta Helsingin Sanomissa 1984–2020

Kuritusväkivaltaa koskevien julkaisujen määrä lisääntyi Helsingin Sanomissa 1980 -luvulta 2000-luvulle, mutta kasvu ei ollut suoraviivaista. Vuosittaiset vaihtelut olivat suuria ja erityisesti 2000-luvulla kuritusväkivaltaan kohdistui voimakkaampaa kiinnostusta joka toinen vuosi. Julkaisujen määrää tarkasteltaessa huomio kiinnittyy vuoteen 2008, jolloin julkaisujen määrässä tuli merkittävä piikki. Kuritusväkivaltaa käsitteleviä julkaisuja oli vuonna 2008 kaksi kertaa enemmän kuin toiseksi vilkkaimpina vuosina (2012 ja 2017) ja julkaisujen osuus oli noin 15 % kaikista vuosina 1984–2020 kuritusväkivaltaa käsitelleistä julkaisuista. (Kuvio 3.)

Kuvio 3: Tutkimusaineiston julkaisujen jakautuminen vuosittain

Lastensuojelun Keskusliitto toteutti vuosina 2006 ja 2007 Älä lyö lasta! -mediakampanjan ja sen 2006 julkaistu selvitys kuritusväkivaltaa koskevista asenteista ja käytännöistä oli merkittävä uutinen eri medioissa. (Piispa 2007, 10; Sariola 2012.) Vaikka keskustelu

kuritusväkivallasta Piispan (2007) mukaan vilkastui mediassa vuonna 2006, Helsingin Sanomissa vuosi ei pitemmällä tarkasteluvälillä erityisesti korostu. Keskustelu kuritusväkivallasta hiljeni jo seuraavana vuonna eikä aihe juuri Helsingin Sanomissakaan noussut esille. (Piispa 2007, 11.) Kampanjan vaikutukset näkyivät kuitenkin lehdessä vielä myöhemminkin, sillä sen yhteydessä lanseerattu termi kuritusväkivalta ilmestyi Helsingin Sanomien julkaisuihin vuonna 2008 vuosi kampanjan päättymisen jälkeen.

Vuoden 2008 vilkkaalle keskustelulle ei löydy yhtä selittävää tekijää. Kansainvälisesti ja kansallisesti tuona vuonna tehtiin merkittäviä aloitteita kuritusväkivaltaan liittyen. Euroopan Neuvosto aloitti vuoden 2008 kesäkuussa kuritusväkivallan vastaisen kampanjan (Euroopan neuvosta 2008, 6). Kampanja vaikutti puolestaan Sosiaali- ja terveysministeriön kuritusväkivallan vähentämisen toimintaohjelman syntyyn. (STM 2010.) Euroopan Neuvoston vaatimus kuritusväkivallan kieltämiseen jäsenmaissa nousi uutisiin Helsingin Sanomissa (HS 6/2008). Huomiota kyseisenä vuonna sai myös rikosuhritutkimus, joka ensimmäistä kertaa käsitteli lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa. (Ellonen ym. 2008.) Keskustelu oli kuitenkin vilkastunut jo ennen rikosuhritutkimuksen raporttia.

Vuonna 2008 Helsingin Sanomissa julkaistiin useampi rikosuutinen, jossa kerrottiin vanhempien saamasta tuomiosta sen jälkeen, kun olivat tehneet kuritusväkivaltaa lapsilleen. Uutisotsikoihin nostettiin toistuvasti myös ranskassa käyty julkinen keskustelu kuritusväkivallan kriminalisoinnista. Nämä uutiset herättivät vilkasta keskustelua mielipidepalstalla, jossa saivat huomattavasti tilaa. Keskustelun aktiivisina käynnistäjinä ja ylläpitäjinä olivat sosiaali- ja terveysalan asiantuntijat sekä erityisesti Lastensuojelun Keskusliiton toimijat.

Lastensuojelujärjestöt sekä sosiaali- ja terveysalan asiantuntijat eivät olleet Helsingin Sanomissa esillä vain mielipidepalstoilla. Kuritusväkivaltaa koskevissa julkaisuissa ääneen pääsi koko tutkittava ajanjakso huomioon ottaen pääasiassa lastensuojelujärjestöt, sosiaali- ja terveysalan asiantuntijat sekä tutkijat. Näiden kolmen tahon näkemys kuritusväkivallasta sai eniten näkyvyyttä Helsingin Sanomissa. Neljäntenä näkyvämpänä toimijana oli tuomioistuin, mutta sille annettiin selkeästi vähemmän tilaa suhteessa edellä mainittuihin. Lehden lukijat, lasten vanhemmat tai isovanhemmat, poliitikot, muut ammattikunnat tai järjestöt saivat äänensä kuuluviin vain yksittäisissä tapauksissa.

4.2 Kuritusväkivallasta käytetyt termit

Lähestyin tutkimusongelmaani, *mitä ja miten kuritusväkivallasta Helsingin Sanomissa kirjoitetaan*, tarkastelemalla aineistossa käytettyjä sanoja kuritusväkivallasta. Näitä termejä löytyi tutkimusajalta 1984–2020 yhteensä 30 kappaletta (Taulukko 2). Käyn aluksi läpi eri termien määrällistä esiintymistä aineistossa ja kuvaan sen jälkeen tarkemmin sanojen käyttöä. Tätä varten olen luokitellut termejä useampaan ryhmään.

Taulukko 2: Kuritusväkivallasta käytetyt käsitteet Helsingin Sanomissa 1984–2020

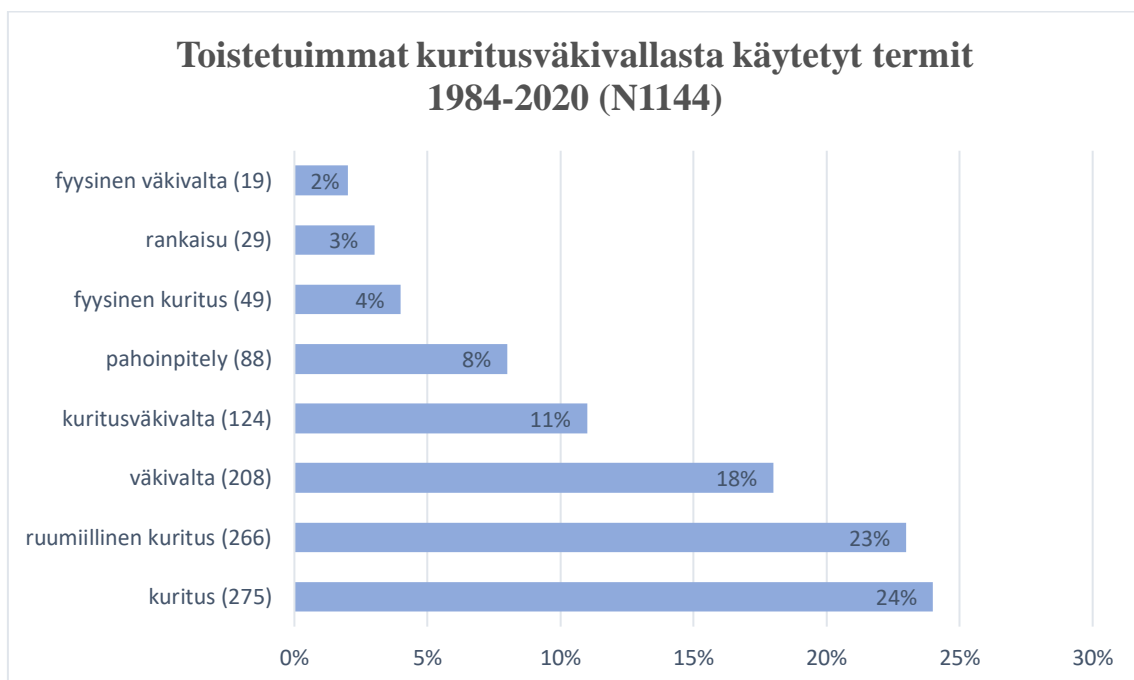
lievä väkivalta	henkinen kuritusväkivalta	pahoinpitely
vakava väkivalta	rankaiseva väkivalta	ruumiillinen pahoinpitely
väkivalta	ruumiillinen väkivalta	henkinen pahoinpitely
fyysinen väkivalta	kuritus	ruumiillinen rankaisu
lievä fyysinen väkivalta	ruumiillinen kuritus	rankaisu
symbolinen väkivalta	kurinpito	fyysinen rankaisu
kasvatusväkivalta	henkinen kuritus	ojentaminen
perheväkivalta	fyysinen kuritus	fyysinen oikaisu
kuritusväkivalta	kurikasvatus	kaltoinkohtelu
henkinen väkivalta	lievä pahoinpitely	fyysinen hyökkäys

Taulukossa 1 ovat nähtävissä kaikki aineistosta löytämäni kuritusväkivallasta käytetyt termit. Myöhempiä taulukoita varten olen yhdistänyt joitakin termejä. Sanat lievä ja vakava väkivalta sekä väkivalta muodostavat jatkossa yhden yksikön. Samoin *lievä pahoinpitely* ja *pahoinpitely* sekä *lievä fyysinen* ja *fyysinen väkivalta*. Perustelen päätöstäni sillä, että näissä käsitteissä sana ”lievä” tai ”vakava” ovat adjektiiveja, joilla kuvataan vakavuusastetta ja kaikki sanaparit kuvaavat saman väkivalta -ilmiön eri vakavuusasteita. Esimerkiksi *fyysinen väkivalta* ja *väkivalta* taas ovat puolestaan eroteltu siksi, että *fyysinen* rajoittaa sitä, minkä luontoista väkivaltaa kuvataan. Käsitteiden yhdistämisellä on saatu selkeyttä käsitteiden käytön määrälliseen vertailuun, kun käsitteitä on hyvin suuri määrä.

Ensimmäisen luokan muodostin sanan kuritus ympärille muodostetuista termeistä. Tähän sisällytin lisäksi termit kurinpito ja kurikasvatus. Toiseen luokkaan sijoitin termit, jotka sisältävät sanan väkivalta. Luokittelin myös *kuritusväkivallan* ja *henkisen kuritusväkivallan*

tähän joukkoon, koska niissä *väkivalta* on keskeinen sana, ja *kuritus* sitä määrittelevässä asemassa. Sanan pahoinpitely sisältävät termit muodostavat puolestaan kolmannen ja *rankaisun* sisältävän neljännen luokan. Kuritusväkivaltaa ilmaisevat sanat ojentaminen, fyysinen oikaisu, kaltoinkohtelu ja fyysinen hyökkäys jätin luokittelun ulkopuolelle, sillä niitä oli käytetty aineistossa vain yksittäisiä kertoja, yhteensä 11 kertaa.

Määrälliseen vertailuun termien yhdistelyjen jälkeen jäi lopulta 26 kuritusväkivallasta käytettyä sanaa tai sanayhdistelmää ja niitä oli toistettu aineistossa yhteensä 1144 kertaa. Vaihtelu eri termien käytön välillä oli suurta. Eniten käytettyjä termejä, kuritus ja ruumiillinen kuritus, oli toistettu yli 250 kertaa, kun seitsemää vähiten käytettyä termiä oli toistettu jokaista vain kerran. Termeistä 13 oli sellaisia, joiden prosentuaalinen osuus kaikista sanojen käyttökerroista (1144) oli vähintään 1 prosentin. Eniten aineistossa oli käytetty termejä kuritus, ruumiillinen kuritus ja väkivalta. Kuudesta käytetyimmistä termistä neljään sisältyi sana kuritus (kuritus, ruumiillinen kuritus, kuritusväkivalta, fyysinen kuritus). (Kuvio 4.)

Kuvio 4: Toistetuimmat kuritusväkivallasta käytetyt termit 1984–2020 (N1144)

Aikarajaukseni ollessa pitkä, vuodesta 1984 vuoteen 2020 otin seuraavaksi tarkasteluun viiden eniten käytetyn termin (kuritus, ruumiillinen kuritus, kuritusväkivalta, pahoinpitely, väkivalta) käyttömäärät eri vuosikymmeninä. 84 prosentissa kuritusväkivallan

määrittelyistä käytettiin jotakin näistä sanoista. *Kuritusväkivaltaa* lukuun ottamatta termejä oli Helsingin Sanomissa käytetty jokaisena tutkimukseen valikoituna vuosikymmenenä. 1980- ja 2000-luvuilla Ruumiillinen kuritus oli toistetuin termi. *Kuritus* oli puolestaan suosituin 1990- ja 2010- luvulla (mukaan lukien vuoden 2020). *Kuritusväkivalta* ilmestyi Helsingin Sanomien julkaisuihin vasta 2000-luvulla ja nousi 2010-luvulla hyvin lähelle suosituinta termiä. Huomioitavaa on niin ikään muutokset väkivalta -sanan käyttömäärissä. Vertailussa *väkivalta* oli 1980- ja 1990-luvulla häntäpäässä, mutta nousi toiseksi suosituimmaksi 2000-luvulla. 2010-luvulla käyttömäärä suhteessa muihin termeihin taas väheni. (Kuvio 4.)

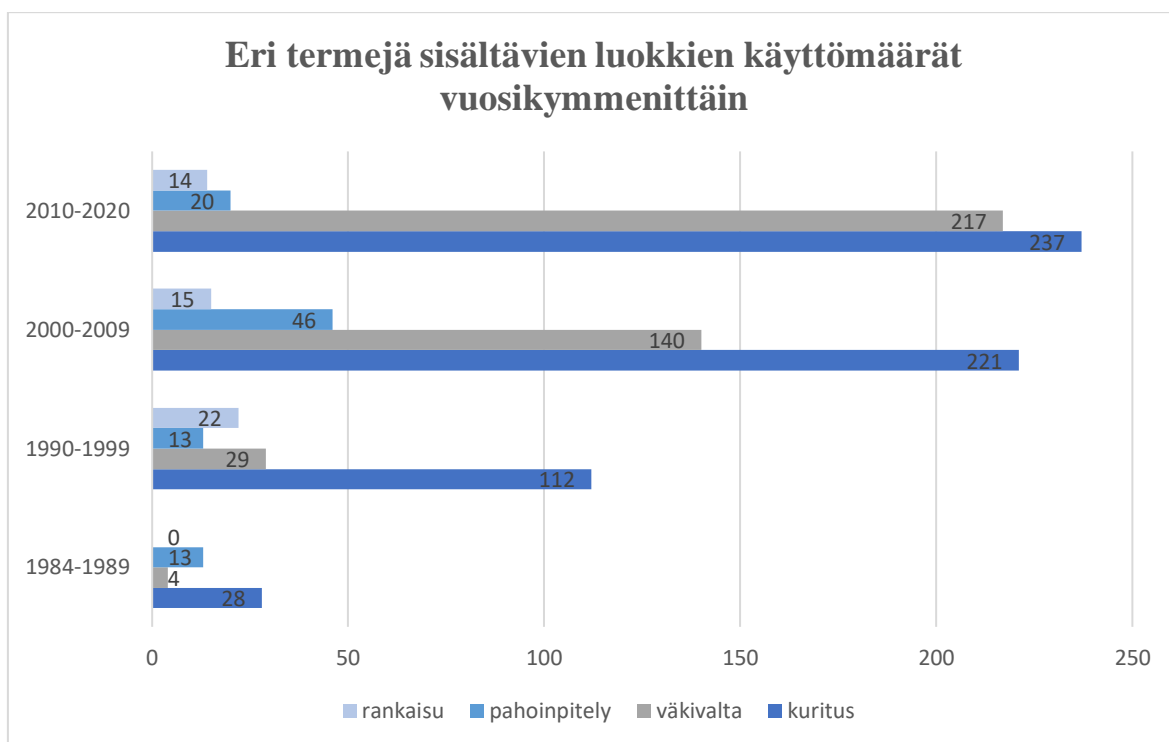
Tietyt sanat toistuivat useimmissa tutkimusaineistossa kuritusväkivaltaa kuvanneissa termeissä jossakin muodossa. Tällaisia sanoja olivat kuritus, väkivalta, pahoinpitely ja rankaisu. Mainitut sanat sisältävät arvolatauksia ja aktivoivat erilaisia diskursseja. Esimerkiksi *väkivallan* sisältämällä termillä liitetään ilmiö laajempaan väkivaltakeskusteluun, kun taas sanalla *kuritus* voidaan katsoa lähestyttävän kasvatuksen ympärillä käytyä keskustelua. Kokosin edellä mainittujen sanojen ympärille muodostetuista termeistä neljä luokkaa, jotka nimesin ydin sanojen mukaan (Taulukko 3).

Taulukko 3: Kuritusväkivallasta käytetyt termit luokittain

väkivalta	kuritus	pahoinpitely	rankaisu
väkivalta	kuritus	pahoinpitely	rankaisu
kuritusväkivalta	ruumiillinen kuritus	ruumiillinen pahoinpitely	fyysinen rankaisu
fyysinen väkivalta	fyysinen kuritus	henkinen pahoinpitely	ruumiillinen rankaisu
symbolinen väkivalta	kurinpito		
kasvatusväkivalta	henkinen kuritus		
perheväkivalta	kurikasvatus		
henkinen väkivalta			
ruumiillinen väkivalta			
rankaiseva väkivalta			
henkinen kuritusväkivalta			

Kuritus -luokkaan kuuluvat termit ovat olleet koko tutkimuksen kohteena olleella ajalla selkeästi käytetyimpiä. *Kuritus* tai *ruumiillinen kuritus* oli valittu termeiksi lähes puolessa aineiston kuritusväkivaltaa koskevissa määrittelyissä. Koko aineiston 135 julkaisusta

122:ssa oli käytetty *kurituksesta* johdettuja termejä. Vuoteen 2008 asti näitä termejä oli käytetty jokaisessa kuritusväkivaltaa käsittelevässä julkaisussa. Toiseksi suosituimpia aineistossa olivat 1990-luvulle asti *Väkivallasta* johdetut termit, mutta ilmaantuvuus lisääntyi erityisesti 2000-luvulta eteenpäin. (Kuvio 5.)

Kuvio 5: Eri termejä sisältävien luokkien käyttömäärät vuosikymmenittäin

Väkivalta -termejä oli käytetty tutkimusaineiston 84 julkaisussa (N135). 1984–1989 *väkivallan* sisältävien termien sijaan toiseksi yleisimmin käytetty termi oli *pahoinpitely*. Muilla vuosikymmenillä *pahoinpitely* oli selkeästi *kuritukseen* ja *väkivaltaan* nähden vähemmän suosittu. Yhteensä kyseisiä termejä löytyi aineistosta 43 julkaisusta. Suhteessa muihin luokkiin rankaisu -termit olivat vähemmistössä ja 1980-luvun aineistossa niitä ilmennyt ollenkaan. (Kuvio 5.) Koko tutkimusaineiston osalta rankaisu -termejä käytettiin 18 julkaisussa.

Tarkastellessani tässä luvussa kuritusväkivallasta käytettyjä sanoja Helsingin Sanomissa nousi esille laaja kirjo erilaisia termejä. 30 eri termistä selkeästi käytetyimmäksi nousivat kuitenkin kuritus, ruumiillinen kuritus ja väkivalta sekä näistä johdetut sanat. Sana kuritus ja sen ympärille muodostetut termit olivat ehdottomasti käytetyimpiä ja tästä ryhmästä käytettiin pääasiassa kurituksen ja ruumiillisen kurituksen termejä. Koko aineiston 135

julkaisusta 122:ssa oli käytetty *kurituksesta* johdettuja termejä. Väkivalta -termien käyttö kuritusväkivallan kuvaajana kasvoi huomattavasti 2000-luvulla mutta ei koskaan ylittänyt kuritusta. Pahoinpitely ja Rankaisu olivat keskimäärin tutkimusajalla huomattavasti harvemmin käytössä. Seuraavassa luvussa tarkastelen lähemmin, missä yhteydessä eri luokkaan kuuluvia termejä käytettiin aineistossa.

4.3 Kuritusväkivalta kasvatuksena, sosiaalisena ongelmana ja rikoksena

Tarkastelen seuraavaksi kuritusväkivallasta tavallisimmin käytettyjen termien käyttöä tutkimusaineistossa. Selkeyden vuoksi viitataan jatkossa termejä käsitellessä luokkien nimiin, kuritus, väkivalta, pahoinpitely ja rankaisu. Taulukosta 2 (sivulla 36) on luettavissa, mitä termejä sisällytin muodostamiini luokkiin. Nämä kuritusväkivallasta käytetyt termit herättävät erilaisia olettamuksia ja kytkeytyvät erilaisiin keskusteluihin. Kaikkia termejä käytettiin kuitenkin tutkimusaineistossa kuvaamaan kuritusväkivaltaa sekä rajatusti tietynä toimintana että monimutkaisena ilmiönä, joka linkittyy laajempaan keskusteluun.

Tarkastellessani, missä yhteydessä aineistossa käytettiin *kurituksen*, *väkivallan*, *pahoinpitelyn* ja *rankaisun* sisältäviä termejä, löysin kolme erilaista teemaa, joita sanoilla kuvattiin. *Kuritus*, *väkivalta*, *pahoinpitely* ja *rankaisu* viittasivat tutkimusaineistossa joko kasvatukseen, rikokseen tai sosiaaliseen ongelmaan. 1980–1990-luvuilla termeillä viitattiin tavallisimmin *kasvatukseen*, kun 2000-luvulta eteenpäin hallitsevaksi tuli *sosiaalinen ongelma*. Muutos oli enemmänkin ajallista kuin termeihin liittyvää. Tällä tarkoitan sitä, että kaikkien termien käytössä tapahtui samoihin aikoihin muutos kasvatuksen kuvaamisesta kohti sosiaalista ongelmaa. Huomioitavaa kuitenkin on, että väkivalta-termin käyttö lisääntyi merkittävästi aineistossa samaan aikaan, kun painotus muuttui (Kuvio 6). Rikos pysyi puolestaan teemana esillä tasaisesti koko 1984–2020 välisen ajan. Pahoinpitely -termien käytössä painottui muita termejä enemmän rikos -teema.

4.3.1 Kuritusväkivalta kasvatustapana

Kurituksella, *väkivallalla*, *pahoinpitelyllä* ja *rankaisulla* kuvattiin aineistossa kasvatustapaa, jolla on pitkälle historiaan ulottuvat juuret. Termeillä viitattiin usein negatiivisiksi miellettyihin, mutta yhä käytössä oleviin kasvatustapoihin, joilla on omat kannattajansa. Tässä yhteydessä kuritusväkivalta nähtiin tapana, jonka monet ovat oppineet

vanhemmiltaan, mutta jonka siirtäminen seuraavalle sukupolvelle kyseenalaistetaan. Seuraavissa sitaateissa on kuvattu kuritusväkivaltaa historiallis-kulttuurisena ilmiönä.

Kun tutkittiin 200 kasvatusopasta antiikista 1600-luvulle, löydettiin vain kolme kasvattajaa, jotka määrätietoisesti neuvoivat välttämään ruumiillista kuritusta. (HS 2/1984)

Meillä on niin pitkä väkivaltaisen kasvatuksen käytäntö. (HS 4/2017)

Ensimmäisessä sitaatissa (HS 2/1984) kuritusväkivalta kytketään osaksi vuosisataista kasvatuserinnettä ja osoitetaan, miten harvinaista on ollut, että edes ammattilaiset olisivat suosittelleet kuritusväkivallan välttämistä. Toisessa sitaatissa (HS 4/2017) puhutaan puolestaan pitkään jatkuneesta väkivaltaisen kasvatuksen käytännöstä. Lapsen lyöminen kasvatustarkoituksessa onkin ollut vielä noin 40 vuotta sitten lähes universaali tapa, jota on pidetty niin vanhempien oikeutena kuin välttämättömyytenä (Smith & Durrant 2011, 3). Seuraavassa sitaatissa (HS 1/2013) mennään yksilötason kautta syvemmälle kuritusväkivallan ylisukupolvisuuteen.

Kun he olivat itse olleet lapsia, heitä oli kuritettu, jos he eivät totelleet vanhempiaan. Ympäristössä, jossa he itse kasvattivat lapsiaan, lasten kova fyysinen kurinpito oli tavallista. Kun he tukistivat tai löivät lapsiaan, he saivat ympäristöstään positiivista palautetta. He toimivat, kuten hyvät äidit heillä päin olivat aina toimineet. Heidän virheensä oli, että he napsahivat kerran, ja menivät liian pitkälle. (HS 1/2013)

Yllä olevassa sitaatissa (HS 1/2013) arvioidaan syytä lapsensa tappaneiden äitien teoille. Tekstikatkelma osoittaa, miten vakavimpiakin väkivallan tekoja voidaan selittää kuritusväkivallan perinnöllä. Lapsen tappoon päätyneiden äitien kuvataan tulevan ympäristöstä, jossa hyvä äiti tukisti ja löi lasta. Tämän tavan he olivat oppineet myös lapsuudessaan, jossa itse tulivat kuritetuiksi. Ongelmaksi kuritusväkivalta muuttui näiden äitien ympäristössä vasta, kun he ”menivät liian pitkälle”. Tätä kuvataan ”napsahamisena”, joka viittaa vanhemman impulsiiviseen käytökseen. Myös tutkimuksissa on vahvistettu kuritusväkivallan lisäävän riskiä lapsen pahoinpitelylle (esim. Fréchette, Zoratti & Romano 2015; Russa & Rodriguez 2010). Kuritusväkivallan käytön määrän ja ankaruuden lisääntyminen, vanhemman impulsiivisuus kuritustilanteessa sekä vanhempien välinen väkivalta kasvattavat myös vakavamman väkivallan todennäköisyyttä. (Fréchette ym. 2015; Zolotor, Theodore, Chang, Berkoff & Runyan 2008.)

Kun kuritusväkivaltaa lähestyttiin tutkimusaineistossa kasvatustutkimuksena, oltiin kiinnostuneita myös kasvatustutkimuksesta ja niissä tapahtuneista muutoksista sekä kuritusväkivallan yleisyydestä, erityisesti kuritusväkivallan kieltäneen lain jälkeen. Pyrkimys ilmiön yleisyyden arviointiin on ollut keskeinen teema Suomessa lapsen pahoinpitelystä puhuttaessa (Pösö 1995, 35). Kuritusväkivaltaa koskevia asenteita selvitettiin ensimmäisen kerran Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen toimesta vuonna 1981 ja tämän jälkeen Lastensuojelun Keskusliitto on tuottanut useita kyselytutkimuksia vanhempien asenteista. (Hyvärinen 2017, 7.) Selvitysten julkaiseminen sai tutkittavalla ajalla poikkeuksetta huomiota Helsingin Sanomissa ja niihin liittyen julkaistiin useampia artikkeleita.

”Asenteet ovat muuttuneet väkivallan vastaisemmiksi niin kauan kuin asiaa on seurattu eli vuodesta 1981. Nyt eletään ihan toisenlaisessa kasvatuskulttuurissa kuin silloin, kun laki säädettiin”, Sariola sanoo. (HS 1/2015)

Lasten kasvatuskulttuuri on muuttunut ja suomalaisten asenteet kuritusväkivaltaa kohtaan tiukentuneet vuosi vuodelta sen jälkeen, kun Suomi kielsi kuritusväkivallan toisena maana maailmassa vuonna 1984. (HS 5/2017)

Kahdessa ensimmäisessä sitaatissa tuodaan esille kasvatuskulttuurin sekä asenteiden muutos väkivallattomampaan suuntaan. (HS 1/2015; HS 5/2017.) Molemmissa vertailukohtana on kuritusväkivallan kriminalisoivan lain voimaan tulo. Selvityksistä raportoitaessa huomiota sai runsaasti juuri asenteiden muutos, mutta myös asenteiden ja toteutuneen kuritusväkivallan suhde kiinnosti.

Yli puolet väestöstä ei hyväksy lasten ruumiillista kuritusta, mutta kahta kolmasosaa alle 14-vuotiaista on kasvatettu ainakin tukistuksin ja läimäytyksin. (HS 2/1990)

Lastensuojelun Keskusliiton 9. huhtikuuta julkaiseman selvityksen mukaan kuritusväkivallan hyväksyy entistä harvempi suomalainen. Muuttuneet asenteet eivät aina näy muuttuneena käyttäytymisenä. (HS 4/2014)

Selvityksistä uutisoidessa esille nostettiin lehdessä usein ristiriita, jota yllä olevissa tekstikatkelmissä kuvataan. Niissä kerrotaan, miten kuritusväkivallan käyttö ei ole vähentynyt samassa suhteessa, kun kielteinen asennoituminen siihen on lisääntynyt. Kuten ensimmäisessä sitaatissa todetaan, huolimatta kielteisestä suhtautumisesta vanhemmat tukistavat ja läimäyttävät lapsiaan (HS 2/1990). Lehdessä pohdittiin myös syitä ilmiölle. Ymmärrystä haettiin tässäkin luvussa aiemmin mainitusta kuritusväkivallan perinnöstä sekä vanhempien tavoista ymmärtää väkivaltaa.

Puuttumisen ja ennaltaehkäisyn kannalta on ymmärrettävä sukupolviketjujen vaikutus syvällisenä osana väkivaltaongelmaa. (HS 4/2014)

Ongelmana on liiton mukaan myös väkivallan tunnistaminen ja se, että asenteet ja teot aina eivät vastaa toisiaan. Kasvatukseen liittyviä lievempiä väkivallan tekoja ei edelleenkään tunnisteta väkivallaksi. (HS 6/2014)

Ensin mainitussa sitaatissa viitataan kuritusväkivallan ehkäisyyn, jota varten ”on ymmärrettävä sukupolviketjujen vaikutus”. (HS 4/2014.) Toisessa sitaatissa selitystä vanhempien ristiriitaiseksi katsotulle käytökselle haetaan väkivallan tunnistamisesta. (HS 6/2014.) Vanhemmat kyllä vastustivat kuritusväkivaltaa, mutta eivät ”tunnistaneet” sitä vielä riittävän hyvin. Lievempiä väkivallan tekoja ei pidetty väkivaltana. (HS 6/2014.) Tunnistamisella viitataan vanhempien puutteellisiin tietoihin ja kykyihin. Siten voidaan ajatella, että näitä lisäämällä tilanne voisi korjaantua. Tämä sulkee pois näkökulman, jossa vanhemmalla on riittävä kompetenssi, mutta hän päätyy silti erilaiseen väkivallan määrittelyyn suhteessa yleisesti hyväksytyyn ymmärrykseen. Tämä kertoo, miten voimakkaana tiettyä kuritusväkivallan määritelmää tässä yhteydessä pidetään. Siinä ei ole mitään neuvoteltavaa.

Tässä luvussa on tarkasteltu Helsingin Sanomien tuottamaa kuvaa kuritusväkivallasta kasvatukseen menetelmänä. Kuritusväkivalta liitettiin lehdessä osaksi hyvin kauas historiaan ulottuvaa kasvatuksen perinnettä. Tuon perinnön seuraukset ja uudelleen arviointi olivat keskeisessä asemassa kuritusväkivallasta käydyssä keskustelussa. Kasvatusasenteiden ja -käytäntöjen muuttuminen sai näkyvyyttä lehdessä ja ristiriita näiden kehityssuuntien suhteen herätti kysymyksiä. Vastauksia haettiin vanhempien kompetenssista sekä väkivallan ylisukupolvisuudesta.

4.3.2 Kuritusväkivalta sosiaalisena ongelmana

Toinen löytämäni teema, jota *kurituksesta, väkivallasta, pahoinpitelystä ja rankaisusta* johdetuilla termeillä aineistossa kuvattiin, oli kuritusväkivalta sosiaalisena ongelmana. Kasvatuksen ja sosiaalisen ongelman teemat olivat lähellä toisiaan. Myös kasvatusta -teema sisälsi runsaasti ongelma- ja huolipuhetta, mutta keskeinen ero oli siinä, että puhuttaessa sosiaalisena ongelmana tehtiin eroa kasvatustieteen keskusteluun. Seuraavassa sitaatissa tämä tuodaan selkeästi esille:

Kasvattaminen on kuitenkin aivan eri asia kuin kurittaminen tai väkivalta. (HS 2/2016)

Sitaatin (HS 2/2016) yksinkertainen toteamus kertoo ytimekkäästi olennaisen näkökulmasta, jossa kuritusväkivaltaa ei enää mielletä kasvatukseen. Erona kasvatukseen -teemaan oli myös se että, kun *kuritus* kasvatukseen saattoi olla vanhempien valitsema keino ja ongelmana olivat ihmisten asenteet, sosiaalisena ongelmana *kuritus* olikin jotain, mihin vanhemmat esimerkiksi ”sortuivat” ja tarvitsivat siksi apua.

Tutkimuksen mukaan vajaa viidesosa 15–45-vuotiaista lapsettomista suomalaisista aikoo varmasti tai melko varmasti käyttää ruumiillista kuritusta, mikäli hankkii lapsia. (HS 6/2004)

Lapsen ruumiillista kuritusta ilmenee usein silloin, kun vanhemmat ovat stressaantuneita, neuvottomia ja väsyvät kasvattamis- ja huolenpitotehtävässään. (HS 5/2008)

Kasvatuksellisen väkivallan taustalla on ihan tavallisia, arkisia asioita, kuten vanhemman väsymystä, uupumusta ja keinottomuutta. (HS 3/2016)

Edellä olevissa tekstikatkelmissä havainnollistuu ero *kurituksesta* kasvatuksena ja toisaalta sosiaalisena ongelmana. Ensimmäisessä sitaatissa kerrotaan tulevien vanhempien aikomuksesta käyttää kuritusväkivaltaa (HS 6/2004). Kyseessä on siis tietoinen valinta kasvatukseen jo ennen lapsen saamista. Kahdessa jälkimmäisessä sitaatissa kuritusväkivallan katsotaan olevan olosuhteista johtuvaa. Se yhdistetään vanhemmuuden haasteisiin, tietämättömyyteen ja haastaviin sosiaalisiin tilanteisiin. Kuritusväkivaltaa ”ilmenee”, kun vanhemmat ovat ”stressaantuneita” ja ”neuvottomia”. (HS 5/2008.) Kuritusväkivallalle haettiin selityksiä kasvatustutkimuksessa tyypillisten vanhempien valintojen ja asenteiden sijaan perheen ja vanhemmuuden haasteista sekä sosiaalisista olosuhteista. Näitä selittäviä tekijöitä pidettiin myös ”arkisina asioina”, eli loppujen lopuksi hyvin tavallisina vanhempien kohtaamina haasteina (HS 3/2016). Aineistossa näkyvillä ollut tapa selittää vanhempien toimintaa sosiaalis-taloudellisella tilanteella on Suomessa ollut myös perinteinen selitys vanhempien väkivaltaisuudelle yhdessä väkivallan ylisukupolvisuuden kanssa (Pösö 1995, 37).

Tutkimukset kuritusväkivallan vahingollisuudesta lapselle ovat auttaneet eri maissa osoittamaan päätöksentekijöille, miksi kuritusväkivallan käyttöön tulisi puuttua (Smith et al. 2011, 5). Myös sosiaalisen ongelman teema nosti tutkimusaineistossa toistuvasti esille kuritusväkivallan vaikutukset lapseen ja nuoriin. Kuritusväkivallalla kuvattiin olevan useita erilaisia negatiivisia vaikutuksia psyykelle. Seuraukset kohdistuivat sekä psyykkisen kehitykseen että -hyvinvointiin. Ongelmaksi nähtiin myös kuritusväkivallasta aiheutunut

lapsen häiriökäyttäytyminen, pahimmassa tapauksessa seurauksena oli nuorisorikollinen ja väkivaltainen aikuinen.

Ruumiillinen kuritus vähentää helposti lapsen itseluottamusta ja aiheuttaa masennusta. Lyöminen herättää myös uhmaa. Lapsi ehkä tottelee rankaisuhetkellä, mutta tekee kiellettyä myöhemmin tai alkaa käyttäytyä vihamielisesti muita kohtaan. Ulkomainen selvitys osoittaa, että mitä useammin lasta on läimäytelty, sitä varmemmin hän on aiheuttanut häiriötä parin vuoden kuluttua. Lieväkin väkivalta loukkaa lapsen itsetuntoa ja voi aiheuttaa henkisiä vaurioita. Jos kuritus jatkuu murrosikään asti, seuraukset näkyvät omassa perhe-elämässä sekä puolison että lasten pahoinpitelyinä. (HS 4/2004)

Edellä olevassa tekstikatkelmassa kuvataan kuritusväkivallan seurauksia sisään päin ja ulospäin suuntautuvina ongelmina. Lasta saattoi kuritusväkivallan seurauksena kohdata itseluottamuksen ja -tunnon heikkeneminen, masennus ja henkiset vauriot. Toisaalta kuritusväkivalta lisäsi myös uhmaa ja vihamielisyyttä, joka kohdistui muihin ihmisiin. ”Läimäytelty” lapsi alkoi aiheuttaa myöhemmin ”häiriöitä”, jotka pahimmillaan jatkuivat aikuisuuteen johtaen oman puolison tai lasten pahoinpitelyihin. (HS 4/2004.)

Paitsi lapsiin ja nuoriin yksilöinä kuritusväkivallalla nähtiin olevan myös yhteiskunnallisia vaikutuksia rikollisuuden ja väkivallan lisääntymisen kautta.

Aiheeseen perehtyneissä piireissä on jo pitkään ollut tutkimustietoon perustuva käsitys, jonka mukaan ruumiillinen kuritus on yksi merkittävimmistä nuorisorikollisuuteen johtavista tekijöistä. (HS 1/2007)

Kuritus lisää väkivaltaa. Koko yhteiskunta muuttuu kuitenkin vähemmän väkivaltaiseksi, jos kuritusta vähennetään, tutkijat suosittelevat. (HS 2/1997)

Edellä olevissa sitaateissa huoli kuritusväkivallan vaikutuksista lapsille ja nuorille laajentuu koko yhteiskuntaan uhkaaviin kehityskulkuihin. ”Ruumiillisella kurituksella ” kerrotaan olevan merkittävä rooli nuorisorikolliseksi päätyemisessä (HS 1/2007). Toisessa sitaatissa kuritusväkivaltaa ei nähdä pelkästään nuorisorikollisuuden sytykkeenä, vaan väkivallan katsotaan lisääntyvän koko yhteiskunnassa kuritusväkivallan myötä. Käänteisesti yhteiskunnan väkivaltaisuus myös saadaan vähenemään ”jos kuritusta vähennetään”. (HS 2/1997.)

Kuritusväkivallan tarkastelussa sosiaalisena ongelmana keskeistä oli eron tekeminen kasvatukseen. Vanhempien toimintaa selitettiin sosiaalisilla olosuhteilla ja vanhemmuuden sekä perhe-elämän haasteilla, joita ei nähty erityisen poikkeuksellisena. Ymmärrys vanhempia kohtaan ei vähentänyt huolta lapsille kuritusväkivallasta koituvia seurauksia.

Kuritusväkivalta nähtiin lapselle hyvin haitallisena. Sen aiheuttamat psyykkiset ongelmat ja häiriökäyttäytyminen vaikuttivat pahimmillaan myös koko yhteiskuntaan väkivallan lisääntymisenä.

4.3.3 Kuritusväkivalta rikoksena

Paitsi kasvatusmenetelmänä ja sosiaalisena ongelmana kuritusväkivaltaa kuvattiin myös rikoksena. Tällöin viitattiin kuritusväkivaltaan laissa kriminalisoituna, lapseen kohdistuvana rikoksena, jossa tekijänä olivat lapsen kasvattajat. Aineistossa toistui usein, miten laki kieltää ruumiillisen kurituksen. Kuritusväkivallan kriminalisoinnin korostamista pidettiin tärkeänä aina 1980-luvulta 2020-luvulle asti. Myöskään määrällisesti ei ollut havaittavissa muutoksia vuosikymmenten aikana, vaan maininnat lisääntyivät julkaisujen määrän kasvaessa.

Lasten ruumiillinen kuritus kiellettiin Suomessa 1984 viimeisenä pohjoismaana. Lain mukaan ”lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti”. (HS 1/1987)

Rikos -teemassa keskeistä oli kuritusväkivallan kieltävä laki ja sen tulkinta. Yllä olevassa sitaatissa on suora lainaus vuonna 1984 voimaan tulleesta Laista lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. Pidän lain toistuvaa esille nostamista kiinnostavana siksi, että se paljastaa, mitä tutkimusaineiston julkaisuissa ei pidetä itsestään selvänä. Lukijan ei oleteta automaattisesti ymmärtävän kuritusväkivallan olevan rikos, vaan se katsotaan tarpeelliseksi tuoda esiin vielä 35 vuoden jälkeen lain voimaan tulosta. Kuritusväkivalta on pahoinpitelynä tuomittava rikos, mutta jos tarkasteltaisiin uutista aikuisen toiseen kohdistamasta väkivallanteosta, siinä tuskin olisi tarvetta mainita pahoinpitelyn rikollisesta luonteesta. Kuritusväkivallan kriminalisoivan lain voimaan tulo ei ollutkaan täysin ristiriidatonta käytännössä.

Huolimatta vuonna 1983 säädetyn lain nimenomaisesta sanamuodosta (ruumiillinen kuritus) säilyi epävarmuus siitä, tarkoitettiinko laissa juuri kurinpitotarkoituksessa annettua fyysistä rangaistusta. Epävarmuudet kumottiin vasta vuonna 1993, kun Korkein oikeus tuomitsi vanhemman lapsen läimäyttämistä ja tukistamisesta todeten lausunnossaan, ettei vanhemmalla ole oikeutta käyttää fyysistä rankaisua. (Husa 2011, 128.) Myös Helsingin Sanomissa oikeusprosessi ja Korkeimman oikeuden päätös herätti keskustelua. Yhtä kirjoitusta lukuun ottamatta Korkeimman oikeuden päätökseen oltiin tyytyväisiä.

Korkeimman oikeuden päätös kieltää käyttämästä tukistusta ja luunappeja kasvatuskeinoina perustuu voimassaolevaan lakiin eikä siinä ole sen ihmeellisempää (HS 30. 11.). Kielteiselle päätökselle on olemassa myös tutkimuksiin, lasten ja kasvattajien mielipidettä ja osallistumista arvostavien vanhempainryhmäkokeilujen tuloksiin ja lapsen oikeuksiin perustuvat erittäin vahvat perustelut. (HS 2/1993)

Kuten edellä olevasta sitaatista käy ilmi, Korkeimman oikeuden päätöstä pidettiin lain mukaisena. Sillä nähtiin olevan myös muuten vahvat tutkimukseen ja yleiseen mielipiteeseen sekä lapsen oikeuksiin nojaavat perustelut. (HS 2/1993.) Kuritusväkivallasta annetut tuomiot herättivät kiinnostusta myös kyseisen tapauksen jälkeen Helsingin Sanomissa. Rikosuutisoinnissa nostettiin esille tekijän suhde lapseen ja millaisista teoista tuomio annettiin. Kuten edellä mainitsin, Suomessa myös lapsiin kohdistuvien väkivallantekojen nimike tuomioistuimessa on pahoinpitely. Tätä termiä käytettiin myös aineiston rikoksia käsittelevissä julkaisuissa yhdessä muiden termien kanssa. Varsinaisen teon kuvaamisessa käytettiin kuitenkin usein muita termejä.

Joensuun käräjäoikeus on tuominnut Joensuussa asuvan keski-ikäisen avioparin 15 päiväsakon suuruiseen rangaistukseen kolmen lapsensa ruumiillisesta kurittamisesta. Kummankin puolison sakon rahamäärä on 90 euroa. Syyttäjä vaati kummallekin vanhemmista rangaistusta kolmesta pahoinpitelystä, jotka olivat tapahtuneet Joensuussa tammikuun alun ja toukokuun lopun välisenä aikana 2007. Syyttäjän mukaan vanhemmat olivat toistuvasti tehneet ruumiillista väkivaltaa (HS 18/2008)

Edellä olevassa tekstikatkelmassa vanhempien tekoja kuvataan ruumiillisena kurittamisena, pahoinpitelyinä ja ruumiillisena väkivaltana. Tekstistä käy ilmi, että syyttäjä on vaatinut rangaistusta ”pahoinpitelystä”, koska vanhemmat olivat tehneet ”ruumiillista väkivaltaa”. Tuomioistuimen kerrotaan siis määritelleen kuritusväkivallan pahoinpitelyksi ja ruumiilliseksi väkivallaksi. Lehti itse käyttää teosta nimitystä ruumiillinen kuritus.

Kun Helsingin Sanomat kirjoittivat kuritusväkivallasta rikoksena, se kiinnitti huomiota kuritusväkivallan kieltävään lakiin ja rikosuutisointiin. Lehdessä tuotiin toistuvasti esille kuritusväkivallan kriminalisoiva laki, sen sisältö ja voimaan tulo 1984. Laki nähtiin merkittävänä käännekohtana ja laista informoitiin tasaisesti jokaisella tutkittavalla vuosikymmenellä. Kuritusväkivallasta saadut tuomiot puhuttivat niin ikään lehdessä ja erityisesti vuonna 1993 Korkeimman oikeuden linjaus herätti, pääosin päätöstä tukevaa, keskustelua mielipide-palstalla.

5 LAPSI – VANHEMPI KATEGORIAPARIT

Tarkastelen tässä luvussa Helsingin Sanomien kuritusväkivaltaa käsittelevissä julkaisuissa tuotettuja lapsen ja vanhemman kategorioita ja pyrin niiden kautta hahmottamaan, millaista asemaa lehdessä lapselle ja vanhemmalle rakennettiin. Löysin aineistosta neljä vanhempi – lapsi kategoriaparia, jotka nimesin seuraavasti: näkymätön lapsi – väkivaltainen vanhempi, näkymätön lapsi – kurittava vanhempi, vahingoittunut lapsi – väkivaltainen vanhempi ja vahingoittunut lapsi – kurittava vanhempi. Kaikkein tyypillisimmät kategoriaparit olivat näkymätön lapsi – väkivaltainen vanhempi sekä näkymätön lapsi – kurittava vanhempi. Kaksi muuta kategoriaparia olivat selkeästi harvemmin esillä.

Tarkastellessani vanhempi – lapsi kategoriapareja aineistossa huomioni kiinnittyi ensimmäisenä siihen, että lähes poikkeuksetta lapsi määriteltiin vanhemman kautta. Lapsi oli tällöin vanhemman toiminnan passiivinen kohde, objekti, jonka rooliksi jäi vanhemman teon kohteena oleminen. Aktiivisenakin toimijana lapsen osaksi jäi kuritusväkivallasta raportoivan asema. Vanhemman kategoriaan liitettiin runsaasti määreitä ja lapsen kategoriaan puolestaan hyvin niukasti.

5.1 Näkymätön lapsi – väkivaltainen vanhempi

Näkymätön lapsi – väkivaltainen vanhempi kategoriaparissa vanhemman kategoriaa rakennettiin kategoriasidonnaisten toimintojen kautta. Vanhemmat olivat ”väkivallan tekijöitä” ja ”kohdistivat väkivaltaa” lapsiinsa. Heidän katsottiin ylittävän kategoriaansa kuuluvaksi miellettyjä oikeuksia kohdellessaan lasta väkivaltaisesti. Kategoriaan liitettiin myös vastuu siitä, että on rikkonut vanhemmalta oletettua velvollisuutta suojella lasta. Kategoriaan kuului niin ikään marginaalisuus. Väkivaltainen vanhempi – näkymätön lapsi kategoriaparissa lapsi jää passiiviseksi ”kokijaksi” ja väkivallan vastaanottajaksi, jolloin ”saa” vanhemmilta väkivaltaa tai kohtaa sitä ”vanhempien taholta”. Aktiivisimmillaan lapsi on ”kertoja”, joka raportoi vanhemman teoista. Ensimmäisessä aineistosta valitsemassani esimerkissä vanhempi on väkivallan ”suorittaja” ja lapsi kohde sekä kertoja (HS 1/2018).

Vanhempien suorittama ja lapsiin kohdistuva väkivalta on Suomessa harvinaista, muttei aivan tavatonta. Viisi prosenttia neljäs- ja viidesluokkalaisista kertoo vanhemman lyöneen, ravistelleen, tönineen, tukistaneen tai potkaisseensa heitä. (HS 1/2018)

Edellä olevassa sitaatissa vanhemman kerrotaan ”suorittaneen” väkivaltaa. Suoritus on kiinnostava sanavalinta kuvaamaan väkivallan tekoa, koska tavallisesti se mielletään tavoitteelliseen toimintaan liittyväksi. Sellaiseksi, jota voi arvioida esimerkiksi onnistuneeksi tai epäonnistuneeksi, hyväksi tai huonoksi (vrt. urheilusuoritus, työsuoritus). Kuritusväkivaltaan liittyy tavoite lapsen käytöksen ohjaamisesta toivottuun suuntaan ja siinä mielessä vanhemmankin voi nähdä tavoitteellisena toimijana. Vanhempien väkivaltaisuuden kerrotaan tekstikatkelmassa olevan myös ”harvinaista”, mutta ei ”aivan tavatonta”. Ei siis ole täysin vieras ajatus, että vanhempi on väkivaltainen, mutta se on hyvin poikkeuksellista. Lapsesta tuotetaan sitaatissa väkivallan kohteen lisäksi myös koululaisen kategoria, jolloin toimijuus laajenee aktiiviseksi kertojaksi. Lapsi kertoo, millaisia asioita vanhempi on hänelle tehnyt. Väkivaltaisen vanhemman kategoriaan puolestaan lisätään täsmentäviä määreitä, jotka piirtävät kuvaa eri tavoilla lasta satuttavasta vanhemmasta. Väkivaltainen vanhempi löi, ravisteli, tönäsi, tukisti ja potki. (HS 1/2008.)

Oikeuskäytännössä rangaistuksia on tuomittu vanhemmille, jotka ovat antaneet luunappeja ja tukkapöllyjä lapsilleen. Korkein oikeus on vahvistanut linjan vuonna 1993. Ratkaisut ovat hyvin linjassa rikoslain nykyisin voimassa olevien säännösten kanssa. (HS 15/2008)

Näkymätön lapsi – väkivaltainen vanhempi kategoriaparissa oli selvää, ettei vanhempi toiminut odotetulla tavalla. Edellä oleva sitaatti kuvaa vanhemmalle kuuluvan velvollisuuden murtumista. Vanhempi on antanut lapselle luunappeja ja tukkapöllyä, ja tästä toiminnasta johtuen vanhemmasta on tullut ”rangaistukseen tuomittu”. Velvollisuuden rikkomisen vakavuutta vahvistetaan tuomalla esille, että rikoslain tulkintalinja on Suomen ylimmän oikeusasteen (Korkein oikeus) vahvistama. Rangaistusten jakaminen on kuulunut ”oikeuskäytäntöön” ja noudattavat voimassa olevaa lakia. Näin ollen väkivaltainen vanhempi rikkoo raskaasti yleisesti hyväksytyjä odotuksia ja velvollisuutta suojella lastaan. (HS 15/2008.)

Kaikella rikollisuudella, ei pelkästään lapsiin kohdistuvalla väkivallalla, on omat sosiaaliset taustansa. Näistä taustoista huolimatta yksilöillä on vastuu tekemisistään ja tämän vastuun tulee koskea myös sitä, miten vanhemmat kohtelevat lapsiaan. (HS 3/2008)

Aikaisemmassa tekstikatkelmassa viitattiin vanhemman kategoriana kuuluvaa velvollisuuden murtumiseen. Yllä olevassa sitaatissa liitetään väkivaltaisen vanhemman kategoriaan lisäksi vastuu väkivaltaisesta teosta. Vanhemman toimintaa selitetään

”sosiaalisella taustalla”, mutta huolimatta ymmärrettävistäkin syistä vanhemmalla katsotaan olevan vastuu teoistaan. (HS 3/2008.)

Näkymätön lapsi – väkivaltainen vanhempi kategoriapari rakentui Helsingin Sanomissa vanhemman väkivaltaisen toiminnan ympärille. Väkivaltainen vanhempi nähtiin marginaalisena kategoriana. Vanhempi rikkoi toiminnallaan vanhemmalle asetettuja velvollisuuksia ja annettuja oikeuksia. Lapsi jäi näkymättömäksi väkivaltaisuuden kohteeksi, johon liitettiin niukasti määreitä. Vanhemman teon aiheuttamaa velvollisuuden murtumista seurasi velvollisuus vastuunkantoon, joka liittyi esimerkiksi annetun tuomion suorittamiseen.

5.2 Näkymätön lapsi – kurittava vanhempi

Vanhemman kategoriaan liitettiin aineistossa yleisesti paljon erilaisia kuritusväkivaltaa kuvaavia toimintoja, mutta niitä oli havaittavissa erityisesti näkymätön lapsi – kurittavan vanhempi kategoriaparissa. Vanhempi pieksi, töni, ravisteli, piiskasi, antoi luunapin, potkaisi, tukisti, läimäytti, löi, uhkaili ja pilkkasi. Kurittavan vanhemman kategorian parina oleva lapsi oli vielä näkymättömämpi kuin väkivaltaisen vanhemman kategorian yhteydessä esiintyvä lapsi. Vanhempi ”kuritti lasta” tai ”käytti lapsen kurittamista” kasvatukseen.

Vanhempia epäillään kolmen 4–12-vuotiaan lapsensa kurittamisesta: tukistamisesta ja läimäyttelyistä sekä luunappien antamisesta useita kertoja viikossa lähes puolen vuoden ajan. (HS 16/2008)

Edellä olevassa aineistokatkelmassa vanhempaa kuvataan toimintojen kautta kurittajana ja täsmennettynä tukistajana, läimäyttelijänä ja luunappien antajana. Kurittava vanhempi määrittyy tekojen kautta. Sitaatissa kuvattu teot olivat tyypillisimpiä kurittavaan vanhempaan liitettyjä toimintoja. (HS 16/2008.) Toisin kuin väkivaltaisen vanhemman kategoria kurittavan vanhemman kategoria nähtiin lähes universaalina, suurta osaa vanhemmista koskevana kategoriana.

Ranskan laki kieltää kaiken väkivallan, mutta se sallii vanhemmille oikeuden ”ojentaa” lapsia. ”Jos [vanhempi] haluaa antaa lapselleen ”pikkuläimäisyn” joka kolmas vuosi tai läpsäistä takamukselle tai kädelle, se on hänen ongelmansa”, Vidor sanoi maanantaina Ranskan Metro-lehden haastattelussa. Cornet muistuttaa, että vielä 20 vuotta sitten 80 prosenttia vanhemmista kuritti lapsiaan. Nyt enää 40 prosenttia. ”Asenteet istuvat tiukassa, mutta edistystäkin on tapahtunut.” (HS 1/2015)

Aiemmissa tutkimuksissa huomattava määrä pienten lasten vanhemmista on myös kertonut kurittaneensa lastaan fyysisesti. (HS 2/2016)

Edellä olevista esimerkeistä ensimmäisessä kurittava vanhempi on hyvin tyypillinen vanhempi, sillä hän on osa sitä 80 prosenttia vanhemmista, jotka kurittavat lapsiaan. (HS 2/2016.) Toisessa kurittavia vanhempia on huomattava määrä. (HS 2/2016) Ensimmäisessä sitaatissa liitetään vanhemman kategoriaan oikeus päättää, miten lastaan kasvattaa. Vanhemmalla on oikeus ”ojentaa”. Lapsen läimäisyssä tai läpsäisyssä on kyse vanhemman ”halusta” ja hänen ”ongelmastaan”. Sitaatissa viitataan kuitenkin asenteiden muuttumiseen ja siihen, että on tapahtunut edistystä. Tämä vihjaa, ettei edellä mainittu ”tavallisen vanhemman” toiminta ole toivottavaa. Ongelma on vanhempien asenteissa, jotka eivät millään tahdo muuttua paremmiksi. Onneksi kehitystä kuitenkin tapahtuu ja vanhemmista on tullut vähemmän kurittajia. Lapsi on esimerkissä passiivinen kohde, johon vanhemman toiminta suuntautuu. Lapselle ei tuoteta toimintoja, ominaisuuksia tai muita määreitä. (HS 1/2015.)

Kurittavan vanhemman kategoria sisälsi myös moraalisen kamppailun, joka liittyi kategoriasidonnaisten velvollisuuksien ja oikeuksien väliseen jännitteeseen. Kuten edellä olevasta sitaatistakin (HS 1/2015) käy ilmi kurittavalla vanhemmalla katsottiin aineistossa olevan oikeus valita kasvatustapamäärät, jopa kurittaminen. Toisaalta katsottiin, ettei vanhemman kategoria sisältänyt oikeutta valita mitä tahansa kasvatustapamäärä.

Terveysministeri John Huttonin tiistaina esittelemän lakiluonnoksen mukaan vanhemmat voitaisiin vastaisuudessa tuomita sakkoihin tai vankeuteen, jos he lyövät lastaan sellaisilla perinteisillä kurinpitovälineillä kuin kepillä tai tohveleilla. Sen sijaan vanhemmat saisivat edelleenkin läimäyttellä lapsiaan kädellä, kunhan eivät lyö näitä pään seudulle: siitäkin voi lain voimaan tultua olla seurauksena sakkoja tai vankeutta. (HS 1/2000)

Yllä olevassa tekstikatkelmassa neuvotellaan siitä, mikä vanhemman oikeuksiin kuuluu. Kädellä läimäyttäminen katsotaan vielä hyväksyttäväksi toiminnaksi, mutta sen kohdistuminen päähän tai erilaisten välineiden käyttö tekee toiminnasta väkivaltaa, josta voidaan tuomita jopa vankeuteen. (HS 1/2000.)

Kuten näkymätön lapsi – väkivaltainen vanhempi kategoriaparissa, myös näkymätön lapsi – kurittava vanhempi kategoriapari määrittyy pitkälle vanhemman tekojen kautta. Vanhemman kategoriaan liitettiin runsaasti kuritusväkivaltaa kuvaavia tekoja. Kategoriapariin sisältyi myös neuvottelu vanhemman oikeuksista ja velvollisuuksista kasvattajana. Vanhemmilla oli oikeus päättää kasvatuksesta, mutta myös velvollisuus olla satuttamatta lasta. Lapsi oli tässä kategoriaparissa näkymätön objekti.

5.3 Vahingoittunut lapsi – väkivaltainen vanhempi

Vahingoittunut lapsi – väkivaltainen vanhempi kategoriaparissa korostui hierarkkisuus. Vanhemmalla katsottiin olevan suhteessa lapseen valtaa ja hänet nähtiin vallankäyttäjänä. Lapsi puolestaan oli hierarkiassa alemmalla tasolla ja siksi haavoittuvassa asemassa. Lapsen kategoriaan liitettiin tiettyjä oikeuksia ja vanhemman kategoriaan puolestaan velvollisuuksia.

On vastuullista ja kunnioitettavaa tulla heikomman eli lapsen avuksi ja huolehtia lapsen oikeudesta turvalliseen lapsuuteen ja koskemattomuuteen. Missään tapauksessa näitä oikeuksia eivät saa vanhemmat rikkoa. (HS 2/2008)

Edellä olevassa tekstikatkelmassa lapselle tuotetaan tiettyjä oikeuksia, joita ovat turvallinen lapsuus ja koskemattomuus. Nämä lapsen oikeudet katsotaan jakamattomiksi eikä vanhempi näin ollen ”missään tapauksessa” saa niitä rikkoa. Sitaatissa nostetaan esille myös lapsen asema suhteessa vanhempaan. ”Heikompi” lapsi synnyttää myös aikuisen suojeluvelvollisuuden. Lapsen auttaminen ja hänestä huolehtiminen on paitsi ”vastuullista” myös ”kunnioitettavaa”. (HS 2/2008.) Vanhemmalta odotettu vastuu näkyi myös hänelle rakennetussa esimerkin asemassa. Rikkoessaan velvollisuuksiaan vanhempi aiheutti lapselle psyykkisen kehityksen ja mielialan häiriöitä sekä käyttäytymisen ongelmia.

Väkivalta kasvatuksessa opettaa lapselle, että vahvempi saa käyttää väkivaltaa heikompaan. Vanhemman oma esimerkki on paras opettaja: lyöjä opettaa lyömään ja nöyryyttävä nöyryyttämään. Lisäksi väkivaltaisesti kohdeltu lapsi oppii, että hän vanhempiansa mielestä ansaitsee huonoa kohtelua. Tämä heikentää itsearvostusta. Monet uskovatkin aikuisena, että he saivat vain ansionsa mukaan. (HS 14/2008)

Sitaatissa kuvataan, miten vahvempana ja hierarkiassa ylempänä oleva vanhempi on myös ”opettaja”, joka esimerkillään ohjaa alemmassa asemassa olevan lapsen toimintaa. Vanhemman kategoriaan kuuluva velvollisuus liittyy esimerkkinä toimimiseen. Väkivaltainen vanhempi on tässä epäonnistunut ja tekee lapsestaan ”lyöjän” ja

”nöyryyttäjän”. Samalla vanhempi rikkoo velvollisuuttaan tukea lapsen kasvua ja kehitystä. Väkivaltaisen vanhemman vahingoittama lapsi ei näe arvokkuuttaan tai oikeuksiaan, ja tällä on aikuisuutteen asti ulottuvat seuraukset. (HS 14/2008.) Väkivaltainen vanhempi rikkoo myös lapsi – vanhempi kategoriaparin hierarkisuuteen liitettyä kunnioitusta. Lapsen kategoriaan liitettiin vanhemman kunnioittaminen, mutta vanhemman kuului sitä toiminnallaan tuottaa. Sen sijaan väkivaltainen vanhempi rikkoi tuota odotusta toiminnallaan ja sai lapsen pelkäämään.

Lehti totesi elokuun artikkelissaan, että lasten lyöminen on tehotonta ja vaarallista, minkä asiantuntijat ovat todenneet useaan otteeseen vuosikymmenien ajan. "Tehotonta, koska se opettaa lapset vain pelkäämään vanhempiaan, ei kunnioittamaan heitä." (HS 2006)

Sitaatissa lapsen kategoriaan katsotaan kuuluvan vanhemman kunnioittaminen. Kuritusväkivallan seuraus on kuitenkin päinvastainen, koska se saa lapsen pelkäämään. Tämän vuoksi lasten lyöminen on tehotonta ja vaarallista. Tehottomuus viittaa kuritusväkivaltaan keinona saada lapsi toimimaan halutulla tavalla, tässä tapauksessa kunnioittamaan vanhempiaan.

Vahingoittunut lapsi – väkivaltainen vanhempi kategoriaparissa keskeistä oli vallan epätasainen jakautuminen. Lapsi nähtiin olevan suhteessa vanhempaan heikommassa asemassa. Hierarkisuuden myötä vanhemmalle tuli erilaisia velvollisuuksia, jotka liittyivät lasten oikeuksien toteutumiseen. Väkivaltaa käyttävä vanhempi rikkoi näitä velvollisuuksia ja tästä seurasi vahingoittuneen lapsen kategorian syntyminen. Väkivaltainen vanhempi, paitsi vahingoitti lasta, siirsi myös esimerkiksi lapselle omaa toimintaansa.

5.4 Vahingoittunut lapsi – kurittava vanhempi

Myös vahingoittunut lapsi – kurittava vanhempi kategoriaparissa esille nousi vanhempi – lapsi suhteen historiallinen ulottuvuus, ylisukupolvisuus. Vahingoittuneen lapsen kategoriasta siirryttiin aikuistumisen ja vanhemmuuden myötä kurittavan vanhemman kategoriaan. Kurittava vanhempi on lapsena ollut vahingoitettu lapsi, joka siirtää oppimaansa ja kokemaansa omiin lapsiin.

Sodan jälkeiset suuret ikäluokat joutuivat kasvamaan "koivuniemen herran" ja "lauantairemmen" kulttuurissa. Siitä kasvoi valtava katkeruus ja viha, jota purettiin omiin lapsiin, jotka nyt puolestaan ovat vanhempia. Nyt ei kuitenkaan enää eletä sellaista aikaa. Lapsia ei ikinä pidä syyllistää vanhempien asioista. (HS 2/2006)

Edellä olevassa sitaatissa vanhemman ja lapsen kategoria nähdään sukupolvittain rakentuvina. Suurten ikäluokkien vanhempiin liitetään kuritusväkivallan kulttuuri, josta seuraava sukupolvi on kärsinyt. Tähän sukupolveen kuului myös lapsiin kohdistettu kuritusväkivalta, mutta syynä kulttuurin sijaan oli koetusta väkivallasta johtunut katkeruus ja viha, joka ”purettiin” omiin lapsiin. Seuraava kuritusväkivaltaa kokenut sukupolvi nähdään kuitenkin kierteen katkaisijana. Kuritusväkivallan ja katkeruuden ja vihan kulttuurin kautta on siirrytty lopulta kulttuuriin, jossa lapsia ei ”pidä syyllistää vanhempiensa asioista”, eli ei siirretä haitallisia toimintatapoja eteenpäin. Vanhemman kategoria näyttäytyy tässä kehittyvänä kategoriana. (HS 2/2006.) Vaikka tässä esimerkissä viitattiin kuritusväkivallan ylisukupolvisuuden katkeamiseen, nähtiin aineistossa sen myös edelleen jatkuvan.

Vanhemman kategoriaan liittyvien kulttuuristen odotusten muuttuminen toi ristiriitaisuuden kurittavan vanhemman kategoriaan. Kategoriaan liitettiin halu toimia lapsen parhaaksi ja lapsesta välittäminen, mutta toisaalta pelolla kasvattaminen ja lapselle kipua tuottava ja lasta vahingoittava käytös. Ristiriitainen vanhempi teki lapsesta hämmentyneen ja haavoittuvan.

Rakastava ja kurittava vanhempi voi olla lapselle hämmentävä: milloin vanhempi on hellä, milloin kipua tuottava ja pelättävä? Jos vanhempi on toistuvasti rakastava ja kurittava, voi lapsen tunnekehitys vaurioitua pahasti. Jotkut lapset ovat erityisen haavoittuvia tällaiselle kohtelulle. Ei lastenkasvatus aina helppoa ole, mutta negatiiviset kasvatusperinteet saivat jo jäädä. Pelolla, kivulla, häpeällä ja syyllisyydellä kasvattaminen on valitettavasti sukupolvesta toiseen siirtyvää perintöä. (HS 13/2008.)

Tässä vahingoitettu lapsi – kurittava vanhempi esimerkissä kurittava vanhempi on hämmentävä, lapselle kipua, pelkoa, häpeää ja syyllisyyttä tuottava, rakastava, kurittava sekä perinteiden jatkaja. Vahingoitetun lapsen kategoriaan yhdistettyjä ominaisuuksia ovat hämmentyneisyys, pelkäävyys, haavoittuvuus ja kehityksen häiriintymisen alttius. Kurittavan vanhemman kategoriaan liitetyt määreet nostavat esille kategoriaan sisältyvän, lasta vahingoittavan, ristiriitaisuuden. Vaihtelevasti kurittava ja rakastava vanhempi voi aiheuttaa lapsen psyykkiselle kehitykselle vakavia vaurioita. Kurittavan vanhemman kategoriaan liitetään olennaisesti perinteiden noudattaminen ja se asettuu osaksi kulttuuris-historiallista jatkumoa.

Vahingoittunut lapsi – kurittava vanhempi kategoriaparissa lapsiin kohdistuva kuritusväkivalta oli sitoutunut kategoriapariin ylisukupolvisesti. Kuritusväkivalta

vahingoitti lasta välittömästi, mutta sai myös vanhempana siirtämään kokemansa seuraavalle sukupovelle. Kasvatuskulttuurin nähtiin kuitenkin olevan muutoksessa, mikä teki vanhemman kategoriasta ristiriitaisen. Vanhempi saattoi olla sekä rakastava että käyttää kuritusväkivaltaa. Tällainen toiminta tuotti vahinkoa lapselle.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Kuritusta vai väkivaltaa?

Tässä tutkimuksessa olen tarkastellut, miten kuritusväkivalta konstruoituu Helsingin Sanomien julkaisuissa vuosina 1984–2020. Johtopäätösluvun aluksi esitän vielä keskeiset tulokseni ja lopuksi pohdin tutkimusprosessia eettisyyden ja luotettavuuden näkökulmasta. Kuritusväkivaltaa käsiteltiin Helsingin Sanomissa vuosien 1984–2020 aikana 135 julkaisuissa. Ilmiön näkyvyys kasvoi jatkuvasti vuosikymmenten aikana, mutta vuosittainen vaihtelu oli suurta. Merkittävä piikki julkaisutiheydessä tapahtui vuonna 2008, jolloin lehdessä käytiin vilkasta keskustelua mielipidepalstalla. Keskustelun virittäjinä lehdessä olivat erityisesti Lastensuojelun Keskusliitto sekä sosiaali- ja terveysalan toimijat. Lastensuojelujärjestöt, sosiaali- ja terveysalan toimijat sekä tutkijat saivatkin koko tutkittavalla ajalla eniten näkyvyyttä kuritusväkivallan määrittelijöinä.

Sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoiden näkyvyys ei ole yllättävää, sillä he ovat Suomessa perinteisesti toimineet lapsen pahoinpitelyn määrittelijöinä. (Pösö 1995, 37.) Helsingin Sanomissa näkyvyyttä saaneet tutkimukset ja tutkijat olivat myös yleensä sosiaali- ja terveysalalta. Lastensuojelujärjestöillä on puolestaan vahva rooli lasten oikeuksien esille tuojana Suomessa. Erityisesti Lastensuojelun Keskusliitto on ollut aktiivinen kuritusväkivaltaa ehkäisevässä työssä (Hyvärinen 2017, 7). Se on tehnyt kampanjoiden lisäksi kuritusväkivallan käytöstä ja asenteista useita selvityksiä, jotka saivat paljon näkyvyyttä myös Helsingin Sanomissa.

Vuosina 1984–2020 Helsingin Sanomissa puhuttiin kuritusväkivallasta hyvin kirjavin termein. Käytössä oli yhteensä 30 erilaista sanaa. Lukuisat paikallisesti ja tilanteisesti vaihtuvat nimitykset kertovat mielestäni siitä, kuinka laajasti tunnetusta ilmiöstä on kyse. Huolimatta monipuolisesta termistöstä lähes kaikki termit kietoutuivat sanojen kuritus, väkivalta, pahoinpitely tai rankaisu ympärille. Kurituksesta johdetut termit dominoivat aineistossa niin, että koko tutkimusajalla 90 % käytetyistä termeistä muodostui näistä sanoista. Vaikka *kuritus* hallitsi aineistoa, 1990-luvulla lehteen alkoi ilmestyä väkivalta - termejä, mutta niin käyttömäärät kasvoivat merkittävästi vasta 2000-luvulta alkaen. 2000–2020 välisellä ajalla kuritus -termien osuus kaikista käytetyistä termeistä oli enää 50 % ja

väkivalta -termien 39 %. Loput nimitykset oli johdettu sanoista pahoinpitely tai rankaisu, mutta näiden käyttö oli vähäistä suhteessa edellä mainittuihin.

Voidaan sanoa, että Helsingin Sanomissa kuritusväkivalta oli pääasiassa kuritusta ja ruumiillista kuritusta. Vuosi 2008 oli kuitenkin käännekohta, koska siihen asti jokaisessa aihetta käsittelevässä julkaisussa oli käytetty kurituksesta johdettua sanaa, mutta nyt tilanne muuttui. Lastensuojelun Keskusliiton vuosina 2006 ja 2007 toteutetussa Älä lyö lasta! -mediakampanjan yhteydessä lanseerattiin myös termi kuritusväkivalta (Sariola 2012), joka ilmestyi Helsingin Sanomien sivulle ensimmäisen kerran vuonna 2008. Väkivalta -termejä oli käytetty lehdessä jo 1990-luvulla, mutta kampanjan jälkeen lehteen ilmestyi uusi termi ja kuritusväkivaltaa kuvattiin yhä useammin väkivaltana kurituksen sijaan.

Muutos kuritusväkivallan nimityksissä heijasteli myös laajempaa näkökulmien laajentumista Helsingin Sanomissa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa. Kuritusväkivallasta käyty keskustelu käytiin lehdessä kolmen teeman ympärillä, joita olivat kasvatus, sosiaalinen ongelma ja rikos. Kasvatuksellinen näkökulma oli hallitseva 1990-luvulle asti, jonka jälkeen kuritusväkivalta sosiaalisena ongelmana sai enemmän näkyvyyttä. Kiinnostavaa on, että muutos tapahtui rinnakkain kuritusväkivallasta käytettyjen termien muutoksen kanssa, mutta ei kytkeytynyt sanavalintoihin. Esimerkiksi väkivalta -sanat eivät siis kuvanneet vain sosiaalista ongelmaa tai kuritus kasvatus, vaan termien kuvaavaa ilmiötä määriteltiin lehdessä uudestaan.

Siirtyminen kuritusväkivallasta kasvatuskeskusteluna kohti sosiaalisen ongelman tarkastelua ei ollut radikaali ja molempia teemoja oli nähtävissä vielä 2020-luvulla. Teemat kytkeytyivät kuitenkin erilaisiin kulttuurisiin ja ajallisiin keskusteluihin ja vahvistivat näkemystä siitä, että väkivallan rajat ovat kulttuuris-historiallisesti ja sosiaalisesti neuvoteltuja (ks. esim. Ronkainen 2017 ja Forsberg 2005). Kasvatus -teema liitti kuritusväkivallan osaksi sukupolvien ketjussa kulkevaa kasvatusperinnettä, joka edelleen saattoi olla joidenkin vanhempien valinta. Ilmiötä kuitenkin pääasiassa pidettiin ongelmallisena ja ei toivottuna.

Sosiaalisena ongelmana kuritusväkivalta puolestaan haluttiin nimenomaan erottaa kasvatuskeskustelusta. Kyse ei enää ollut vanhempien valinnoista ja asenteista, vaan syyt kuritusväkivallalle nähtiin syvemmällä vanhemmuuden haasteissa ja jopa

yhteiskunnallisissa rakenteissa. Myös huoli kuritusväkivallan seurauksista lapsille ja nuorille sai enemmän huomiota. Tähän ajattelutavan siirtymään voidaan katsoa kuuluvan myös käsitteen muutos ruumiillisesta kurituksesta kuritusväkivallaksi, sillä sen tarkoitus oli nimenomaan tehdä eroa kuritusväkivaltaan kasvatukseen liittyvänä toimintana (STM 2010, 16).

Kolmas teema, kuritusväkivalta rikoksena, säilyi hyvin samanlaisena koko tutkimusjakson ajan. Sitä esiintyi suhteessa edellä mainittuihin selkeästi vähemmän, mikä tekee vertailusta eri vuosikymmenten välillä haastavampaa. Teeman esiintyvyys kasvoi julkaisumäärien lisääntyessä, mutta merkittävää nousua ei tapahtunut. Tähän teemaan sisältyi rikosuutisointi, joissa tyypillisesti kuvattiin vanhempien lapsiinsa kohdistamia tekoja ja niistä tuomioistuimessa annettuja tuomioita. Tavanomaista oli nimetä yksittäisiä tekoja, kuten vanhempi ”tukisti” tai ”antoi luunapin”.

Kansainvälisissä lasten pahoinpitelyn ja kaltoinkohtelun uutisointia tarkastelevissa tutkimuksissa on huomattu, että rikosuutisointi saa selkeästi eniten huomiota mediassa. (ks. esim. Lonne & Parton 2014 ja Ho & Chan 2018.) Helsingin Sanomien kuritusväkivaltaa käsittelevissä artikkeleissa tilanne oli siis täysin toinen. Mielestäni kiinnostavinta rikos - teemassa oli läpi tutkimusajan 1984–2020 toistettu informaatio kuritusväkivallasta laissa kiellettynä tekona. Tämän voi tulkita siten, ettei kaikkia lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa katsota vieläkään julkisessa keskustelussa yksiselitteisesti vääräksi. Sen vuoksi on tarpeen edelleen valistaa lukijoita siitä, mitä laki sanoo asiasta.

6.2 Lapsi vanhemman varjossa

Helsingin Sanomien kuritusväkivaltaa käsittelevistä julkaisuista ajalla 2000–2020 löytyi tarkastelussa neljä erilaista lapsi – vanhempi kategoriaparia. Näitä olivat näkymätön lapsi – väkivaltainen vanhempi, näkymätön lapsi – kurittava vanhempi, vahingoittunut lapsi – väkivaltainen vanhempi ja vahingoittunut lapsi – kurittava vanhempi. Kategoriapareista kaksi ensin mainittua olivat selkeästi yleisimpiä ja esiintyivät aineistossa toisiinsa verrattuna lähes tasaväkisesti.

Kaikissa lapsi – vanhempi kategoriapareissa lapsi määrittyi pitkälti vanhemman kautta. Vanhemman kategoriaan liitettiin runsaasti toimintoja ja lapsi typistyi näiden kohteeksi. Huomaamattomin lapsi oli kategoriaparissa näkymätön lapsi – kurittava vanhempi. Tuolloin

lapsi oli toiminnan kohde, vanhemman kurittama, tukistama, näpöyttämä ja niin edelleen. Näkymätön lapsi – väkivaltainen vanhempi kategoriaparissa lapsen kategoria oli hivenen rikkaampi. Lapsi koki väkivaltaa ja jopa kertoi siitä. Siitä huolimatta lapsen kokemukselle tai kertomukselle ei annettu ääntä. Huomio oli siinä mitä vanhempi tekee ja miksi. Tutkimustulos myötäilee kansainvälisiä tutkimuksia lapsen pahoinpitelyn ja kaltoinkohtelun saamasta medianäkyvyydestä. Myös niissä on huomattu median jättävän lapset näkymättömiksi ja väkivallan uhreja on kielellisillä valinnoilla objektisoitu (Maydell 2018; Lonne & Gillespie 2014; Goddard & Saunders 2000, 37).

Kurittava vanhempi oli perinteisten kasvatuseräiden ja -tapojen jatkaja. Tälle löytyi ymmärrystä, toisinaan jopa hyväksyntää erityisesti näkymätön lapsi – kurittava vanhempi kategoriaparissa. Siinä vanhemman ja lapsen suhteeseen kietoutui kysymys vanhemman oikeudesta valita kasvatustapansa ja velvollisuuteen suojella lasta. Kurittava vanhempi oli tuolloin universaali ilmiö, jonka juuret olivat syvällä kulttuurissa. Vahingoittunut lapsi – kurittava vanhempi kategoriaparissa nousi vahvemmin esille kuritusväkivallan ylisukupolvisuus vahingollisena perintönä. Vahingoitetusta lapsesta tuli lopulta kurittava vanhempi. Tällöin kurittavan vanhemman kategoriaan liittyi myös ymmärrys muuttuneista odotuksista vanhemmuudelle. Vanhempi tahtoikin vain parasta lapselleen, mutta väärillä keinoilla. Lapsen tämä vanhemman käytös teki haavoittuvaiseksi. Vahingoittunut lapsi – väkivaltainen vanhempi kategoriaparissa lapsi nähtiin myös haavoittuvana, mutta syy oli vanhemman ja lapsen suhteeseen kietoutuvassa valta-asemassa. Sekä vanhempaan että lapseen liitettiin psyykkisiä haasteita, mutta ne korostuivat lapsen kohdalla. Kaikista kategoriapareista lapsi oli tässä fyysisesti ja psyykkisesti heikoimmassa asemassa.

Aineistosta nousi esille toistuvasti neuvottelu väkivaltaisen ja kurittavan vanhemman kategorioiden välillä. Kategoriaan väkivaltainen vanhempi liittyy voimakkaita kulttuurisia oletuksia. Väkivaltainen vanhempi vaarantaa lapsen terveyden, jopa hengen. Samalla hän rikkoo vanhempi-lapsi kategoriaparin kautta tulevaa velvollisuuttaan suojella lasta. Väkivaltaisen vanhemman kategoriaan liittyy myös sellainen marginaalisuus, jota kurittavan vanhemman kategoriaan ei yhdistetty. Kurittavan vanhemman kategoria sisälsi puolestaan oletuksen ankarasta ja lasta (yleensä fyysisesti) rankaisevasta vanhemmasta. Toisin kuin väkivaltainen vanhempi, kurittava vanhempi toteuttaa vanhempi -kategorialle annettua kasvattajan tehtävää. Näin siitä huolimatta, että kategoriaan yhdistettyjä kasvatuseräitä pidettiin haitallisina.

6.3 Kuritusväkivaltaa tutkimassa

Pohdin tässä luvussa tutkimuksen eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyviä kysymyksiä. Lapsiin kohdistuva väkivalta on aiheena sensitiivinen ja usein vahvoja tunteita herättävä. Tutkijana en ole neutraali tai irti näistä kokemuksista, mutta omien tutkimuksellisten valintojen yhteiskuntapoliittisia ja ideologisia kytköksiä on tärkeää ymmärtää (Pohjola 2003, 54). Oma näkemyseni kuritusväkivallasta tulee ilmi jo johdannossa, jossa perustelen aiheen valintaa sillä, että se on tärkeä niin kauan, kunnes ketään lasta ei enää satuteta kasvatustarkoituksessa. Lisäksi tietoisella valinnallani käytän käsitettä *kuritusväkivalta* ruumiillisen kurituksen tai kurituksen sijasta kytken tutkimusaiheen väkivalta -keskusteluun sen sijaan, että lähestyisin ilmiötä esimerkiksi kasvatuksen kautta. Omien ideologisten lähtökohtien tunnistaminen ei välttämättä tarkoitaakaan neutraaliuden vaatimusta, vaan yhteiskunnallisen tutkimuksen tulee kantaa vastuuta esimerkiksi lasten oikeuksien toteutumisesta (Hurtig & Laitinen 2003, 105–106).

Henkilökohtaisesti tulkitsen kuritusväkivallan sosiaalisesti ongelmaksi, mutta tutkimusasetelmassa kysymys kuritusväkivallan luonteesta on avoin. Motiivini tutkimuksen teolle on ollut lisätä tietoa kuritusväkivallasta kulttuurissamme elävänä ilmiönä. Tämä edellytti omien tulkintojen kriittistä reflektointia läpi tutkimuksen ja toistuvaa paluuta aineiston äärelle. Vahvistaakseni tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta suhtauduin kriittisesti ensimmäisiin mielikuviin ja olettamuksiin aineistosta ja pyrin sen sijaan argumentoimaan valintoja aineistosta käsin. Lisäksi kirjoitin analyysiprosessia auki tarkasti valintojani avaten, jotta ne olisivat nähtävillä myös lukijalle.

Tutkimukseni kohdistuu lapsiin, mutta on siinä mielessä Kallion (2010, 163) mukaan epäsuoraa tutkimusta, että siinä ei ole kohdattu lapsia ja sanomalehtiaineisto on tuotettu alun perin muuta kuin tutkimuskäyttöä varten. Tällöin keskeistä on tutkijan kyky tunnistaa sekä konteksti, jossa aineisto on laadittu että oma valta suhteessa tutkimustulosten julkaisun vaikutuksiin. (Kallio 2010, 177–184). Lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa tarkastellessa pidän tärkeänä tiedostaa lapsen asema yhteiskunnassa. Lapsilla ei ole samanlaista mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa heitä koskevaan keskusteluun kuin aikuisilla, mikä asettaa erityisen eettisen velvollisuuden huolellisuuteen ja vaikutusten arviointiin.

Sanomalehden käyttö tutkimusaineistona ei julkisen luonteensa vuoksi vaadi tutkimuslupaa. Luotettavuus, avoimuus, kriittisyys ja rehellisyys kuuluvat joka tapauksessa hyvään tieteelliseen käytäntöön (Pohjola 2003, 59). Tutkimuksessani tämä tarkoittaa muun muassa täsmällisyyttä aineiston analyysissä ja uskollisuutta aineistolle. Tutkimusprosessin aikana aineistosta löytyi kiehtovia kohtia, jotka olisivat olleet huomiota herättäviä. Analyysin tavoitteena on kuitenkin paikantaa toistuvia piirteitä ja luoda niiden kautta kokonaiskuvaa ilmiöstä, ei korostaa yksittäisiä (raflaavien) seikkoja perusteetta.

Tutkimuksen edetessä esille nousi toisaalta myös asiakokonaisuuksia, jotka eivät tuntuneet sopivan jo hahmottamaani tutkimuksen rakenteeseen. Tiettyjen asioiden häivyttäminen tai korostaminen ilman perusteltua syytä haavoittaisi tutkimuksen luotettavuutta. Huolellisesti toteutettu analyysi kunnioittaa myös aineistona olevien julkaisujen kirjoittajia. Suurin osa teksteistä on julkaistu nimellä ja aineiston tuottajien kunnioittaminen velvoittaa niin ikään huolelliseen analyysiin.

Tutkimuskysymykset olivat tietysti tärkein aineiston analyysia ohjaava kehys, mutta tutkimusaineistoni olleessa laaja jouduin tekemään valintoja sen suhteen, mihin lähempi tarkasteluni kohdistuu. Tämän vuoksi ensimmäisessä tulosluvussa käsitellään koko tutkittavana olevaa ajanjaksoa ja toisessa analysoidaan tarkemmin rajatumpaa osaa aineistosta. Kategoria-analyysia ei olisi aineiston koon vuoksi ollut mahdollista tehdä koko aineistolla. Myös tutkielman laajuus asettaa rajat sille, mitä siihen voidaan mahduttaa. Olisi ollut kiinnostavaa esimerkiksi vertailla vanhempi – lapsi kategoriaparissa tapahtuvia muutoksia 1980-luvulta 2020-luvulle. Yhdessä tutkimuksessa ei kuitenkaan voida kuvata kuritusväkivalta -ilmiötä läpikotaisin, eikä tässäkään tutkimuksessa aineistoa ole niin sanotusti tyhjennetty. Sen sijaan olen pyrkinyt läpinäkyvyyteen sen suhteen, mitä tutkimukseen on valittu ja mitä puolestaan jätetty pois.

Kuritusväkivaltaa on tutkittu Suomessa pääasiassa siitä näkökulmasta, miten yleistä se on ja kuinka moni hyväksyy kuritusväkivallan käytön. Niissä on huomattu tärkeä kehitys asenteiden ja kuritusväkivallan käytäntöjen suhteen, mutta myös se, että edelleen kolmannes suomalaisista käyttää kuritusväkivaltaa (Hyvärinen 2017, 16). Kun halutaan ymmärtää näitä tuloksia ja vaikuttaa tähän sitkeästi kulttuurissamme elävään ilmiön, olisi monipuolisempi tarkastelu tärkeää.

Kyselytutkimuksissa on noussut esille ristiriita vanhempien asenteiden ja käytännön välillä ja se puhutti myös Helsingin Sanomissa. Kuritusväkivaltaa ei hyväksytä, mutta asiantuntijoilla ja vanhemmilla tuntuu olevan eri näkemys siitä, mikä on kuritusväkivaltaa. Toisaalta myös asiantuntijat ovat muuttaneet näkemyksiään esimerkiksi niin kutsutun jäähypenkin suhteen, jota aikaisemman suosittelun sijaan pidetään nykyisin lapselle haitallisena. Tähän tutkimukseen valittu tapa tarkastella kuritusväkivaltaa sosiaalisesti rakentuneena auttaa ymmärtämään kuritusväkivallan ilmiötä huomioiden sen uusintuva luonne. Tutkimukseni kohteena oli kuritusväkivallan määrittely mediassa, jossa tavallisia kansalaisia enemmän tilaa saivat asiantuntijat. Kiinnostavaa olisikin seuraavaksi selvittää, miten vanhemmat konstruoivat kuritusväkivaltaa, millaista kuritusväkivalta on vanhempien kuvaamana.

LÄHTEET

Biljduchkin, Katriina, Helena Ewalds, Johanna Hietämäki, Hanna Kettunen, Tanja Koivula, Jukka Mäkelä, Suvi Nipuli, Martta October, Joonas Peltonen ja Reetta Siukola (2020): Väkivaltakäsitteiden sanasto. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 2020:1. Saatavilla https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139150/URN_ISBN_978-952-343-211-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y Luettu 20.3.2020.

Burr, Vivien (2003): *Social Constructionism*. London: Routledge.

Danielsson, Petri & Juha Kääriäinen (2017): Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2016. Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Helsingin yliopisto. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. *Katsauksia* 2017:23. Saatavilla https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/225915/Katsauksia_23_Danielsson_Kääriäinen_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 8.9.2020.

Donnelly, Michael & Murray A. Straus: Current State of Theory. Teoksessa Donnelly, Michael; Murray A. Straus (toim.): *Punishment of Children in Theoretical Perspective*. Yale University Press, New Haven 2005, 3–18.

Ellonen, Noora (2007): Lapsiin kohdistuva väkivalta tutkimuskohteena. Teoksessa Ellonen, Noora, Janne Kivivuori ja Juha Kääriäinen: *Lapset ja nuoret väkivallan uhreina*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitos. Poliisiammattikorkeakoulu. *Tiedotteita* 2007:64, 11–20. Saatavilla https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86769/Lapset%20ja%20nuoret_tiedotteita64.pdf?sequence=1&isAllowed=y Luettu 10.9.2020.

Ellonen, Noora, Juha Kääriäinen, Venla Salmi ja Heikki Sariola (2008): Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset. Tutkimus peruskoulun 6. ja 9. luokan oppilaiden kokemasta väkivallasta. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Poliisiammattikorkeakoulu. *Raportteja* 2008:71. Saatavilla https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86796/lapsiuhritutkimus_raportti%2071.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 5.9.2020.

Ellonen, Noora (2012): Kurin alaiset. Lasten ja vanhempien välisten ristiriitojen ratkaiseminen perheissä. Poliisiammattikorkeakoulu. *Raportteja* 2012:103. Saatavilla https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86741/Raportteja103_www.pdf Luettu 10.9.2020.

Fairclough, Norman (1997): *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.

Fagerlund, Monica, Marja Peltola, Juha Kääriäinen, Noora Ellonen ja Heikki Sariola (2014): Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013. Lapsiuhritutkimuksen tuloksia. Poliisiammattikorkeakoulu. *Raportteja* 2014:110. Saatavilla <https://www.theseus.fi/handle/10024/86726>. Luettu 5.9.2020.

Fréchette, Sabrina, Michael Zoratti ja Elisa Romano (2015): What is the Link Between Corporal Punishment and Child Physical Abuse? *Journal of Family Violence* 30:2, 135-148.

Forsberg, Hannele: Havaita, nimetä, uudelleen määrittää, vaieta. Lapsia koskevan kotiväkivallan kategorisoinnista. Teoksessa Aatsinki, Ulla & Johanna Valenius (toim.): Ruumiita ja mustelmia. Näkökulmia väkivallan historiaan. Gummerus, Saarijärvi 2005, 74–90.

Forsberg, Hannele: Konstruktionistinen lähestymistapa perheeseen. Teoksessa Jallinoja, Riitta, Helena, Hurme ja Kimmo Jokinen (toim.): Perhetutkimuksen suuntauksia. Gaudeamus Oy, Helsinki 2015, 123–138.

Garfinkel, Harold (1967): *Studies in Ethnomethodology*. Campridge: Polity Press.

Goddard, Chris; Bernadette J. Saunders (2000): The Gender Neglect and Textual Abuse of Children in the Print Media. *Child Abuse Review* 9:1, 37–49.

Hall, Stuart (1997): *Representation. Cultural Representations and Signifying Practices*. S London: Sage.

Halme, Nina, Lilli Hedman, Riikka Ikonen ja Rika Rajala (2018): Lasten ja nuorten hyvinvointi 2018. Kouluterveyskyselyn tuloksia. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Työpäpaperi 2018:15. Saatavilla https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136748/URN_ISBN_978-952-343-115-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 3.9.2020.

Harrikari, Timo (2004): Alaikäisyys ja rikollisuuden muuttuvat tulkinnat suomalaisessa lainsäätämiskäytännössä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Hearn, Jeff (1998): *The violences of men. How men talk about and how agencies respond to men's violence to women*. London: Sage.

Herkman Juha: Journalismi markkinoilla. Konserni- ja mediajournalismia. Teoksessa: Väliverronen Esa (toim.): *Journalismi murroksessa*. Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki 2009, 32–49.

Ho, Grace W.K. & Athena C.Y. Chan (2018): Media Portrayal of a Hidden Problem. An Analysis of Honkong Newspaper Coverago of Child Maltreatment in 2016. *Child Abuse & Neglect* 83:1, 62–73.

Hove Thomas, Hye-Jin Paek ja Thomas Isaacson; Richard T. Cole (2013): Newspaper Portrayals of Child Abuse: Frequency of Coverage and Frames of the Issue. *Mass Communication and Society* 16:1, 89–108.

Hoynes, William: Media and the Construction of Social Problems. Teoksessa Treviño, Javier A. (toim.): *The Campridge Handbook of Social Problems*. Campridge University Press, Campridge 2018, 477–496.

Hämäläinen, Juha (2007): Lastensuojelun kehityslinjoja. Tutkimus Suomen lastensuojelun aatepohjasta ja oppihistoriasta. Kuopio: Snellman-instituutti.

Hyvärinen, Sauli (2017): Piiskasta jäähypenkkiin. Suomalaiset kasvatustasenteet ja kuritusväkivallan käyttö 2017. Lastensuojelun keskusliiton verkkojulkaisu 2/2017.

Saatavilla: <https://www.lskl.fi/materiaali/lastensuojelun-keskusliitto/Piiskasta-jaahypenkkiin-1.pdf>. Luettu: 4.9.2020.

Jayyusi, Lena (1984): *Categorization and the Moral Order*. International Library of Phenomenology and Moral Sciences.

Jokinen, Arja; Kirsi, Juhila; Eero Suoninen: Esipuhe ja lukuohje. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi, Juhila ja Eero Suoninen: *Kategoriat, kulttuuri & moraali*. Vastapaino, Tampere 2012, 9–15.

Juhila, Kirsi: Ongelmat, niiden selittäminen ja kategoriat. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi, Juhila ja Eero Suoninen: *Kategoriat, kulttuuri & moraali*. Vastapaino, Tampere 2012, 131–173.

Juhila, Kirsi; Jokinen, Arja; Suoninen, Eero: *Kategoria-analyysin juuret*. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi, Juhila ja Eero Suoninen: *Kategoriat, kulttuuri & moraali*. Vastapaino, Tampere 2012, 17–43.

Juhila, Kirsi; Jokinen, Arja; Suoninen, Eero: *Kategoria-analyysin teesit*. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi, Juhila ja Eero Suoninen: *Kategoriat, kulttuuri & moraali*. Vastapaino, Tampere 2012, 45–87.

Juhila, Kirsi (2021a): *Koodaaminen*. Teoksessa Jaana Vuori (toim.): *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Saatavilla <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/koodaaminen/> Luettu 10.3.2021.

Juhila, Kirsi (2021b): *Teemoittelu*. Teoksessa Vuori, Jaana (toim.): *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Saatavilla <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/> Luettu 10.3.2021.

Jyrkiäinen, Jyrki: *Sanomalehdistö*. Teoksessa: Nordenstreng, Kaarle & Hannu Nieminen, (toim.) *Suomen mediamaisema*. Vastapaino, Tampere 2017.

Järviluoma, Helmi & Irene Roivainen (1997): *Jäsenkategorisoinnin analyysi kulttuurisena metodina*. *Sosiologia* 34:1, 15–25.

Kansallinen mediatutkimus (2020): *Lehtien lukijamäärät*. Media Audit Finland. Saatavilla https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2021/01/KMT_2020_lukijamaarat-26-01-2021.pdf. Luettu 11.4.2021.

Karkulehto, Sanna, Leena-Maija Rossi ja Minna Halonen (toim.) 2017: *Sukupuoli ja väkivalta. Lukemisen etiikka ja politiikka*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Kontio, Minna (2007): ”Lapsi sanoi ei”: *moraalisen paniikin ilmentyminen lapsen seksuaalisen hyväksikäytön uutisoinnissa maakuntalehdessä vuosina 2005–2006*. Jyväskylän yliopisto. Sosiaalityön Pro gradu.

Korpilahti, Ulla (toim.) 2018: Kansallinen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelman tavoite- ja toimenpidesuunnitelma 2018–2025. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136205/URN_ISBN_978-952-343-082-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 9.9.2020.

Krug, Etienne G., Linda L. Dahldberg, James A. Mercy, Anthony B. Zwi ja Rafel Lozano (toim.) 2015: Väkivalta ja terveys maailmassa. WHO:n raportti. Maailman terveysjärjestö WHO. Saatavilla: https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/full_fi.pdf. Luettu 10.9.2020.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983/361

Leinamo, Hanna (2019): Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö sanomalehdissä 2008 ja 2018. Jyväskylän yliopisto. Sosiaalityön Pro gradu.

Lepistö, Sari (2010): Nuorten kokema väkivalta. Malli hyvinvoinnista ja selviytymisestä. Väitöskirja, Tampereen yliopiston hoitotieteen laitos. Saatavilla <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66653/978-951-44-8223-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu: 5.9.2020.

Lonne, Bob & Kerri Killespie (2014): How Do Australian Print Media Representations of Child Abuse and Neglect Inform the Public and System Reform? Stories place undue emphasis on social control measures and too little emphasis on social care responses. *Child Abuse & Neglect* 38:5, 837–850.

Lonne, Bob & Nigel Parton (2014): Portrayals of Child Abuse Scandals in the Media in Australia and England: Impacts on Practice, Policy, and Systems: Most media coverage distorts the public understandings of the nature of child maltreatment. *Child Abuse & Neglect* 38:5, 822–836.

Maydell, Elena (2018): ‘It Just Seemed Like Your Normal Domestic Violence’. *Ethnic Stereotypes in Print Media Coverage of Child Abuse in New Zealand. Media Culture and Society* 40:5, 707–724.

McDevitt, Suzanne (1996): The impact of news media on child abuse reporting. *Child Abuse & Neglect* 20:4, 261–274.

Mendes, Philip (2000): Social Conservatism vs. Social Justice: The Portrayals of Child Abuse in the Press in Victoria, Australia. *Child Abuse Review* 9:1, 49–61.

Niemi, Johanna, Heini Kainulainen ja Päivi Honkatukia: Johdanto. Teoksessa Niemi, Johanna, Heini Kainulainen ja Päivi Honkatukia (toim.): Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Vastapaino, Tampere 2017, 5–9.

Nieminen, Hannu & Mervi Pantti (2009): Media markkinoilla. Helsinki: Loki-Kirjat.

Nikander, Pirjo: Jäsenkategoria-analyysi ja haastattelun kulttuuriset järjestykset. Teoksessa: Hyvärinen, Matti, Pirjo Nikander ja Johanna Ruusuvuori (toim.): Haastattelun analyysi. Vastapaino, Tampere 2010, 242–268.

Nousiainen, Kirsi, Päivi Petrelius ja Laura Yliruka (toim.) 2016: Puheista tekoihin! Ylisukupolvisten ongelmien ehkäiseminen lastensuojelussa ja perhe- ja sosiaalipalveluissa. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Työpaperi 2016:20. Saatavilla https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130733/työ2016_20_Puheista%20tekoihin_WEB.23.6.16.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 3.9.2020.

Notko, Marianne (2000): Väkivalta parisuhteessa ja perheessä. Jyväskylän yliopisto. Perhe- tutkimusyksikkö. Julkaisuja 2000:11.

October, Martta (toim.) 2018: Lasten, nuorten ja aikuisten kokemuksia väkivallasta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kysely- ja väestötutkimuksen tuloksia. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 2018:28. Saatavilla https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137106/URN_ISBN_978-952-343-160-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 3.9.2020.

Paavilainen, Eija & Tarja Pösö: Lasten kokema perheväkivalta käsitteinä ja ilmiönä. Teoksessa Paavilainen, Eija; Tarja Pösö: Lapset, perhe ja väkivaltatyö. WSOY, Helsinki 2003,13–72.

Pietikäinen, Sari & Anne Mäntynen (2009): Kurssi kohti diskurssia. Tampere: Vastapaino.

Piispa, Matti (2007): Älä lyö lasta -kampanjan mediajulkisuus. Haaste 4:7, 10–11.

Pulma, Panu: Kerjuuluvasta perhekuntoutukseen: Lapsuuden yhteiskunnallistuminen ja lastensuojelun kehitys Suomessa. Teoksessa Pulma, Panu & Turpeinen, Oiva, Suomen lastensuojelun historia. Lastensuojelun keskusliitto, Helsinki 1987, 11–249.

Pösö, Tarja: Lasten pahoinpitely lastensuojelussa. Ollako vai eikö olla? Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi Juhila ja Tarja Pösö (toim.): Sosiaalityö, asiakkuus ja sosiaaliset ongelmat. Sosiaaliturvan Keskusliitto, Helsinki 1995, 32–53.

Reuters instituutti, Digital News Report: Suomen maaraaportti 2020. Saatavilla https://www.mediaalantutkimussaatio.fi/wp-content/uploads/Reuters-Uutismediaverkossa_raportti-Suomi_2020.pdf. Luettu 11.4.2020.

Raittila, Pentti, Kari Koljonen ja Jari Väliverronen (2010): Journalism and School Shootings in Finland 2007–2008. Tampere: Tampere University Press.

Rikoslaki 1889/39, 24. luku 9§

Roivainen, Irene (1999): Sokeripala metsän keskellä. Lähiö sanomalehden konstruktiona. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 1999:2.

Ronkainen Suvi: Mitä väkivalta on? Erontekojen tärkeydestä, yhteyksien näkemisestä. Teoksessa Niemi, Johanna; Kainulainen, Heini; Honkatukia, Päivi (toim.): Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Vastapaino, Tampere 2017, 19–35.

Rossi, Leena-Maija & Sanna Karkulehto: Johdanto. Lukemisen etiikka ja politiikka sukupuolen ja väkivallan risteyksessä. Teoksessa Rossi, Leena-Maija; Sanna Karkulehto

(toim.): Sukupuoli ja väkivalta. Lukemisen etiikka ja politiikka. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 2017, 9–21.

Ruusuvuosi, Johanna: Harvey Sacks. Arkielämän metodit ja keskusteluanalyysi. Teoksessa Hänninen, Vilma, Jukka Partanen & Oili-Helena Ylijoki (toim.): Sosiaalipsykologian suunnannäyttäjät. Vastapaino, Tampere 2017, 383–403.

Russa, Mary B. & Christina M. Rodriguez (2010): Physical discipline, Escalation and Child Abuse Potential. Psychometric Evidence for the Analog Parenting Task. *Aggressive Behaviour* 36:4, 251–260.

Sacks, Harvey: On the Analysability of Stories by Children. Teoksessa Coulter Jeff (toim.): *Ethnomethodological Sociology*. Edward Elgar Publishing Company, Aldershot 1972, 254–270.

Sacks, Harvey: Notes on Methodology. Teoksessa Atkinson Maxwell J. & John Heritage (toim.): *Structures of Social Actions. Studies in Conversation Analysis*. Cambridge University Press, Cambridge 1984, 21–27.

Saint-Jacques, Marie Christine, Patrick Villeneuve, Daniel Turcotte ja Sylvie Drapeau (2012): The Role of Media in Reporting Child Abuse. *Journal of Social Research* 38:3, 292–304.

Sariola, Heikki (2012): Kuritusväkivaltaa koskevat asenteet ja lapsiin kohdistuvan väkivallan kehitystrendejä Suomessa. Lastensuojelun Keskusliiton Taloustutkimuksella teettämän kyselyn tulokset. Lastensuojelun Keskusliitto. Saatavilla: https://www.lskl.fi/materiaali/lastensuojelun-keskusliitto/LSKL_Kuritusvakivaltaa_koskevat_asenteet_ja_lapsiin_kohdistuvan_vakivallan_kehitystrendeja_Suomessa.pdf. Luettu 3.9.2020.

Satka, Mirja, Johanna Moilanen ja Johanna Kiili (2002): Suomalaisen lapsipolitiikan mutkainen tie. *Yhteiskuntapolitiikka* 67:3. Saatavilla: <http://www.julkari.fi/handle/10024/101380>. Luettu 30.10.2020

Scott, Marvin B. & Stanford M. Lyman (1968): Accounts. *American Sociological Review* 33:1, 46–62.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2010): Älä lyö lasta! Kansallinen lapsiin kohdistuvan kuritusväkivallan vähentämisen toimintaohjelma 2010-2015. Saatavilla: http://lapsiasia.fi/wp-content/uploads/2015/04/ala_lyo_lasta.pdf. Luettu 5.9.2020.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2013): Selvitystyön suunnitelma -Epäkohdat ja kaltoinkohtelu lastensuojelun sijaishuollossa 1930- ja -80-lukujen välisellä ajanjaksolla. Saatavilla: stm.fi. Luettu 1.10.2020

Syrjälä, Hanna (2007): Väkivalta lööppijulkisuudessa. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. Julkaisuja, sarja 2007: A101.

Söderholm, Annalis & Satu Kivitie-Kallio: Lapsen kaltionkohtelu. Ihmisoikeuskysymys ja kansanterveysongelma. Teoksessa Söderholm, Annalis & Satu Kivitie-Kallio (toim.): Lapsen kaltoinkohtelu. Kustannus Oy Duodecim, Helsinki 2012, 14–21.

Söderholm, Annalis & Johanna Politi: Lapsen laiminlyönti. Teoksessa Söderholm, Annalis & Satu Kivitie-Kallio (toim.): Lapsen kaltoinkohtelu. Kustannus Oy Duodecim, Helsinki 2012, 76–97.

Taskinen, Sirpa (toim.) 2003: Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ja pahoinpitelyn selvittäminen. Asiantuntijaryhmän suosituksen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle. Stakes. Oppaita 2003:55.

Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2018): Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vuori, Jaana (2021a): Mediatekstit. Teoksessa Vuori, Jaana (toim.): Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/palvelut/menetelmaopetus/>. Luettu 11.4.2021.

Vuori, Jaana (2021b): Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa: Jaana Vuori (toim.): Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/> Luettu 10.3.2021.

Venäläinen, Satu (2017): Women as perpetrators of violence. Meanings of gender and violence in the tabloid press and in the narratives of women imprisoned for violent crimes. Helsingin yliopisto. Väitöskirja. Saatavilla <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/225929/WOMENASP.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Luettu 12.4.2021.

Väliverronen, Esa: Journalismi kriisissä? Teoksessa: Väliverronen Esa (toim.): Journalismi murroksessa. Gaudeamus Helsinki University Press, Helsinki 2009, 13-31.

Watson, Rod (1997): Categorization and the Later Work of Harvey Sacks. Paper prepared for a special issue of journal *Raisons Pratiques*. Paris: Ecole es Hautes Etudes en Sciences Sociales.

Wiio, Osmo A. & Kaarle Nordenstreng: Viestintäjärjestelmä. Teoksessa Nordenstreng Kaarle; Hannu Nieminen (toim.): Suomen mediamaisema. Vastapaino, Tampere 2017, 13–31.

Zolotor, Adam, Adrean Theodore, Jen Jen Chang, Molly C. Berkoff ja Desmond K. Runyan (2008): Speak Softly and Forget the Stick. *American Journal of Preventive Medicine* 35:4, 364–369.

Zolotor, Adam.J & Megan E. Puzia (2010): Bans Against Corporal Punishment. A Systematic Review of the Laws, Changes in Attitudes and Behaviours. *Child Abuse Review* 19:1, 229–247.

LIITTEET

Julkaisut vuosi 1984

1. 14.1.1984 Väkivaltaisuus "periytyy", ellei kierrettä katkaista ajoissa. Helsingin Sanomat. Alakerta. Terttu Arajärvi.
2. 22.2.1984 Perheen fasadin takana. Helsingin Sanomat. Kulttuuri. Timo-Erkki Heinonen.
3. 9.7.1984 Kuritus ei kasvata lasta. Helsingin Sanomat. Radio/tv. Osmo Jokinen.
4. 22.8.1984 Perheen suojojissa. Helsingin Sanomat. Pääkirjoitukset.

Julkaisut vuosi 1985

1. 7.9.1985 Tiesitkö sinä tämän. Helsingin Sanomat. Horisontti. Koonnut Leena Koljonen.

Julkaisut vuosi 1987

1. 11.1.1987 Kuria vai kuritusta. Helsingin Sanomat. Sunnuntai. Irma Stenbäck.
2. 28.3.1987 Höyhenten pölinää. Helsingin Sanomat. Horisontti. Jorma Rotko.

Julkaisut vuosi 1990

1. 24.4.1990 Lapsia kasvatetaan piiskalla yhä lain kiellosta huolimatta. Tutkimuksessa löytyi inestitapauksia oletettua vähemmän. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Päivi Repo.
2. 26.4.1990 Kuritus ei kasvata. Helsingin Sanomat. Pääkirjoitus.
3. 24.4.1990 Lasten ruumiillinen kuritus yhä yleistä. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Päivi Repo.

Julkaisut vuosi 1992

1. 21.5.1992 Suomi-kuva kirkastuu. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Jaakko Tahkolahti.
2. 7.9.1992 Pahoinpitely on rikos kotonakin. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Matti Granfelt.

Julkaisut vuosi 1993

1. 18.12.1993 Vanhemmalle oikeus satuttaa? Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Leena Taanila-Hall.

2. 20.12.1993 Lapselle tukea ja rajoja. Helsingin Sanomat. Mieli­pide. Toivo Rönkä.
3. 23.12.1993 Kuritus vahingoittaa lasta. Helsingin Sanomat. Mieli­pide Jaana Haapasalo ja Minna Hämäläinen.
4. 27.12.1993 Kurittamista ei tarvita. Helsingin Sanomat. Mieli­pide. Heikki Sariola ja Unto Järvinen.

Julkaisut vuosi 1994

1. 11.3.1994 Vä­kivalta on ke­hno vastaus. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Säde Nenonen.
2. 8.4.1994 Mannerheimin lastensuojeluliitto selvitti lasten hyvinvointia ja kyseli tukistuksista, alkoholista ja D-vitamiinista­kin. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Hil­kka Piirto.

Julkaisut vuosi 1995

1. 5.10.1995 Mannerheimin Lastensuojeluliitto vaatii perhetukien säilyttämistä. Syrjäytyminen ja rikollinen ura alkavat usein jo lapsuudessa. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Marjut Lindberg.

Julkaisut vuosi 1997

1. 4.2.1997 Tukistusta vaikea puolustaa Lisensiaatintyön tekijä pohtii, onko lapsen kuritus mistään näkökulmasta sallittua tai suotavaa. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Timo Siukonen.
2. 16.8.1997 Tuore amerikkalaistutkimus: Tutkimus: Ruumiillinen kuritus lisää lasten tottelemattomuutta. Helsingin Sanomat. Kotimaa Päivi Repo.
3. 28.11.1997 Ihmisoikeustoimikunta: Lapsen kuritus on vastoin ihmisoikeussopimusta. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Susanna Reinboth.

Julkaisut vuosi 1998

1. 12.5.1998 Lapsi tarvitsee vanhemmilta perusteltuja rajoja. Helsingin Sanomat. Mieli­pide. Toivo Rönkä.
2. 5.8.1998 On jaksettava ojentaa. Helsingin Sanomat. Mieli­pide. Katja Kanerva.
3. 12.8.1998 Kuritustakin tarvitaan. Helsingin Sanomat. Mieli­pide. Keijo Vuori.
4. 20.9.1998 Lapsuusiän kuritus on riski. Helsingin Sanomat. Pääkirjoitus: Vieraskynä. Jaana Haapasalo.
5. 23.9.1998 Miten kohdella lapsiaan. Helsingin Sanomat. Pääkirjoitus. Arja Leppänen.

6. 24.9.1998 Britannia joutuu rajoittamaan lasten ruumiillista kuritusta. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Juha Sainio.

Julkaisut vuosi 1999

1. 27.2.1999 Käskeminen vaihtui ohjaavaksi kasvatukseksi. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Irma Stenbäck.

Julkaisut vuosi 2000

1. 19.1.2000 Britannia ei kiellä lasten kuritusta. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Juha Sainio.
2. 19.1.2000 Kielto tuli syksyllä. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Juha Sainio.

Julkaisut vuosi 2001

1. 4.9.2001 Turvatalot auttavat kaikkia nuoria. Helsingin Sanomat. Pääkirjoitus.
2. 8.9.2001 Skotlanti rajoittaa lasten ruumiillista kuritusta. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Annamari Sipilä.
3. 9.12.2001 Väitös: Oma kasvatus muovaa vanhemmuutta. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Riitta Kiipula.

Julkaisut vuosi 2002

1. 12.1.2002 Otan mieluummin selkäsaunan kuin arestia tai menetän viikkorahaa. Helsingin Sanomat. Nuorten posti. Nimi. Eetu 13v.
2. 12.1.2002 Ruumiillinen kuritus on väkivaltaa. Helsingin Sanomat. Kotimaa: Nuorten posti.
3. 9.2.2002 Vanha polvi ihmettelee kurin puutetta. Helsingin sanomat. Nuorten posti.

Julkaisut vuosi 2004

1. 16.1.2004 Uusperheiden nuoret joutuvat muita useammin väkivallan uhriksi. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Susanna Reinboth.
2. 16.1.2004 Uusperheen nuoria uhkaa väkivalta. Helsingin sanomat. Kotimaa. Susanna Reinboth.
3. 13.5.2004 Viina-ale lisää lastensuojelun ongelmia. Helsingin sanomat. Kotimaa. Pyy Lapintie.
4. 31.5.2004 Tukkapöllyistä ja luunapeista ei ole vielä kokonaan päästy. Helsingin Sanomat. Pääkirjoitus.

5. 31.7.2004 Kuritus on pahoinpitelyä. Helsingin Sanomat. Pääkirjoitus: Vieraskynä. Heikki Sariola.
6. 25.8.2004 Joka kolmas hyväksyy lasten ruumiillisen kurituksen. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Laura Ahva.
7. 10.9.2004 Lasten ruumiillinen kurittaminen yleistä. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Jukka Savolainen.
8. 17.9.2004 Sosiaalinen pääoma ratkaisee. Helsingin Sanomat. Kotimaa.
9. 5.12.2004 Ihan sairaasti pakolaisia. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Riikka Venäläinen.

Julkaisut vuosi 2005

1. 12.1.2005 Psykologi: Lapsena pahoinpidellyt jatkavat väkivaltaa aikuisina. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Marjut Lindberg.
2. 24.12.2005 Kodin ulkopuolella asuu 15000 lasta. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Minna Pölkki.

Julkaisut vuosi 2006

1. 29.9.2006 Kolmannes suomalaisista hyväksyy lasten ruumiillisen kurittamisen. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Irja Hyvärinen.
2. 30.9.2006 Onko kuritus katkeruuden kierre? Helsingin Sanomat. Mieli-pide: verkkokeskustelu.
3. 10.10.2006 Väkivallan käyttäminen ei ole kasvattamista. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Heikki Sariola.
4. 6.11.2006 Lasta ei saa lyödä. Helsingin Sanomat. Pääkirjoitus.
5. 18.11.2006 Koivuniemen herra urakonsulttina: USA:n yritysjohtajat kertovat lapsuudestaan. Helsingin Sanomat. Talous. Pekka Mykkänen.
6. 23.12.2006 Puolassa kampanjoidaan lasten pahoinpitelyä vastaan. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Päivikki Kause.

Julkaisut vuosi 2007

1. 15.3.2007 Lapsen kuritus lisää nuorisoriikollisuutta. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Jan Holmberg.
2. 27.9.2007 Nainen kurittaa lasta miestä useammin. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Marjo Valtavaara.

Julkaisut vuosi 2008

1. 19.1.2008 Lapsiaan kurittaneita vanhempia syytetään sittenkin pahoinpitelystä. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Irina Vähäsarja.
2. 17.2.2008 Tukistelu ei häviä tukistamalla vanhempia. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Anna Lanäs-Nevala.
3. 20.2.2008 Vanhemmat tarvitsevat tukea ongelmiin. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Heikki Sariola.
4. 19.3.2008 HNMKY:n opas kehottaa vanhempia kurittamaan lapsiaan. Helsingin Sanomat. Kaupunki. Elsa Tuppurainen.
5. 4.4.2008 Lasten kaltoinkohteluun on puututtava rohkeasti. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Aune Flinck ja Eija Paavilainen.
6. 9.7.2008 Ranska kiistelee lasten kurittamisesta. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Inka Kovanen.
7. 17.7.2008 Vanhempilapsi-suhde on eri kuin puolisoiden. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Olli Väisälä.
8. 15.7.2008 Saako myös puolisoa tukistaa tai läpsiä. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Mauri Upanne ja Heikki Sariola.
9. 18.7.2008 Lapsista ei tarvitse piiskata pahaa pois. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Raisa Cacciatore.
10. 20.7.2008 Laki kieltää myös tukkapölyyn. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Mauri Upianne ja Heikki Sariola.
11. 21.7.2008 Kuritukselle on tarjottava vaihtoehtoja. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Maarit Kuoppala.
12. 24.7.2008 Vanhempien auktoriteettia pitää tukea. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Erkki Karvanen.
13. 25.7.2008 Heikommalle ei pidä tuottaa kipua. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Riku Mänttari.
14. 26.7.2008 Väki-valta tai sillä uhkailu ei ole kasvatusta. Helsingin sanomat. Mieli-pide. Jaana Haapasalo.
15. 27.7.2008 Väärää lakitietoa lapsen kurittamisesta. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Eero Backman.
16. 4.9.2008 Oikeus pohtii lasten kuritusta Joensuussa. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Päivi Repo, STT.
17. 31.7.2008 Fyysinen kuritus vahingoittaa moraalia. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Kaarina Tonteri.

18. 18.9.2008 Vanhemmille sakkoja lastensa ruumiillisesta kurittamisesta. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Martti Heikkilä.
19. 4.10.2008 Tutkimus: Lapsuus on aikuisuutta selvästi väkivaltaisempaa. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Jukka Harju
20. 1.12.2008 Äiditkin pahoinpitelevät lapsiaan. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Timo Kitunen.
21. 19.12.2008 Lasten kokeman väkivallan aiheuttaa usein toinen lapsi. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Jukka Harju.

Julkaisut vuosi 2009

1. 12.6.2009 Äidille sakkoja lastensa läpsimisestä. Helsingin Sanomat. Kaupunki. Mikko Paakkanen.
2. 25.9.2009 Tutkimus: Ruumiillinen kuritus tekee tyhmäksi. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Päivi Repo.
3. 29.11.2009 Mietitään syytä väkivallallemme. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Juha Varteva

Julkaisut vuosi 2010

1. 22.4.2010 Iso osa suomalaislapsista hyväksyy yhä tukkapölyyn. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Anna-Riitta Sippola.
2. 17.5.2010 Kylläpä meitä hävettää. Helsingin Sanomat. Elämä. Jaana-Mirjam Mustavuori.
3. 17.5.2010 Häpeä kumpuaa kurituksesta. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Satu Kaaria.
4. 17.5.2010 Piiskaaminen lisää lapsen aggressiivisuutta. Helsingin Sanomat. Elämä. Tuomas Kaseva.
5. 4.7.2010 Kasvatustekijä. Helsingin Sanomat. Sunnuntai. Asta Leppä.
6. 23.10.2010 Lapset: Stressin poisto vähentäisi kurittamista. Helsingin Sanomat. Kotimaa. STT, Päivi Repo.
7. 29.10.2010 Mihin suomalainen kasvatus nojaa. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Reetta Parviainen.
8. 11.11.2010 Kaltoin kohdeltu nuori ei uskalla hakea apua. Helsingin Sanomat. Ihmiset. Säde. Nenonen.
9. 15.12.2010 Lasten ruumiillinen kuritus hyväksytään yhä laajalti. Helsingin Sanomat. Mieli-pide. Roman-Lagerspetz Sari.

Julkaisut vuosi 2011

1. 9.12.2011 Vanhempien uupumus lisää riskiä käydä käsiksi lapseen. Helsingin Sanomat. Kotimaa. STT.
2. 19.12.2011 Lyöminen tyhmentää lasta. Helsingin Sanomat. Pääkirjoitus, muut lehdet.

Julkaisut vuosi 2012

1. 1.4.2012 Maman leikkii nyt isän kanssa. Helsingin Sanomat. Sunnuntai. Heli Suominen.
2. 5.4.2012 Lapsilähtöisyys vaatii ymmärrystä. Helsingin Sanomat. Mielipide. Pirkka Lindholm.
3. 23.4.2012 Saksassa läimäytys pepulle on arkea kasvatuksessa. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Katarina Baer.
4. 16.5.2012 Yhä harvempi hyväksyy lasten ruumiillisen kurittamisen. Helsingin Sanomat. Kotimaa. STT.
5. 9.9.2012 Lapsen pahoinpitelijä jää entistä useammin kiinni. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Anna-Sofia Berner ja Jouni K. Kauppinen.
6. 1.10.2012 Monet eivät puutu lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan. Helsingin sanomat. Kotimaa. Janne Toivonen.
7. 3.10.2012 Venäjän lapsiasiavaltuutettu nosti Niinistön huostaanottokohuun. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Jussi Niemeläinen.
8. 19.10.2012 Rangaistukset eivät auta pikkulapsia. Helsingin Sanomat. Pääkirjoitukset: Vieraskynä. Laura Kirves ja Nina Sajaniemi.
9. 7.11.2012. Maahanmuuttajalapsia otetaan huostaan tiuhaan. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Suvi Vihavainen.
10. 13.11.2012 Joka viides hyväksyy luunapin lapsen kasvatuksessa. Helsingin Sanomat. Kotimaa. STT.

Julkaisut vuosi 2013

1. 8.7.2013 Varo omaa normaaliasi, ihminen. Helsingin Sanomat. Tiede: kolumni. Jani Kaaro.
2. 9.10.2013 Perussuomalaisten kannattajat suopeampia lasten kuritukselle. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Juhani Saarinen ja Esa Mäkinen.

Julkaisut vuosi 2014

1. 28.3.2014 Malesialaispariskunta tuomittiin lasten pahoinpitelystä Ruotsissa. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Jussli Lehmusvesi.
2. 9.4.2014 Harva hyväksyy lapsen kurittamisen-joka neljäs tukistanut. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Johanna Sjöholm.
3. 19.4.2014 Tutkimus: Lasten ruumiillinen kuritus ei tuota kuria. Helsingin Sanomat. Elämä. Jani Kaaro.
4. 19.4.2014 Perheväkivallasta vaietaan pelon ja häpeän vuoksi. Helsingin Sanomat. Mielipide. Tiina Kalliokoski, Maria Lindroos, Marjo-Riitta Karhunen.
5. 25.6.2014 Tutkimus: Lasten kokema väkivalta on vähentynyt. Helsingin Sanomat. Kotimaa. STT.
6. 5.9.2014 Unicef: Maailmassa joka kymmenes tyttö joutuu seksuaalisen väkivallan uhriksi. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. HS-STT-AFP.
7. 5.9.2014 Tutkimus: Kurittaminen vaurioittaa lapsen aivoja. Helsingin Sanomat. Hyvinvointi. Mervi Juusola.
8. 7.9.2014 Ehkäisykielto ajaa lestadiolaiset äärirajoille. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Minna Pölkki.
9. 9.11.2014 "Voisimme luottaa enemmän lapsiin". Helsingin Sanomat. Kotimaa. Johanna Sjöholm.

Julkaisut vuosi 2015

1. 4.3.2015 Ranska sai moitteet lasten kurittamisesta. Ranskalaisvanhemmista 40 prosenttia sanoo läpsivänsä lapsia. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Inka Kovanen.
2. 3.9.2015 Lapsiin kohdistuvasta väkivallasta tehdään aiempaa enemmän ilmoituksia. Rikosilmoitukset lapsiin kohdistuvista pahoinpitelyistä ovat moninkertaistuneet lakimuutoksen jälkeen. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Suvi Vihavainen.
3. 5.11.2015 Kuritusväkivallan hyväksyy enää harva. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Suvi Vihavainen.

Julkaisut vuosi 2016

1. 18.8.2016 Enää neljännes suomalaisista hyväksyy lapsen ruumiillisen kurituksen - mutta se on edelleen liikaa. Helsingin Sanomat. Elämä: kolumni. Janna Rantala.
2. 19.8.2016 Luunapit ja tukkapöllykin ovat väkivaltaa. Fyysinen kuritus on lapsille aina haitallista. Helsingin Sanomat. Mielipide. Suvi Laru, Inka Hetemäki, Johanna Matikka.

3. 25.8.2016 Monet suomalaiset kurittavat yhä lapsiaan fyysisesti - "Lasta ei saisi myöskään uhata hylkäämisellä tien poskeen". Helsingin Sanomat. Kotimaa. Suvi Vihavainen.
4. 26.8.2016 Asenteet kohentuvat, mutta edelleen joka toinen lapsi kokee kotona väkivaltaa - "väsymystä, uupumusta, keinottomuutta". Helsingin Sanomat. Kotimaa. Suvi Vihavainen.

Julkaisut vuosi 2017

1. 11.2.2017 Nelivuotiaan kuolema sai liettualaiset pohtimaan, johtaako tukkapölly pahoinpitelyyn. Helsingin Sanomat. Ulkomaat: kolumni. Jussi Niemeläinen.
2. 15.6.2017 Suomi on lapsille ja nuorille maailman viidenneksi paras maa, julistaa Unicefin raportti - mutta väkivalta ja kiusaaminen painoivat sijoitusta. Helsingin sanomat. Kotimaa. Saara Niskanen.
3. 8.8.2017 On turhaa stressata siitä, kasvattaako lapsensa oikein, sanoo lapsiaan vuosia imettänyt tutkija - "vauvaa ei voi pilata". Helsingin Sanomat. Elämä. Katri Kallionpää.
4. 10.9.2017 Aikuisten raipparangaistuksista luovuttiin Suomessa ennen kuin lasten piiskaaminen kiellettiin - raippaa tuli vankilassa ja armeijassa mutta myös työpaikalla. Helsingin Sanomat. Kulttuuri. Anna-Stina Nykänen.
5. 18.9.2017 Tukistettiinko sinua lapsena kesken kiukkukohtauksen? Tarttuiko joku piiskaan? Kerro HS:lle kokemuksistasi kuritusväkivallasta. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Suvi Vihavainen.
6. 19.9.2017 "Minut suljettiin huoneeseeni", "Isällä oli lyhyt pinna" - Lasten kurittaminen väkivallalla kiellettiin jo 1984, mutta se ei ole loppunut. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Suvi Vihavainen.
7. 24.9.2017 Väkivaltatapaus on juuttunut syyttäjän pöydälle - selviääkö vakavaa kuritusväkivaltaa käyttänyt isä koko jutusta kuin koira veräjältä? Mieliipide. Nimimerkki "huolestunut läheinen".
8. 24.9.2017 "Olen yrittänyt ymmärtää äitiäni"-vielä moni kolmekymppisistä on elänyt lapsuuden, johon heijastuvat sotasukupolvien traumat. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Suvi Vihavainen.
9. 1.11.2017 Maailmassa kuolee nuori väkivallan seurauksena joka seitsemäs minuutti, kertoo Unicef -Lähes 300 miljoonaa lasta kokee säännöllisesti ruumiillista kuritusta. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Virve Kähkönen.
10. 12.12.2017 Väkivallan sallii kasvatukseen entistä harvempi maa -tänä vuonna Liettua kielsi lasten fyysisen kurittamisen. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Jussi Niemeläinen.

Julkaisut vuosi 2018

1. 12.4.2018 THL: Lähes jokaisella luokalla on oppilas, jota on fyysisesti kuritettu - 8. ja 9. -luokkalaisista joka neljäs kertoo kohdanneensa henkistä väkivaltaa. Helsingin Sanomat. Kotimaa. Valtteri Parikka.

Julkaisut vuosi 2019

1. 29.5.2019 Mies käytti sähkölamautinta "kasvatuksellisista syistä", nyt Japani kieltämässä lasten väkivaltaisen kurittamisen. Helsingin Sanomat. Ulkomaat. Elisa Rimaila.
2. 15.7.2019 Ranska kielsi lasten väkivaltaisen kurittamisen, mutta se ei tee asiasta rangaistavaa-ranskalaiset vanhemmat käyttävät väkivaltaa kaksi kertaa niin usein kuin suomalaiset. Helsingin sanomat. Ulkomaat. Linda Nyholm.
3. 9.10.2019 "Kunniaväkivalta" aiheutti helsinkiläistytölle vuosien kärsimyksen, oikeus tuomitsi isän vankeuteen. Helsingin Sanomat. Kaupunki. Juho Jokinen.

Julkaisut vuosi 2020

1. 11.3.2020 Syntymähuolestunut. Helsingin Sanomat. Perhe. Emmi-Liia Sjöholm.
2. 30.11.2020 Väärin kasvatettu? Helsingin Sanomat. Perhe. Hanna Syrjälä.